Vogels op Walcheren

2011

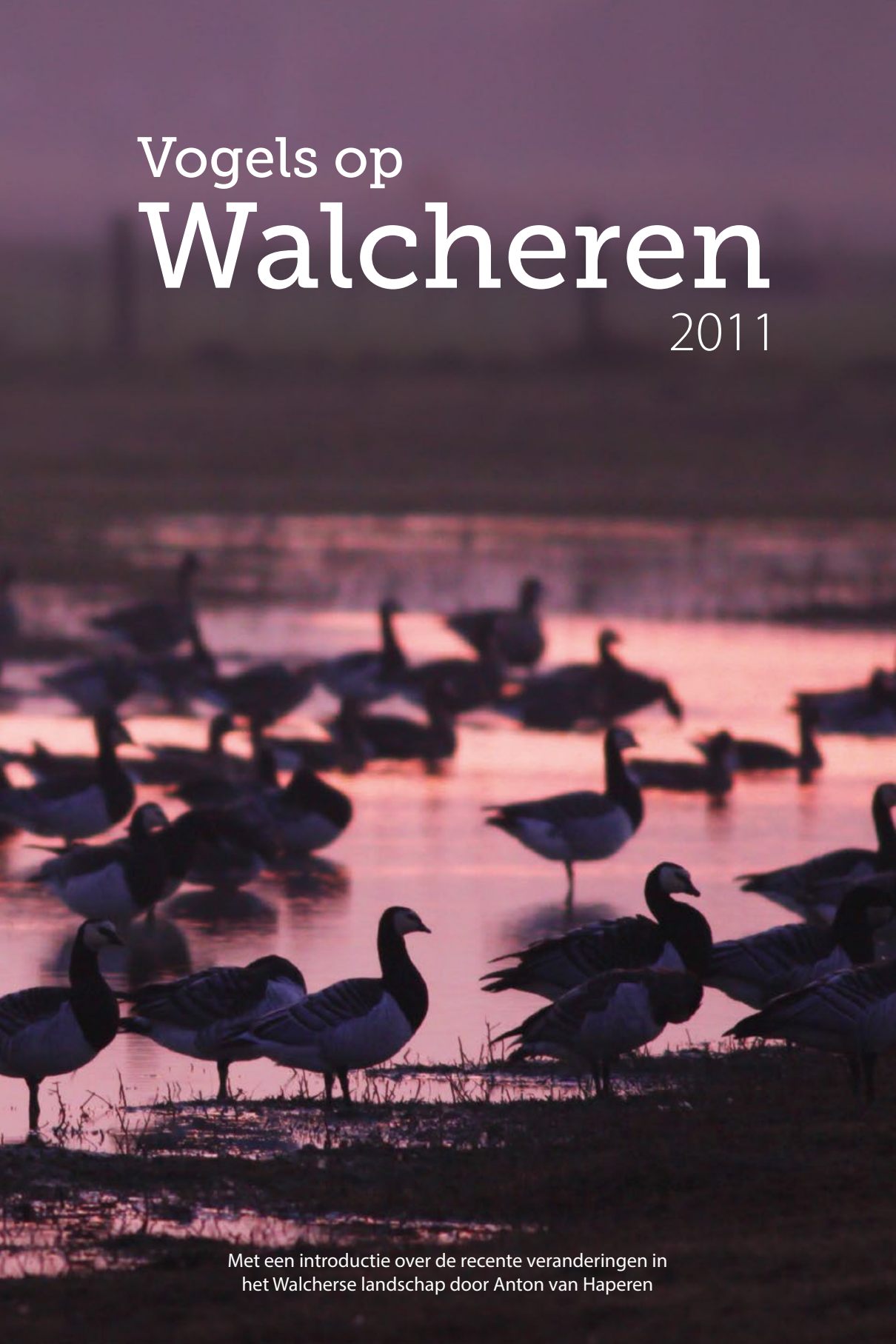

Met een introductie over de recente veranderingen in het Walcherse landschap door Anton van Haperen

Vogels op Walcheren

2011

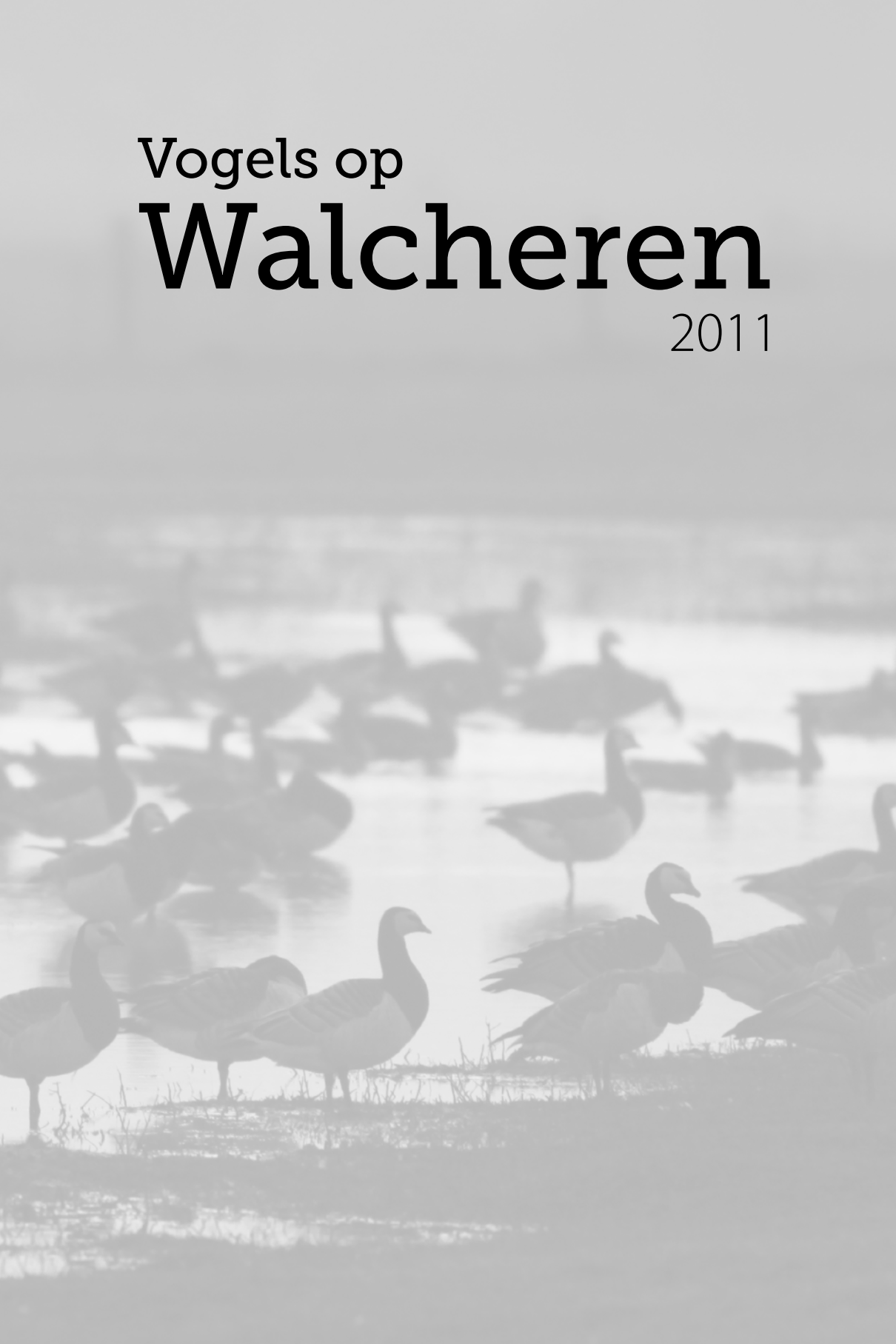

Colofon

Auteur
Vogelwerkgroep Walcheren (2012)

Redactie
Peter Meininger en Johannes Luiten

Soortteksten
Floor Arts, Corstiaan Beeke, Angelique Belfroid, Marcel Klootwijk, Tobi Koppejan, Sander Lilipaly, Johannes Luiten, Thomas Luiten, Peter Meininger, Jaco Walhout en Pim Wolf

Hoofdstuk "Landschappelijke veranderingen"
Anton van Haperen

Fotoredactie
Tobi Koppejan

Fotobewerking en lay-out
Mario Aspeslagh (Particle Studio, Middelburg)

Drukwerk
Zoeteweij Yerseke

Foto Brandganzen omslag
Pim Wolf

vogelwerkgroep
Walcheren

Dit is een uitgave van Vogelwerkgroep Walcheren.
Voor meer informatie over de vogelwerkgroep kijk op www.vwgwalcheren.nl

Inhoud

4 Voorwoord en inleiding
5 Recente veranderingen in het Walcherse landschap
12 Bespreking per soort
79 Literatuurlijst
80 Bijlage 1: Genoemde locaties met gemeente en Amersfoort-coördinaat

Afkortingen

ad	adult
BMP	Broedvogel Monitoring Project van SOVON; hierbij worden in vaste proefvakken jaarlijks de territoria op gestandaardiseerde wijze geteld.
CDNA	Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna
ex	exemplaar
juv	juveniel
max.	maximaal
1kj	1e kalenderjaar
2kj	2e kalenderjaar

Maanden van het jaar worden als volgt weergegeven:
jan, feb, maart, apr, mei, juni, juli, aug, sept, okt, nov en dec.

Auteurs

ABE	Angelique Belfroid
CB	Corstiaan Beeke
FA	Floor Arts
JL	Johannes Luiten
JW	Jaco Walhout
MK	Marcel Klootwijk
PAW	Pim Wolf
PLM	Peter Meininger
SL	Sander Lilipaly
TK	Tobi Koppejan
TL	Thomas Luiten

Voorwoord

Dit is het eerste ornithologisch verslag van de vogelwerkgroep Walcheren dat een heel jaar beslaat. Het komt in de plaats van de uitgebreide opsomming van vogelwaarnemingen die enkele keren per jaar verscheen in 't Zwelmpje, het verenigingsblad van de vogelwerkgroep. Hopelijk gaan er nog vele verschijnen. Van elke soort is een beschrijving van het voorkomen in 2011 op Walcheren weergegeven. Daarnaast is een hoofdstuk opgenomen over de vele landschappelijke veranderingen die op Walcheren plaatsvonden in de afgelopen jaren. De teksten zijn geschreven door diverse auteurs. De meeste gegevens komen van de website www.waarneming.nl. Daarnaast werden gegevens gebruikt uit de database van www.trektellen.nl, van SOVON Vogelonderzoek Nederland en uit eerdere broedvogelinventarisaties. Bij een aantal watervogels is een grafiek geplaatst met de maximumaantallen per maand in het Noordervroon. Dit heeft als doel een aanwijzing te geven over de aantalsontwikkeling van de soort op Walcheren gedurende de loop van een jaar. De taxonomische benaming en volgorde van de soorten komen overeen met Van den Berg (2012).

Speciale dank gaat uit naar de volgende personen. Arjen van Gilst bemande dit najaar van 2011 consequent de telpost De Nolle, waardoor er sinds jaren weer eens een vrij compleet telseizoen werd 'gedraaid'. Floor Arts telde de watervogels in het Noordervroon bij Westkapelle met de regelmaat van bijna een week en stelde deze tellingen beschikbaar. We bedanken ook de fotografen die hun foto's ter beschikking stelden: Corstiaan Beeke, Marcel Klootwijk, Tobi Koppejan, Thomas Luiten en Pim Wolf

Inleiding

In 2011 werden 260 vogelsoorten op Walcheren waargenomen. Waarnemingen die in 2011 er uitsprongen waren de vele Noordse Pijlstormvogels langs de kust in september en de sterke roofvogeltrek van Blauwe Kiekendieven en Ruigpootbuizerds in oktober. Daarbij werden diverse landelijke records neergezet. Er waren diverse waarnemingen van soorten die op landelijk niveau en zeker voor Walcherse begrippen zeldzaam of schaars zijn, waaronder Roodhalsgans, Dwerggans, Zwarte Rotgans, Amerikaanse Smient, Vale Pijlstormvogel, Stormvogeltje, Koereiger, Steppekiekendief, Gestreepte Strandloper, Poelruiter, Kleine Burgemeester, Dougalls Stern, Reuzenstern, Bijeneter, Hop, Kleine Klapekster, Roodkopklauwier, Cetti's Zanger, Sperwergrasmus, Graszanger, Roze Spreeuw, Roodmus en Cirlgors. Hiervan waren Amerikaanse Smient, Kleine Klapekster en Cirlgors nieuw voor de Walcherenlijst van waargenomen vogelsoorten. Ook waren er waarnemingen – en zelfs territoria – van Kleine Bonte Specht, Boomklever en Kuifmees, op landelijk niveau niet zeldzaam maar voor Walcheren wel uitzonderlijk. Van Zwarte Kraai en Ekster werd door Karel Leeftink en Jaco Walhout een integrale inventarisatie uitgevoerd.

Recente veranderingen in het Walcherse landschap

Tekst: Anton van Haperen, Fotografie: Marcel Klootwijk

Sinds het verschijnen van 'Vogels van Walcheren' (Walhout & Twisk 1998) hebben zich diverse veranderingen voorgedaan in het landschap van Walcheren. In de polder is er ongeveer 250 ha natuurgebied bijgekomen en zijn er nieuwe bossen aangelegd. Langs de kust zijn de zeedijken van de Nolle, Zoutelande en Westkapelle geheel verbouwd en verder noordwaarts vanaf Domburg zijn miljoenen kubieke meters zand opgespoten. Daardoor ziet niet alleen het strand er hier nu anders dan 15 jaar geleden, maar is ook de buitenste duinenrij ingrijpend veranderd. Grote hoeveelheden zand zijn tegen de buitenste duinenrij aan gestoven, waardoor hier nu veel meer pionierduinen met Biestarwegras en Helm voorkomen. Dit soort veranderingen heeft natuurlijk gevolgen voor het vogelleven en daarom gaat dit hoofdstuk kort in op het landschap van Walcheren en wat daarin in de afgelopen 15 jaar is veranderd. Daarbij wordt uitgegaan van de uitgebreide beschrijving in het genoemde boek van 1998. Wat daarin is beschreven wordt niet herhaald. De nadruk ligt op de veranderingen sinds die tijd en op nieuwe kennis en inzichten.

Aanleg van nieuwe bossen, natuurgebieden en natuurvriendelijke oevers

Sinds enkele jaren is het landschap van Walcheren ruim 500 ha bos en natuurgebied rijker (zie Tabel 1, met dank aan Rozemarie Koole en Harry Benschop van de Provincie Zeeland voor het op een rij zetten van de gegevens). Daarbij kan onderscheid gemaakt worden tussen bossen, nieuwe natuurgebieden en zogenaamde natuurvriendelijke oevers.

De nieuwe bossen bevinden zich vooral langs de zuidwestkust tussen Vlissingen en Westkapelle en in de omgeving van oudere, reeds bestaande bossen (Manteling en Veerse Bos). De aanplant is erop gericht het bosareaal op Walcheren te vergroten en zo bij te dragen aan de oppervlakte recreatief uitloopgebied in het Zeeuwse kustgebied. Dit is duidelijk te zien aan hun landschappelijk ontwerp en aanleg, waarin open ruimten en waterpartijen, wandel- en fietspaden en andere recreatieve voorzieningen een belangrijk aandeel hebben (zie Swiers 2006). De nieuwe bossen zijn in de jaren 1997-2007 aangeplant op voormalige landbouwgrond en zitten anno 2012 nog volop in de opgroeifase. Bosvogels hebben zich hier nog niet of nauwelijks gevestigd, maar in deze beginjaren zijn deze nieuwe bossen wel het leefgebied van vogels van halfopen landschappen, ruigten en struwelen die daarvóór in het cultuurland niet of veel minder voorkwamen (bijv. Grasmus, Kleine Karekiet, Bosrietzanger; zie Smeele 2011).

De nieuwe natuurgebieden zijn vooral aangelegd in de lage poelgebieden in het midden van Walcheren (Zandvoortweggebied in de Sint Laurense Weihoek, Oude Veerseweg) en langs de randen van het voormalige eiland (Oosternieuwlandpolder, Beekshoekpolder en Oranjebosch, Noordervroon Westkapelle, Rammekens). In vrijwel al deze gebieden is over een grotere of kleinere oppervlakte de bouwvoor afgegraven en de waterstand opgezet. Het areaal natte gebieden en moeras op Walcheren is daarmee belangrijk toegenomen en daarmee ook

Zeedijk van Westkapelle

de aantrekkelijkheid van het polderland voor water- en moerasvogels. Ook in het broedseizoen zijn vele van deze nieuwe natuurgebieden aantrekkelijk voor vogels. Daarbij moet de kanttekening worden gemaakt dat de hydrologische inrichting nog niet overal perfect is. Sommige natuurgebieden, met de Sint Laurense Weihoek als duidelijkste voorbeeld, zijn in het winterhalfjaar weliswaar erg nat maar drogen in het voorjaar snel uit. Dat heeft te maken met hun ligging ten opzichte van diep drainerende sloten en watergangen, waardoor veel water in de bodem weg zijgt. In droge perioden, met een verdampingsoverschot, vallen deze gebieden snel droog. Wat in maart en begin april voor veel vogels nog een aantrekkelijk broedgebied leek, wordt dan een dorre vlakte waar jonge kuikens een gewisse dood sterven. Andere gebieden met minder wegzijging of zelfs kwel, zoals het Noordervroon bij Westkapelle, blijven in het voorjaar veel langer nat. Zij zijn daardoor niet alleen geschikte pleisterplaatsen in winter en trektijd, maar bieden ook goed opgroeihabitat voor kuikens. Het Zeeuwse Landschap heeft in de Sint Laurense Weihoek onlangs een aantal maatregelen genomen om meer 'winterwater' vast te houden. Afgewacht moet worden wat het resultaat hiervan is.

Voor de komende jaren ligt er de uitdaging voor de vogelwerkgroep om in de nieuwe natuurgebieden niet alleen de aantallen doortrekkende en broedende volwassen vogels te monitoren, maar vooral ook het reproductiesucces van de broedvogels. Voor de instandhouding van onze broedvogelpopulaties op langere termijn is dat immers een van de meest belangrijke factoren.

Een derde belangrijke maatregel die heeft bijgedragen aan de recente *facelift* voor de natuur op Walcheren is de aanleg van een aanzienlijke lengte natuurvriendelijke oever. Diverse waterlopen zijn over een lengte van vele kilometers verbreed met ondiepe oevers. Het is de bedoeling dat zich langs deze oevers rieten biezenvegetaties ontwikkelen. Deze linten moeten dwars door het polderland geïsoleerde natuurgebieden met elkaar verbinden (zogenaamde ecologische verbindingszones). Tegelijkertijd kunnen zij ook bijdragen aan de verbetering van de waterkwaliteit. Daarnaast kan er dankzij de verbrede oevers veel meer water in het waterlopenstelsel worden geborgen in regenrijke perioden. Ten slotte profiteren ook de natuurminnaars, omdat op vele plaatsen doorgaande wandelpaden zijn aangelegd langs de nieuwe oevers.

Sint Laurense Weihoek

De verbrede oevers maken de watergangen ook aantrekkelijk voor vogels. Vooral in het winterhalfjaar functioneren zij vaak als rust- en pleisterplaats voor vogels, die elders in het polderland foerageren. En waar zich brede stroken riet en moerasvegetaties ontwikkelen, ontstaan geschikte broedgebieden. De vraag is echter of riet- en biezenzones zich bij het huidige peilbeheer goed zullen kunnen ontwikkelen. Veel watergangen hebben op dit moment namelijk een hoge waterstand in de zomer en een lage waterstand in de winter. In het groeiseizoen, als de planten zich uit zaad moeten vestigen, staat de slikbodem dus onder water. De kiemingskansen zijn dan gering. En jonge riet- of biezenplantjes die zich hebben kunnen vestigen, vallen in het winterhalfjaar droog en zullen dan snel sneuvelen als gevolg van vraat door vogels, vorst, sneeuw en ijs. Het peilbeheer werkt dus tegengesteld aan de natuurlijke dynamiek, die wordt gekenmerkt door lage waterstanden in de zomer (veel vestigingskansen voor riet) en hoge waterstanden in de winter (betere bescherming tegen vreterij, vorst en ijs) (zie Graveland & Coops 1997).

Nieuwe wegen en infrastructuur

In de afgelopen 15 jaar is de infrastructuur van Walcheren ingrijpend veranderd. Dat moet vooral op het conto geschreven worden van de verlegging van de N57. Deze nieuwe weg verbindt de A58, langs de oostkant van Middelburg, met de Veerse Dam, Schouwen-Duiveland en verder. Deze weg en het daarmee verbonden aquaduct onder het Kanaal door Walcheren kwam in 2011 gereed. Daarmee kwam een eind aan een planproces van ten minste 35 jaar. In het midden van de jaren zeventig van de vorige eeuw werd bij de gemeente Middelburg en de provincie Zeeland druk gediscussieerd over een derde kanaalkruising bij Middelburg, als oplossing voor de, toen al bestaande, verkeerscongestie in en rond de stad. Aanvankelijk ging daarbij de voorkeur uit naar een oplossing 'om de west': een kanaalkruising ten zuiden van Middelburg en een nieuwe (rijks)weg langs Ter Hooge en door de Sint Laurense Weihoek. Gelukkig is het daar nooit van gekomen. Eind jaren zeventig kozen steeds meer partijen voor een minder grootschalige oplossing: een kanaalkruising in het verlengde van de Nieuwlandseweg aan de noordoostzijde van Middelburg en een nieuwe weg dicht langs de stad. Het zou echter tot de tweede helft van de jaren tachtig duren voor het tot formele plannen kwam (start MER-procedure in 1986, principebesluit tot aanleg aquaduct in 1988). Vervolgens duurde het nog twintig jaar voor er echt met de bouw werd begonnen. Dat had te maken met velerlei twijfel of deze nieuwe weg wel echt nodig was en of de (landschappelijke) nadelen wel opwogen tegen de voordelen. Vooral dankzij een intensieve lobby van vooral het provinciaal bestuur van Zeeland is het er uiteindelijk van gekomen. De effecten van de nieuwe weg zijn anno 2012 nog niet helemaal te overzien. Duidelijk is wel dat de verkeersstromen aanzienlijk veranderd zijn. Het verkeer door Middelburg en Sint Laurens is afgenomen, maar onder andere in Grijpskerke heeft de nieuwe aansluiting tot veel meer verkeer geleid. Ook het landschappelijk effect is groot. Vooral in het gebied tussen Serooskerke en Vrouwenpolder is de weg, met meerdere parallel lopende banen asfalt, zeer dominant aanwezig.

Naast de N57 kwam in de afgelopen 15 jaar ook de nieuwe rondweg rondom Koudekerke gereed. De landschappelijke impact van deze nieuwe weg, die in 2004 werd geopend, is echter veel minder. Het gaat hier om een relatief kort traject (circa 3-4 kilometer) dat grotendeels de watergang volgt, die het dorp aan de noordoostkant begrenst

Zuidelijk kanaal Oranjezon

Natuurbeheer en natuurherstel in de duinen van Oranjezon

De duinen van Oranjezon hebben sinds 1892 de functie van waterwingebied. Deze functie is gedurende een eeuw sturend geweest voor het gebruik en het beheer van het gebied. Het heeft geleid tot de vastlegging van de stuivende duinen, de gedeeltelijke bebossing en ook het graven van waterleidingkanalen en -putten, waardoor de grondwaterstand in het gebied sterk is gedaald (Van Haperen 2009). In 1995 is gestopt met de actieve winning van water in het gebied. Sindsdien heeft Oranjezon de status van 'reservegebied' voor het geval zich ernstige calamiteiten voordoen in de watervoorziening van Walcheren. Deze functieverandering schiep mogelijkheden voor een aangepast en meer natuurgericht beheer. Zo is in de jaren negentig van de vorige eeuw het oostelijk deel van het centrale waterleidingkanaal gedempt en zijn de voormalige strandvlakten van het Eerste en Tweede Kreekgat van struweel ontdaan, waardoor zich hier opnieuw duinvalleimilieu's konden ontwikkelen. Ook is er een begin gemaakt met de duinbegrazing door runderen. In 2003, 110 jaar na de start van de waterwinning, is het beheer van het duingebied overgedragen aan de Stichting Het Zeeuwse Landschap. Daarmee is een nieuwe fase in het duingebruik en –beheer ingetreden. In 2002/2003 is ook in het meest westelijke deel (Doorndal) een grote duinvallei in een pioniersstadium teruggebracht. Ook hier is het waterleidingkanaal gedempt, struweel verwijderd en de voedselrijke toplaag verwijderd. Min of meer tegelijkertijd is de duinbegrazing uitgebreid en verder geïntensiveerd. Nieuwe gebieden zijn in begrazing genomen en de begrazingsintensiteit is belangrijk opgevoerd. Behalve runderen, die in het zomerhalfjaar het gebied begrazen, zijn nu jaarrond ook twee kuddes van Shetlandpony's aanwezig. Teneinde de landschappelijke openheid en het duingraslandmilieu te behouden zijn ook delen van het naaldbos geveld en omgevormd naar open duin. Elders zijn struwelen en steeds groter wordende struiken (voornamelijk van Amerikaanse Vogelkers) verwijderd. Het effect van al deze maatregelen is dat de landschappelijke openheid van bepaalde duingedeelten aanmerkelijk is toegenomen en dat de vegetatiestructuur van de grasmat op veel plaatsen veel korter en opener is dan 10-15 jaar geleden. En

dat ondanks het grotendeels verdwijnen van het konijn uit het duinlandschap van Oranjezon.

Strand- en kustsuppleties
Om de kustlijn op zijn plaats te houden en het kustfundament met de zeespiegel te laten meestijgen worden sinds de jaren negentig van de vorige eeuw op vele plaatsen de kust en het strand aangevuld met zand, dat in het diepere deel van de kustzone is opgezogen. Deze zogenaamde kust- en strandsuppleties betekenen een belangrijke omslag in de ontwikkeling van onze kust, juist ook op Walcheren. Grote delen van de kust waren hier immers eeuwenlang onderhevig aan afslag. Het meest duidelijk was dat aan de noordwestkust tussen West- en Oostkapelle. Bij Westkapelle was ooit een duinstrook aanwezig, maar deze is al eeuwen geleden verdwenen. Ter hoogte van Domburg en Oostkapelle getuigden kleibanken op het strand tot voor kort van de voortdurende strand- en duinafslag die hier optrad. De kust- en strandsuppleties zorgen ervoor dat de afslag en het door de zee weggespoelde zand voortdurend worden gecompenseerd. De kleibanken tussen Domburg en Oostkapelle zijn daardoor grotendeels onder het zand verdwenen. Ook hoger op het strand, tegen de duinvoet aan, is het effect van de suppleties duidelijk te zien. Op veel plaatsen ontwikkelt zich hier vóór de oudere duinen een nieuwe zeereep, soms meerdere tientallen meters breed, met pionierbegroeiingen van Helm en Biestarwegras. Ten oosten van Oostkapelle is goed te zien hoe een gedeelte van het zand niet het strand opwaait, maar weer door de zee wordt opgenomen en vervolgens met de vloedstroom in noordoostelijke richting getransporteerd. Dat leidt in het gebied tussen Oostkapelle en Vrouwenpolder tot de ontwikkeling van strandhaken en zandbanken. Op langere termijn kan dit mogelijk zelfs leiden tot duinontwikkeling, bijvoorbeeld voor de Veerse Dam. De plotselinge aanvoer van grote hoeveelheden zand heeft natuurlijk ook gevolgen voor de bodemfauna. Het nieuwe, vaak grove, zeezand is nog erg arm aan bodemdieren en moet geheel opnieuw worden gekoloniseerd. Dit heeft natuurlijk gevolgen voor strandvogels, zoals de Drieteenstrandloper, die van deze bodemfauna afhankelijk zijn voor hun voedsel. De strandsuppleties zijn daarom een mogelijke oorzaak voor de achteruitgang van deze en andere steltlopers langs onze Noordzeekust.

'Zwakke Schakels' in de zeewering
In 2003 werd geconstateerd dat op een aantal plekken langs de Nederlandse kust de zeewering niet aan de normen voor golfoverslag voldeed. Op acht plaatsen was het nodig deze 'zwakke chakels' op korte termijn aan te pakken. De Walcherse kust tussen Vlissingen en Domburg was er één van. In de afgelopen jaren zijn het dijktraject Nolle-Westduin en de Westkapelse Zeedijk ingrijpend versterkt. Daarbij zijn twee verschillende strategieën gehanteerd. De Westkapelse Zeedijk is zeewaarts uitgebouwd, terwijl het gebied Nolle-Westduin landwaarts is versterkt (voor details zie: www.kustversterking.nl).

De versterking van de zeedijk bij Westkapelle, vanaf het dorp tot aan de Baaiweg, is in 2007 en 2008 uitgevoerd. Daarbij is op het strand een grote hoeveelheid zand aangebracht, waardoor dit zeewaarts is uitgebreid en de branding opgeschoven. In totaal gaat het om circa 2,5 miljoen m^3 zand, waarvan ongeveer 90% op het strand is opgespoten en 10% in de dijk en de duinen is verwerkt. Daarnaast is een groot deel van het binnentalud van de dijk 'overslagbestendig' gemaakt met een asfaltlaag. Ter wille van een natuurlijk landschapsbeeld is dit asfalt afgewerkt met een zandlaag van enkele meters dik. Om mensen de mogelijkheid te geven

om van het uitzicht op de zeedijk te genieten is tussen het 'IJzeren Torentje' en de Baaiweg een 'Panoramaweg' voor auto's en fietsers aangelegd. Tevens is er een nieuw pad voor wandelaars gemaakt. Al met al hebben de oude zeedijk en het aangrenzende stuk duin dus een ingrijpende gedaanteverwisseling ondergaan.

De versterking van het tweeënhalve kilometer lange dijktraject Nolle-Westduin (van de Vlissingse Boulevard tot aan de Galgeweg) is uitgevoerd in2009 en 2010. De zeewering is hier 30-40 meter landinwaarts verbreed, waarvoor in totaal 550.000 m^3 nieuw zand is gebruikt. De oude dijk heeft daardoor veel meer het karakter van een duin gekregen. De landwaartse verzwaring had hier tot gevolg dat ook een groot deel van de infrastructuur moest worden vernieuwd. Zo zijn er nieuwe dijkovergangen gemaakt en nieuwe wandel- en fietspaden aangelegd. Ook hier heeft de Walcherse kust dus een geheel nieuwe aanblik gekregen.

Een ander peilbeheer op het Veerse Meer

Nadat het Veerse Gat in 1964 werd afgesloten heeft het Veerse Meer in de zomer heel lang een hoger peil gekend dan in de winter (resp. NAP en 70 cm -NAP). Dat had te maken met het feit dat het Veerse Meer fungeerde als een boezem voor de omringende landbouwpolders, die ('s winters) onder vrij verval hun overtollige water konden lozen op het meer. Het gevolg was dat niet alleen de peilen op het Veerse Meer sterk wisselden, maar dat ook de zoutgehalten schommelden en dat het brakke Veerse Meer-water veel voedingsstoffen bevatte. Het meer had daardoor een slechte waterkwaliteit, die gekenmerkt werd door lokale zuurstofloosheid, en een hoge productie van microscopische algen en zeesla.
Na uitvoerige studies en procedures is in juni 2004 een doorlaatmiddel in de Zandkreekdam gereedgekomen (de Katse Heule), waardoor gemakkelijk grote hoeveelheden water kunnen worden uitgewisseld met de Oosterschelde. Tevens is besloten het peil op het Veerse Meer aan te passen. In de jaren 2008-2011 is het winterpeil stapsgewijs verhoogd van 60 à 70 cm -NAP naar 30 cm -NAP. De resultaten van deze maatregelen waren verbluffend. Na de ingebruikstelling van de Katse Heule was binnen enkele weken in een groot deel van het Veerse Meer een verhoging van het zoutgehalte merkbaar. Het meer werd daardoor weer

Nieuwe telpost op de Nolledijk

een geschikt leefgebied van voor echte zeeorganismen, die afhankelijk waren van hogere zoutgehalten. Dit leidde ertoe dat in de jaren daarna nieuwe visserijproducten in het Veerse Meer tot ontwikkeling kwamen, zoals de teelt van kreeften en oesters. Ook voor de vogelstand hebben deze veranderingen grote consequenties gehad. Het veranderde peilbeheer en de geringere productie van algen leidt ertoe dat er minder voedsel beschikbaar is voor herbivore vogels als Meerkoet, Knobbelzwaan en Smient, die zich in het verleden vooral in de herfst tegoed deden aan de grote hoeveelheden afstervende en rottende zeesla. Anderzijds is het gebied, dankzij het helderder water, aantrekkelijker voor visetende vogels, zoals de Geoorde Fuut. De veranderingen hebben ook consequenties gehad voor foeragerende steltlopers uit de Oosterschelde. Die brachten in het verleden in het winterhalfjaar de hoogwaterperiode wel door op rustige drooggevallen slikken in het Veerse Meer (Kwistenburg, Middelplaten en Haringvreter). Door het hogere winterpeil zijn de mogelijkheden daarvoor afgenomen en deze vogels moeten nu tijdens hoog water hun toevlucht elders zoeken. Dit probleem speelt zich echter vooral af in het oostelijk deel van het Veerse Meer, dat niet tot 'Walchers' gebied mag worden gerekend.

Gebied	oppervlakte (ha.)	realisatiejaar
natuurontwikkeling	***249 ha***	
Beekshoekpolder	20	2003
Oosternieuwlandpolder	6	2003
Schellach	3	2003
Oranjebosch	11	2004
Rammekens	7	2006
Oude Veerseweg	35	2006
Weihoek Sint Laurens	55	2006
Veersedam	7	2006
Groeneweg	6	2006
Brigdamme	9	2006
Noordervroon Westkapelle	90	2007/2011
bosaanleg	***233 ha***	
Bosuitbreiding Veere	36	1997/2002
Bos Oostkapelle-Schoonoord	14	2004
Wasschappelse Bos	34	1997
Bos Boudwijnskerke	37	2007
Landgoed Kustlicht	8	2006/2007
Bos Zoutelande	14	2006
Bos Biggekerke	47	2006
Bos Dishoek	43	2004
natuurvriendelijke oevers	***31 ha***	
Veerse Watergang	4	2002
Meliskerkse Watergang	5	2009
Domburgse Watergang	22	2010

Overzicht van de nieuw aangelegde natuurgebieden, bossen en natuurvriendelijke oevers. Het Noordervroon (Westkapelle) is grotendeels in 2007 ingericht, maar in 2011 zijn nog een aantal aanvullende werkzaamheden uitgevoerd (gegevens Provincie Zeeland en Swiers 2006).

Bespreking per soort

Knobbelzwaan – *Cygnus olor*
Er werd slechts één (mislukt) broedgeval gemeld, namelijk in het Noordervroon. Veel meer dan enkele paren zullen er niet broeden op Walcheren.

Op 4 jan werden 70 Knobbelzwanen geteld op het Veerse Meer langs de Veerse Dam. Vooral gedurende het winterhalfjaar worden groepen tot enkele tientallen Knobbelzwanen verspreid over Walcheren waargenomen, vooral op graslanden. Concentraties van meer dan 25 vogels werden gemeld op 8 jan langs de Oude Veerseweg (25), op 15 jan bij Aagtekerke (45) en langs de Kalfhoekseweg bij Oostkapelle (25) en tussen 24 jan en 20 feb bij Gapinge (max. 36). De aantallen in het zomerhalfjaar zijn kleiner en betreffen vooral overzomerende, onvolwassen vogels. *[PLM]*

Kleine Zwaan – *Cynus bewickii*
In januari verbleven maximaal enkele honderden Kleine Zwanen op Walcheren (o.a. 167 ex op 1 jan bij Krommenhoeke). Tijdens de midwintertelling op 15 jan werden slechts 18 ex geteld. De meeste Kleine Zwanen waren aanwezig op centraal Walcheren, zowel op grasland als op akkers. Af en toe zat een groepje in Welzinge, o.a. 13 op 16 jan. Tussen 14 feb en 5 maart resteerden slechts vier exemplaren.

De eerste najaarstrekkers verschenen op 22 okt: twee over de Zandvoortweg. Pas na 7 nov was de soort regelmatig aanwezig; tot het eind van het jaar echter niet meer dan enkele tientallen. Duidelijke trek werd nauwelijks waargenomen. *[PLM]*

Wilde Zwaan – *Cygnus cygnus*
Een juveniele Wilde Zwaan verbleef tussen het begin van het jaar en 28 maart in de ruime omgeving van Westkapelle, vaak in het Noordervroon, maar ook foeragerend op akkers. Op de graslanden van centraal Walcheren waren tussen begin januari en medio februari regelmatig 3-6 ex aanwezig.

De enige waarnemingen in najaar en winter 2011 waren op 12 nov één overvliegend over de Zandvoortweg, 13 nov twee overvliegend en één ter plaatse langs de Oude Veerseweg, en 21 dec twee adulte vogels in het Noordervroon. *[PLM]*

Toendrarietgans – *Anser serrirostris*
Schaarse doortrekker en wintergast. In de periode 2006-2009 werden tijdens de midwintertelling gemiddeld 141 ex geteld. Het jaar 2011 begon met sneeuwbedekking in een groot deel van het land. Daardoor verbleven meer Toendrarietganzen dan normaal op Walcheren. In januari was er een groep aan de Perduinsweg bij Middelburg (max. 100 op 3 jan) en in februari zat een grote groep op de vaste plek tussen Aagtekerke en Grijpskerke (max. 490 op 2 feb). Eind februari waren de vogels vertrokken. In het najaar was de soort uiterst schaars; aan de grond werden af en toe kleine groepjes (max. 6 ex) gemeld. Langs De Nolle trokken in november 39 ex met als maximum 17 op 16 nov. *[FA]*

Kleine Rietgans – *Anser brachyrhynchus*
De Kleine Rietgans is een - soms talrijke - doortrekker en zeldzame wintergast op Walcheren. In de periode 2006-2009 werden gemiddeld negen ex geteld tijdens de midwintertelling. In de winter van 2010/11 werden als gevolg van het winterse weer (sneeuw) relatief vaak Kleine Rietganzen aan de grond gezien. Het ging dan altijd om kleine groepen (max. 70 op 2 jan) op de graslanden van centraal Walcheren. De laatste vertrokken begin maart.

Jaarlijks worden wisselende aantallen overtrekkende Kleine Rietganzen gezien. Dit zijn vogels die tussen eind oktober en januari verblijven op de graslanden van de Vlaamse kustpolders. Deze vogels vliegen in een smalle baan tussen ZW-Friesland en België, precies over Walcheren. Soms kan de trek massaal verlopen in één of enkele dagen tijd, maar in 2011 was de trek naar het noorden verspreid over een lange periode en ging het om relatief kleine aantallen. Noordwaarts gerichte trek werd waargenomen op 3 jan (80), 9 jan (620), 16 jan (995), 7 feb (90) en 14 feb (154).

De najaarstrek in 2011 voltrok zich eveneens weinig spectaculair en speelde zich af tussen 13 okt en 28 nov. Op de telpost De Nolle werden in oktober 195 ex en in november 844 ex geteld met een maximum van 312 op 6 nov. Een optelsom van losse waarnemingen in Westkapelle leverde 130 exemplaren op in oktober en 884 in november met een maximum van 266 op 12 nov.

Een vogel met een witte halsband en code N26 op 12 en 13 feb in de omgeving van de Zandvoortweg was geringd op 24 maart 2009 in Denemarken. Een zeer opmerkelijke waarneming is die van een broedverdachte Kleine Rietgans; op 28 apr werd in het Sloegebied een alerte vogel gezien die vermoedelijk bij een nest stond en mogelijk gepaard was met een Grauwe Gans. *[FA]*

Grauwe Gans – *Anser anser*
De Grauwe Gans is een jaarvogel op Walcheren. In de winter wordt de lokale broedpopulatie aangevuld met overwinteraars uit Scandinavië. Een in Zuid-Zweden geringde Grauwe Gans overwinterde in 2010/11 voor het vijfde jaar bij Westkapelle; in het najaar van 2011 werd deze vogel niet meer gezien. In november 2011 dook in het Noordervroon een Grauwe Gans op die als broedvogel in 2010 was geringd in Noorwegen (100 km N van Trondheim); deze vogel bleef de rest van de winter. Opmerkelijk is dat deze vogel voorgaande winter in Spanje werd waargenomen.

Op Walcheren zijn vier concentratiegebieden aan te wijzen voor de Grauwe Gans. Maxima voor deze gebieden in 2011 zijn: Noord (Vrouwenpolder/Veere) 515, West (Westkapelle) 660, Centraal (omgeving Middelburg) 1200 en Zuid (Ritthem) 670 ex. Broedgevallen worden over heel Walcheren in toenemende mate vastgesteld in waterrijke natuurgebieden, watergangen en (stads)parken. In het Noordervroon worden jaarlijks eieren geprikt om de populatie in toom te houden. Op enkele plaatsen verblijven meerdere paren "boerenganzen" die vaak ook succesvol broeden, o.a. in het Noordervroon, Sint Laurense Weihoek en de rondweg Koudekerke. De soort wordt op Walcheren in het zomerhalfjaar bejaagd in het kader van faunabeheer.

Maximumaantal van Grauwe Gans per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

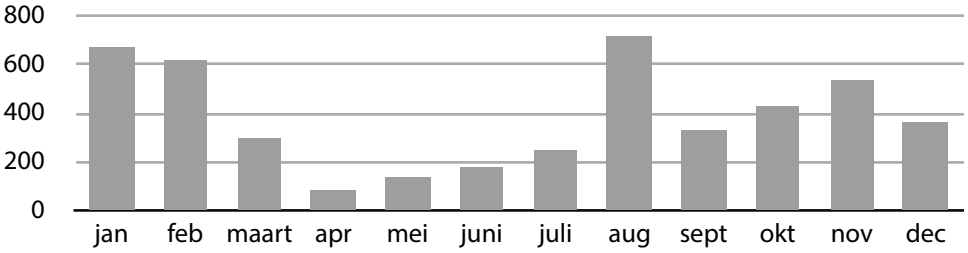

Twee adulte roodhalsganzen, Zandvoortweggebied, 21 feb 2011. Foto: Tobi Koppejan

Trek van de Grauwe Gans over Walcheren is vooral zichtbaar in het najaar. De soort werd nauwelijks gezien op de telpost Westkapelle; de trekbaan loopt blijkbaar dwars over Walcheren want op De Nolle werden 1351 ex geteld in het najaar. De trek verliep van augustus - november met als maximum 552 ex op 12 nov. *[FA]*

Dwerggans – *Anser erythropus*
Op 9 jan vlogen twee volwassen Dwerggans zuidwaarts over Dishoek in een groep van 42 Kolganzen. Ook grappig was een adult exemplaar bij De Caisson, Veere, op 1 apr. De vogel bevond zich in gezelschap van Grauwe Ganzen, was aan beide poten ongeringd en vertoonde geen opvallende beschadigingen aan het verenkleed. Ongetwijfeld dezelfde vogel verbleef tussen Grauwe Ganzen in de Beekshoekpolder van 17-30 apr. *[TL]*

Kolgans – *Anser albifrons*
De koude winter van 2010/11 leverde in januari grote aantallen Kolganzen op: tot 4000 pleisteraars. Het zachte weer in februari stimuleerde een snelle wegtrek en in februari en maart werden nog maximaal enkele honderden vogels waargenomen, de laatste op 5 apr. Zoals de laatste jaren gebruikelijk begon de najaarstrek vroeg. Op 28 sept trokken minimaal zes groepen zuidwaarts over Westkapelle.

Er werden diverse Kolganzen met halsbanden waargenomen, waarvan de meeste een paar jaar geleden bij Veere waren geringd. Sommige van deze vogels werden in maart en april in Polen, Litouwen en Rusland teruggezien. Eén vogel die op 20 maart in Oost-Polen werd afgelezen, zat drie dagen daarvoor nog langs de Zandvoortweg. Door de hoge jachtdruk in Nederland en Rusland worden Kolganzen doorgaans niet oud. De oudste die in 2011 werd gezien (zwart PAT) was geringd als adult in 2003 bij Eemdijk (www.geese.org). *[SL]*

Brandgans – *Branta leucopsis*
Dankzij sneeuw en vorst pleisterden er in de winter 2010/11 grote aantallen Brandganzen op Walcheren. De grootste aantallen waren te vinden langs de Zandvoortweg, met een recordaantal van 6500 op 23 feb. Tot half maart bleven er enkele duizenden aanwezig. Kleine groepen verschenen gedurende voorjaar en zomer af en toe op Walcheren. Waarschijnlijk betreft het hier vooral onvolwassen vogels van de broedpopulatie op de Middelplaten in het Veerse Meer.

Er werden diverse gekleurringde Brandganzen waargenomen, afkomstig van verschillende broedpopulaties, zoals vier exemplaren uit het Haringvliet, vier van de Zweedse populatie op Gotland, één

uit de Noorse Oslofjord en maar liefst tien verschillende Russische vogels; acht hiervan geringd in Kolokolkova Bay en twee afkomstig van het eiland Kolguyev. Een zeer bijzondere aflezing is die van een Brandgans met gele pootring ABV die op 3 aug 2009 bij Ny Aalesund op Spitsbergen is geringd en begin februari langs de Oude Veerseweg werd gezien. De Spitsbergenpopulatie overwintert in Noord-Schotland en uitwisseling met de andere populaties is zeer uitzonderlijk. De oudste Brandgans die in 2011 werd afgelezen betrof een vogel die als volwassen vogel op 12 juli 1994 op Gotland was geringd, inmiddels minstens 18 jaar oud. *[SL]*

Roodhalsgans – *Branta ruficollis*
Van 18 - 22 jan was een geringd exemplaar aanwezig in het Zandvoortweggebied. Helaas kon de aluminium ring niet worden afgelezen. Van 21 feb – 2 maart pleisterden twee adulte exemplaren in een grote groep Brandganzen in de buurt van Sint Laurens. Bovenstaande waarnemingen betreffen de negende en tiende waarneming van deze soort op Walcheren. We hadden eenmaal eerder een duo Roodhalsganzen op Walcheren: in winter 1999-00 langs de Oude Veerseweg. Exemplaren die een collectiering droegen werden op drie verschillende plekken op Walcheren gezien en betroffen alle solitaire vogels. *[SL]*

Witbuikrotgans – *Branta hrota*
Een groep van 20 (waaronder zeven eerste-wintervogels) hield zich tussen 1 jan en 6 maart op in de graslanden van het Noordervroon of buitendijks op de zeedijk. Meestal bevonden zich in dit gezelschap ook enkele Rotganzen. Soms viel de groep uiteen in kleinere groepjes.

Op 5 feb werd langs de Oranjedijk (Vlissingen) een groep van elf exemplaren gemeld. Deze vogels (waaronder twee eerste-wintervogels) vertrokken na een kwartier in oostelijke richting.

In het najaar en winter waren er alleen waarnemingen van trekkers langs Westkapelle: twee of drie op 8 okt, één op 10 dec, vier op 18 dec en twee op 19 dec. *[PLM]*

Witbuikrotgans, Zeedijk van Westkapelle, 29 jan 2011. Foto: Corstiaan Beeke

Rotgans – *Branta bernicla*
Tussen Westkapelle en Domburg verbleven tussen begin januari en begin april en begin oktober en het eind van het jaar regelmatig 5-10 Rotganzen. Met enige regelmaat werden groepen gemeld tussen de Spuikom van Ritthem en de Sloehaven, o.a. 34 op 15 jan, 32 op 3 feb, 60 op 7 feb, 36 op 20 feb, 33 op 14 okt, 33 op 12 nov 3n 25 op 23 dec. Incidenteel werd een enkeling gezien op centraal Walcheren. Op de recreatie-eilanden in het Veerse Meer werden soms flinke groepen gemeld: 100 op de Mosselplaat op 19 maart en 140 op de Schutteplaat op 30 maart. Op 20 jan trokken 100 ex naar noord langs Westkapelle, op 12 apr 118. De laatste voorjaarswaarneming was op 8 mei: 34 op de Bastiaan de Langeplaat in het Veerse Meer.

De eerste vier najaarstrekkers passeerden Westkapelle op 15 sept. Het najaarstotaal van 18.600 ex werd gedomineerd door de topdag 8 okt, toen maar hier maar liefst 16.800 Rotganzen passeerden: een landelijk dagrecord! *[PLM]*

Zwarte Rotgans – *Branta nigricans*
Een adult in gezelschap van 14 Rotganzen verbleef op 17 dec een half uur in het Noordervroon bij Westkapelle. Eerdere Walcherse waarnemingen waren: 19 jan 1987 bij Westkapelle, 23 feb-1 maart 1993 Oude Veerseweg, 6-7 feb 2004 Oude Veerseweg en 6 nov 2011 langs Westkapelle. *[PLM]*

Zwarte Rotgans, Zeedijk van Westkapelle, 29 jan 2011. Foto: Thomas Luiten

Casarca – *Tadorna ferruginea*
Op Walcheren verblijven vanaf eind 2009 jaarrond maximaal drie exemplaren die waarschijnlijk zijn ontsnapt uit een privécollectie. De Casarca is in tegenstelling tot de Bergeend een planteneter. Twee exemplaren (paar?) verblijven meestal in het Noordervroon en omgeving. Af en toe voegt zich een derde exemplaar bij de twee in het Noordervroon. Losse waarnemingen van telkens één vogel komen van Dishoek (20 mei), Aagtekerke (30 mei) en Middelburg (12 nov). *[FA]*

Bergeend – *Tadorna tadorna*
De Bergeend wordt het hele jaar door op Walcheren waargenomen. Tot diep in de broedtijd kunnen grote groepen voorkomen (Spuikom Ritthem, Noordervroon, Sint Laurense Weihoek); in hoeverre die tot broeden overgaan is onbekend. De soort broedt verspreid in open landschap met open water in de buurt. De belangrijkste broedgebieden liggen langs de randen van het eiland, zoals in het Noordervroon (begin juni minimaal acht adulten met jongen), in de Inlaag Polredijk (twee exemplaren met jongen) en bij Fort Rammekens (broedverdacht paar). In het binnenland werden broedgevallen gemeld in de omgeving van Aagtekerke (twee) en in Middelburg (twee). Broedgevallen van deze intrigerende soort blijven veelal onopgemerkt of worden niet gemeld. Er bestaat dus geen goed beeld van de omvang van de broedpopulatie. Vermoedelijk gaat het om tientallen paren.

Na de broedtijd trekken de volwassen vogels weg naar de ruigebieden en blijven slechts enkele onvolwassen vogels achter. In de loop van de winter komen de Bergeenden terug. Gebieden waar in de tweede helft van de winter enkele

tientallen exemplaren verbleven zijn: Sint Laurense Weihoek (max. 92), Sloehaven (max. 150), Spuikom Ritthem (max. 53 ex.) en Noordervroon (max. 60). Noemenswaardige trek vond plaats in december; 492 ex trokken langs Westkapelle (max. 280 op 18 dec). *[FA]*

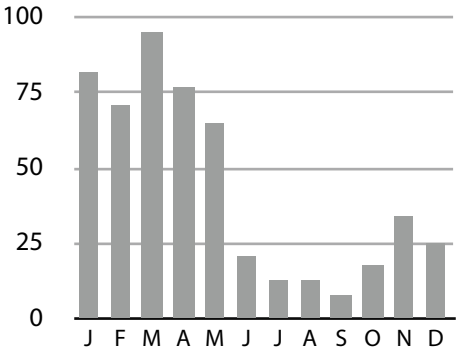

Maximumaantal van Bergeend per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Tafeleend – *Aythya ferina*
De Tafeleend is een schaarse wintergast op Walcheren. Gebieden waar in 2011 meer dan tien vogels exemplaren overwinterden zijn: Veerse Kreken, Noordervroon, Rammekenshoek en Veerse Meer. Tijdens vorst in januari doken ze op in de Westkapelsche Kreek en de Spuikom van Ritthem. In het Noordervroon werden in mei/juni steeds 1-2 ex gezien; broeden werd niet vastgesteld. *[FA]*

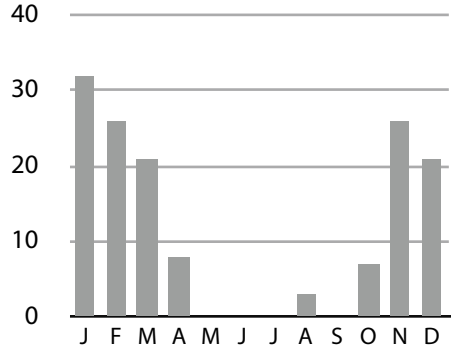

Maximumaantal van Tafeleend per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Kuifeend – *Aythya fuligula*
De Kuifeend is een jaarvogel op Walcheren. De soort broedt verspreid over heel op Walcheren, maar is in de broedtijd zeer schuw. In 2007 bedroeg de populatie naar schatting ongeveer 100 paar (Leeftink & Walhout 2008). In de akkers tussen Westkapelle en Domburg werden in een BMP-plot (180 ha) tien territoria vastgesteld in 2011. Vrouwtjes met jongen worden doorgaans in juni/juli aangetroffen in watergangen, natuurgebieden en parkvijvers. In 2011 werden opvallend weinig vrouwtjes met jongen gemeld; de enige waarneming is die van vijf jongen van twee weken oud op 12 juli in het Noordervroon. Op de vaste overwinteringsplaatsen werden de volgende maxima vastgesteld in 2011: Veerse Kreken 240, Westkapelsche Kreek 200, binnenstad Middelburg 143 en Spuikom bij Ritthem 90 ex. *[FA]*

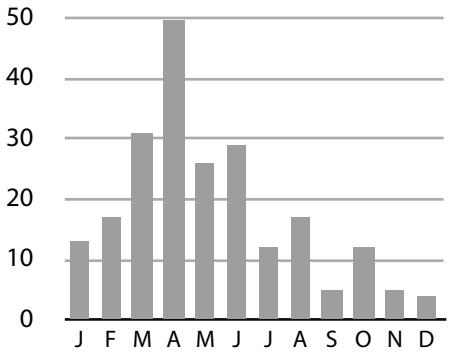

Maximumaantal van Kuifeend per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Topper – *Aythya marila*
De Topper is met enkele waarnemingen per jaar zeldzaam te noemen op Walcheren. De beste plek om de soort aan te treffen zijn de Veerse Kreken; daar werden van 19 jan - 16 feb 1-2 ex gezien. Losse waarnemingen komen uit de Sloehaven (één op 8 jan), Middelburg (één op 6 feb) en op het Veerse Meer bij Aardbei-

eneiland (twee op 6 feb). Op de Westkapelsche Kreek verblijft al enkele winters een vrouwtje Kuifeend met een brede witte snavelbasis; deze wordt regelmatig gemeld als Topper. Ook op trek is de soort schaars. In 2011 werden bij Westkapelle slechts twee trekkende Toppers gezien. *[FA]*

Eider – *Somateria mollissima*
Net als in de afgelopen jaren overwinterden maximaal twee Eiders op het Veerse Meer. Op 19 maart werd de laatste daar gezien en op 18 sept was de eerste weer terug. Daarnaast werden er gedurende de wintermaanden enkele vogels gezien in de wijde omgeving van de buitenhaven van Vlissingen. Doortrek van Eiders werd bijna uitsluitend vanaf de zeedijk van Westkapelle waargenomen. Betere dagen waren daar 14 apr met 124 ex naar noordoost en 17 dec met 114 ex maar zuidwest. Daarnaast was er een zomerse waarneming van een vrouwtje op zee voor Westkapelle op 3 juni. *[CB]*

Zwarte Zee-eend – *Melanitta nigra*
Doortrekker in groot tot zeer groot aantal. Tamelijk uitzonderlijk was de waarneming van een mannetje Zwarte Zee-eend op het Veerse Meer op 25 jan. De voorjaarstrek kende voor deze soort geen echte topdagen. De beste dag op Westkapelle was 14 apr met 292 naar noordoost vliegende exemplaren. In het najaar viel 12 okt op, met 872 ex naar zuidwest langs Westkapelle. *[CB]*

Grote Zee-eend – *Melanitta fusca*
Uiteraard werd het merendeel van de langstrekkende Grote Zee-eenden gemeld vanaf de zeedijk van Westkapelle. In de periode jan-apr vlogen hier (slechts) tien exemplaren langs. Daarnaast vlogen er op 16 jan drie langs Dishoek en op 19 jan en 27 maart negen resp. één langs Oostkapelle. In het najaar was de soort talrijker, met in totaal 52 langstrekkende vogels langs Westkapelle. De eerste passeerde hier al op 18 aug en het dagmaximum bedroeg 15 ex op 8 okt. De enige Grote Zee-eend die dit seizoen vanaf telpost De Nolle werd gezien, passeerde daar op 27 okt. *[CB]*

IJseend – *Clangula hyemalis*
Op vier data vlogen in totaal zes IJseenden langs de zeedijk van Westkapelle. Daarmee was 2011 een bovengemiddeld jaar voor deze soort. Verrassend was de trektelling op 10 apr met drie IJseenden. Nog bijzonderder was een heuse zomerwaarneming van een exemplaar op 12 aug langs Westkapelle. Qua datum gebruikelijker waren de waarnemingen van trekkers op 4 en 10 dec. Op Walcheren werd slechts één keer eerder een IJseend in april gezien (29 apr 1986 Sloehaven) en dit was de eerste keer dat de soort in augustus werd gezien. *[CB]*

Nonnetje – *Mergellus albellus*
Tussen 1 jan en 20 feb werden regelmatig enkele vrouwtjes (max. 6) gezien op de Veerse Kreken. Daarnaast waren er enkele meldingen van één of twee exemplaren op het Kanaal door Walcheren en op het Veerse Meer. Op 2 jan waren acht Nonnetje aanwezig langs de Veerse Dam. Een van de weinig mannetjes werd gezien op 19 feb op de nieuwe plas van Knooppunt Roode Leeuw bij Nieuwland. De enige najaarswaarneming was van een langsvliegend vrouwtje bij Westkapelle op 30 dec. *[PLM]*

Brilduiker – *Bucephala clangula*
Tussen 1 jan en midden-maart en vanaf 7 nov tot eind december waren regelmatig enkele tientallen Brilduikers aanwezig op het westelijk deel van het Veerse Meer, met een maximum van 180 op 4 jan. Daarnaast waren er af en toe waarnemingen in Rammekenshoek (max. zes), op de Westkapelsche Kreek (max. één) en langs de Westkapelse Zeedijk (één op 5 feb en

30 dec). De laatste voorjaarswaarneming was op 25 maart ten zuiden van Rammekenshoek. *[PLM]*

Grote Zaagbek – *Mergus merganser*
Uitgesproken zoetwatersoort met in de winter 2010/11 slechts een handvol waarnemingen van 1-3 ex: Veerse Kreken, Kanaal door Walcheren, Veerse Dam en Ritthem. Op 15 jan vlogen vijf ex langs Westkapelle en twee over de Veerse Dam. Nog meer trekkers werden gezien op 3 maart langs Westkapelle, 27 maart langs de Vlissingse boulevard en op 11 apr langs het Nollestrand.

Een vrouw op de Soelekerkeplaat op 18 sept was ongebruikelijk. De enige waarnemingen in de winter 2001/02 waren een man op 30 dec in de Veerse Kreken en een vrouw op 31 dec langs de Veerse Dam. *[PLM]*

Middelste Zaagbek – *Mergus serrator*
Doortrekker en wintergast. De grootste aantallen werden waargenomen in de maanden januari-maart en november-december op het Veerse Meer (maximum dit jaar 65 ex). Na maart namen de aantallen snel af en de laatste twee vogels werden gezien op 11 mei bij de Schutteplaat. De eerste in het najaar verschenen op 18 sept bij de Soelekerkeplaat. In de maanden oktober-april werden af en toe kleine groepen gezien in de Sloehaven, in de Binnen- en Buitenhaven van Vlissingen en her er der langs de kust. Langs Westkapelle trokken op veel dagen kleine aantallen. *[PLM]*

Krakeend – *Anas strepera*
Behalve in juni werden jaarrond Krakeenden op Walcheren gezien. De aantallen waren 's winters het hoogst, maar kwamen nergens boven de 100. Gebieden met de grotere concentraties waren Polredijk (45 op 2 jan, 48 op 23 maart), Beekshoekpolder (max. 90 in jan), Spuikom Ritthem (60 op 30 jan) en Noordervroon (30 op 18 feb). Paartjes werden tot eind mei en in begin juli gezien in het Noordervroon, maar broedgevallen werden niet bewezen. In het tweede halfjaar kwamen de aantallen nergens boven de 20. Noemenswaardige trek van Krakeenden werd alleen in april opgemerkt, bijv. zes langs de Boulevard van Vlissingen op 2 apr en negen langs Westkapelle op 10 apr. *[JL]*

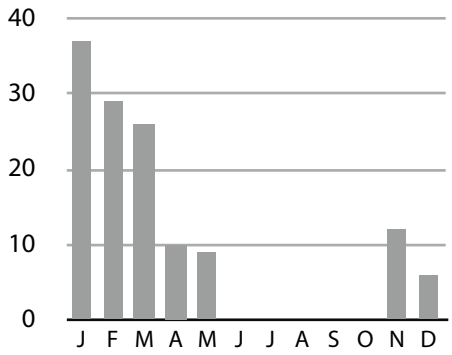

Maximumaantal van Krakeend per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Smient – *Anas penelope*
Grote aantallen waren aanwezig in de eerste maanden van 2011. In de eerste tien dagen van januari werden de volgende maxima geteld: 10.000 op het Veerse Meer nabij het Aardbeieneiland, 6000 langs de Perduinsweg, 3200 in het Noordervroon, 1450 langs de Zandvoortweg en 3700 in de Sloehaven. De midwintertelling op 15 jan leverde een totaal op van 5914 Smienten (alleen binnendijks).

In maart trok deze nachttrekker massaal weg. Vanaf 27 maart (nog 500 ex in het Zandvoortweggebied) bleven hooguit enkele tientallen hangen, waarna het vanaf half april meestal ging om hier en daar een enkeling. Gedurende eind mei en begin juni waren er waarnemingen van solitaire vogels of paren in het Noordervroon, in Rammekenshoek en in

de inlaagjes langs de Polredijk (laatste op 5 juni). Op 9 aug verscheen de eerste najaarstrekker. De aantallen die geleidelijk volgden, bleven lang schommelen rond enkele honderden in het Noordervroon en langs de Zandvoortweg. Anders dan een jaar eerder ontbrak de vorst en werden de eerste echt grote concentraties pas gemeld vanaf eind december: ruim 3000 langs de Zandvoortweg. *[JL]*

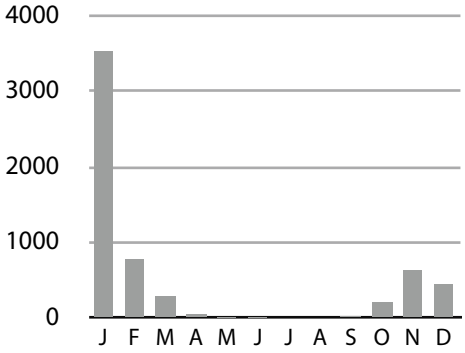

Maximumaantal van Smient per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Amerikaanse Smient – *Anas americana*
De ontdekking van een – overigens lang verwachte – nieuwe soort voor Walcheren door Arjen van Gilst is een felicitatie waard! Van 18 okt – 3 nov verbleef een mannetje tussen de honderden Smienten langs de Zandvoortweg. *[PLM]*

Slobeend – *Anas clypeata*
Het Noordervroon herbergde de eerste maanden van het jaar de hoogste aantallen Slobeenden (max. 45 op 16 jan), maar ook de plassen in het Zandvoortweggebied waren in trek, bijv. 42 op 10 feb. De midwintertelling op 15 jan leverde 55 Slobeenden op. Tot in maart werden dergelijke aantallen gezien, maar waarschijnlijk waren ze alweer aangevuld of vervangen door trekkers. Dat blijkt uit trekwaarnemingen, die vooral in maart en april werden gedaan. De eerste trekkende groepjes Slobeenden werden genoteerd op 22 maart: 15 langs Dishoek. Mooie aantallen daarna waren 50 ex op 27 maart, 78 op 10 apr en 22 op 16 apr langs Westkapelle, en 38 vogels op 11 apr over de Westerschelde langs Vlissingen. De aantallen ter plaatse namen gedurende april langzaam af met begin mei maximaal 10 ex in het Noordervroon en in de Beekshoekpolder. Eind mei en begin juni werden enkele mannetjes gemeld uit het Noordervroon te Westkapelle, maar broeden werd niet vastgesteld.

Vanaf eind juli namen de aantallen weer toe (16 op 21 juli Noordervroon) en bedroegen de rest van het jaar maximaal enkele tientallen, vooral in het Noordervroon en langs de Zandvoortweg. Uitschieter was de waarneming van 117 ex op 16 dec op laatstgenoemde plaats. De enige vermeldenswaardige waarnemingen van najaarstrek waren 23 ex op 9 okt langs De Nolle en 22 ex op 6 nov langs Westkapelle. *[JL]*

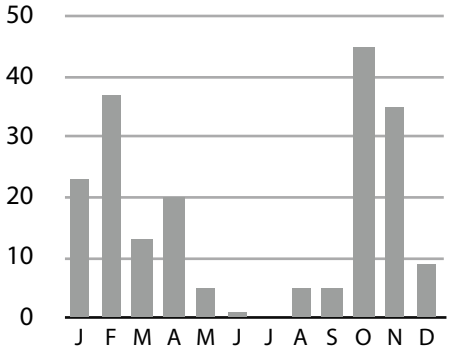

Maximumaantal van Krakeend per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Wilde Eend – *Anas platyrhynchos*
Algemene broedvogel. De aantallen in de eerste maanden waren door vorst hoger dan normaal. Tijdens de midwintertelling op 15 jan werden (binnendijks) 3586 Wilde Eenden geteld, waarvan 832 in en rond Middelburg. Voorbeelden van grote concentraties op andere plaatsen dan het

Noordervroon waren 170 ex op 6 jan in de Sloehaven en 500 ex op de Westkapelsche Kreek op 30 jan. *[JL]*

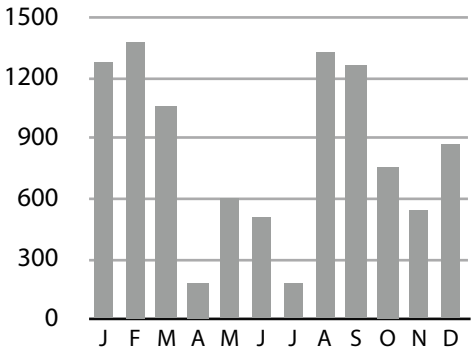

Maximumaantal van Wilde Eend per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Pijlstaart – *Anas acuta*
Doortrekker en wintergast. In het voorjaar was het hoogste dagtotaal op de trektelpost van Westkapelle 59 ex op 19 maart. Het najaar was eigenlijk al voorbij toen op 17 en 18 dec nog 63 en 142 Pijlstaarten passeerden. Het aantal overwinterende Pijlstaarten lijkt een positieve impuls te hebben gehad door de aanleg van de verschillende natuurontwikkelingsgebieden. Gebiedsmaxima waren 18 ex in het Zandvoortweggebied op 16 dec, 10 ex in het Noordervroon op 18 maart en 8 ex in het Oudeveerseweggebied op 6 apr. De laatste Pijlstaart van het voorjaar zwom op 23 mei in het Noordervroon, waar op 27 aug alweer de eerste van het najaar opdook. *[CB]*

Zomertaling – *Anas querquedula*
Doortrekker in vrij klein aantal. De eerste drie Zomertalingen waren op 21 maart aanwezig in het Zandvoortweggebied. Dat was daar meteen ook het hoogste aantal dat gemeld werd. In het Noordervroon waren het hele voorjaar enkele vogels aanwezig, met een maximum van zeven op 26 apr. De soort werd langstrekkend opgemerkt vanaf de Boulevard van Vlissingen op 2 apr (twee) en bij Dishoek op 10 apr (vier). Uitzonderlijk voor Walcherse begrippen was een groepje van zes Zomertalingen, dat van 13 tot 17 juli in het Noordervroon aanwezig was. Daarna was de soort weer uitgesproken schaars, met nog slechts twee meldingen van één vogel in het Noordervroon op 29 juli en 13 sept. *[CB]*

Wintertaling – *Anas crecca*
De Wintertaling is als wintergast en doortrekker goed vertegenwoordigd op Walcheren. Broeden wordt niet uitgesloten, maar is niet bewezen. Ook voor deze soort heeft de aanleg van nieuwe natuurgebieden geleid tot hogere aantallen overwinteraars en pleisterende doortrekkers. De drie gebieden die de hoogste aantallen herbergden waren de Spuikom van Ritthem (max. 190 op 30 jan), het Zandvoortweggebied (max. 269 op 23 dec) en het Noordervroon (max. 215 op 22 dec). Daarnaast leverden de kleinere natuurontwikkelingsgebiedjes soms ook aardig wat Wintertalingen op, zoals de Beekshoekpolder (68 op 25 maart) en de weilanden langs het Brigdamse pad bij Middelburg (46 op 23 maart). Over zee bij Westkapelle werd nauwelijks trek van betekenis vastgesteld. Het dagmaximum bedroeg 33 op 9 okt. *[CB]*

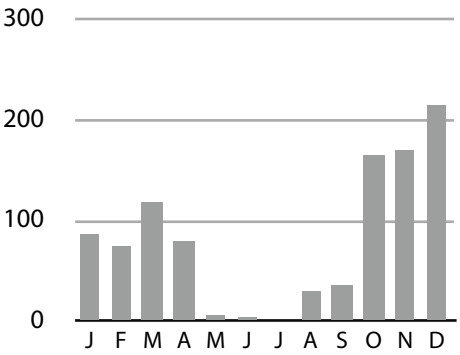

Maximumaantal van Wilntertaling per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Patrijs – *Perdix perdix*
Bij de meest recente inventarisatie van Patrijzen in 2005-2006 werd het aantal broedparen geschat op 92-115 geschat (Leeftink & Walhout 2007). Op basis van de waarnemingen in 2011 zou geconcludeerd kunnen worden dat dit aantal tegenwoordig (aanzienlijk?) lager is. Dat past ook in het beeld van een duidelijk dalende trend op de langere termijn. In de winter 1989/90 werden nog ruim 300 Patrijzen geteld, terwijl we nu niet meer boven de 60 vogels uitkomen. *[CB]*

Kwartel – *Coturnix coturnix*
Deze soort werd slechts vier keer gehoord in 2011: 13 mei ten oosten van Oost-Souburg, 24 mei tussen Grijpskerke en Serooskerke, 14 juni bij Krommenhoeke en 28 juni langs de Schoneweg bij Westkapelle. Een mager jaar voor de Kwartel! *[JL]*

Roodkeelduiker – *Gavia stellata*
Het belang van de Walcherse kust als overwinteringsgebied is relatief gering. In februari werden dertig vogels zwemmend en rondvliegend gezien bij Dishoek. In eerdere jaren werden in de winter groepen van tientallen vogels gezien voor de kust van Domburg en Oostkapelle. De meeste waarnemingen betroffen langstrekkende vogels bij Westkapelle, vooral in het najaar. Na de eerste twee adulte vogels op 20 september duurde het tot 6 nov voordat de trek op gang kwam. Het hoogste dagtotaal betrof 303 ex naar zuid op 2 dec in drie teluren. Op 4 maart foerageerde een Roodkeelduiker in het Kanaal door Walcheren ter hoogte van Kleverskerke. *[PAW]*

Parelduiker – *Gavia arctica*
In januari verbleven twee juveniele Parelduikers in het Veerse Meer. Deze vogels werden het meest waargenomen vanaf de Veerse Dam, soms in gezelschap van een juveniele IJsduiker. Bij Westkapelle werden in totaal 23 langstrekkende vogels gezien, vooral in oktober (8) en november (10). *[PAW]*

IJsduiker – *Gavia immer*
Een matig jaar voor IJsduikers op Walcheren. De juveniele IJsduiker die eind december 2010 op het Veerse Meer werd ontdekt bleef de hele maand januari trouw aan zijn foerageergebied bij de Veerse Dam. Een adult zomerkleed vloog op 14 apr naar het noorden langs Westkapelle. In het najaar was de soort zeer schaars, op drie dagen in december werd steeds één IJsduiker naar zuid geteld. *[PAW]*

Noordse Stormvogel – *Fulmarus glacialis*
Een soort die vanaf september geregeld werd gezien vanaf de Westkapelse Zeedijk, maar vrijwel uitsluitend op dagen met stevige west- tot noordwestenwind en slechts in kleine aantallen (max. 11 op 8 okt). Uitzondering was 30 dec: in vier uur 44 naar zuid. In het voorjaar werd een viertal waarnemingen gedaan in de tweede helft van april, eveneens bij Westkapelle. *[TL]*

Grauwe Pijlstormvogel – *Puffinus griseus*
Op 24 juli verschenen de eerste trekkers bij Westkapelle (3). In augustus werd de soort op twee dagen gezien, waaronder zeven op de 29e. September leverde enkele uitstekende zeetrekdagen op, maar in tegenstelling tot Noordse Pijlstormvogels waren de aantallen Grauwe Pijlstormvogels in die maand aan de lage kant, met dagmaxima van 15 ex op 8 sept en 19 ex op 22 sept. De doortrekpiek van deze soort valt doorgaans in de eerste decade van oktober; dat was ook dit seizoen het geval. Goede dagen op Westkapelle waren 4 okt (27 ex), 6 okt (70) en 7 okt (26). Met een stevige zuidwester werden op 27 nov nog 16 trekkers gezien. Decemberwaarnemingen zijn schaars; de laatste drie Grauwe Pijlen van het seizoen passeerden Westkapelle op 2 dec.

Met een jaartotaal van 227 ex was 2011 een doorsneeseizoen (gemiddelde 2001-2010 = 200 ex). *[TL]*

Noordse Pijlstormvogel –
Puffinus puffinus
Walcherse vogelaars zullen het najaar van 2011 vooral blijven herinneren vanwege de spectaculaire trek van Noordse Pijlstormvogels bij Westkapelle in de eerste helft van september. Op 8 sept werd bij Westkapelle zelfs een nieuw Nederlands dagrecord neergezet: 240 ex! Andere topdagen waren 7 sept (134 ex) en 14 sept (141 ex). Op al deze dagen blies een krachtige wind (6 Bft) uit west-tot zuidwestelijke richting. Opvallend was dat de overige zeevogelsoorten nauwelijks vertegenwoordigd waren.

Een tweede doortrekgolfje vond plaats in de eerste week van oktober, met op 5, 6 en 7 okt resp. 10, 13 en 22 passanten. De laatste van het seizoen vloog op 27 nov langs Westkapelle. Behalve op de 'hotspot' Westkapelle werd de soort ook gezien vanaf de kust bij Domburg op 7 sept (6 ex) en bij Oranjezon op 8 sept (13 ex).

De vergelijking kan gemaakt worden met het najaar van 2004, toen in september eveneens veel Noordse Pijlstormvogels werden gezien. In voorgaande jaren zijn, gerekend vanaf 2001, per seizoen gemiddeld ca. 35 Noordse Pijlen geteld; 2004 met 505 en 2011 met 605 ex steken daar met kop en schouders bovenuit. *[TL]*

Noordse Pijlstormvogel, Zeedijk van Westkapelle, 10 okt 2011. Foto: Pim Wolf

Vale Pijlstormvogel –
Puffinus mauretanicus
Deze op wereldschaal zeldzame zeevogelsoort was relatief goed vertegenwoordigd, met in totaal tien waarnemingen bij Westkapelle. Na waarnemingen op 7 juli en 27 aug volgden in september nog zeven individuen, waaronder twee op de 20e en twee op de 21e. Uitzonderlijk was de verschijning van deze soort op 27 nov, de eerste novemberwaarneming voor Walcheren.

Uurgemiddelde Noorse Pijlstormvogels langs de zeedijk van Westkapelle

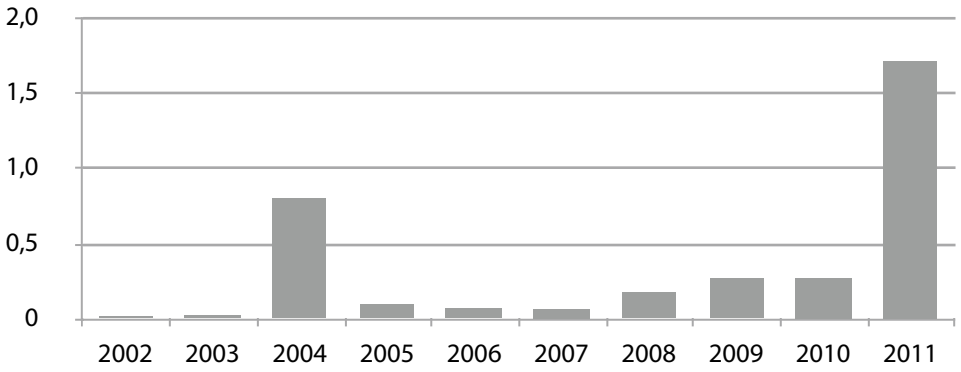

In de afgelopen tien jaar is deze soort, met uitzondering van 2007, jaarlijks gezien op Walcheren. De seizoentotalen variëren van 1-3 ex, maar met 10 ex was ook 2008 een topjaar. *[TL]*

Stormvogeltje – *Hydrobates pelagicus*
De enige van het seizoen vloog op 7 okt langs Westkapelle en werd door slechts twee waarnemers gezien. *[TL]*

Vaal Stormvogeltje –
Oceanodroma leucorhoa
Het voorkomen van deze soort wisselt sterk van jaar tot jaar en wordt in sterke mate bepaald door het al dan niet optreden van noordwestelijke windstromen. Met een seizoentotaal van 74 ex bij Westkapelle is 2011 een gemiddeld jaar. Het gros van de waarnemingen werd gedaan in een periode van drie dagen met veel noordwestenwind: 6 okt (7 ex), 7 okt (34 ex) en 8 okt (25 ex). Buiten deze periode was de soort schaars, met enkelingen op 22 sept, 19 okt, 4 dec, 5 dec, 7 dec en drie ex op 30 dec. *[TL]*

Jan-van-gent – *Morus bassanus*
Een algemene verschijning voor de kust van Westkapelle, vooral in de periode september - december. De grootste aantallen werden gezien in de eerste helft van oktober tijdens een periode met veel noordwestenwind. Goede tellingen werden gedaan op 22 sept (272 ex), 7 okt (1053 ex), 27 nov (347) en 5 dec (273).

In het voorjaar is de soort een stuk minder algemeen; in de maanden januari, maart, mei en juni werd slechts een handjevol waarnemingen gedaan. Deels is dat te verklaren door een gebrek aan zeetrektellingen in het voorjaar. Noemenswaardig is de telling van 80 ex op 12 apr.

De soort verschijnt ook regelmatig op de Westerschelde, getuige een tiental waarnemingen op diverse locaties langs de zuid- en zuidwestkust van Walcheren. Bijzonder is een binnenlandwaarneming: op 28 sept vloog een juveniele vogel in oostelijke richting langs Sint Laurens. *[TL]*

Aalscholver – *Phalacrocorax carbo*
De Aalscholver is een relatief nieuwe broedvogel voor Walcheren, die maar op twee plaatsen broedt: Rammekenshoek (2011 26 paren) en Slikkenbosch, de eendenkooi bij Oostkapelle (71 paren). De kolonie in Rammekenshoek werd ontdekt in 2006, toen negen paren een broedpoging deden. De kolonie van Slikkenbosch bestaat zeker sinds 2003, toen er drie paren broedden. Aalscholvers worden het gehele jaar op Walcheren gezien: langs de zeekust, op het Veerse Meer en op kanalen en watergangen. De grootste aantallen worden gezien tijdens de najaarstrek. Zo trokken op 14 okt 577 en op 27 okt 820 ex over De Nolle. Zowel in voor- als najaar vindt trek plaats in een breed front over Walcheren. *[MK]*

Kuifaalscholver –
Phalacrocorax aristotelis
Vanaf 1 jan tot begin april was een 2kj vogel aanwezig rond Westkapelle. Mogelijk zaten er af en toe twee. In maart werden ook Kuifaalscholvers gemeld bij Ritthem en in de Sloehaven. Opmerkelijk was de waarneming van een groepje van drie 2kj vogels langs de Boulevard van Vlissingen op 25 juli. *[MK]*

Kuifaalscholver, Zeedijk van Westkapelle, 29 jan 2011. Foto: Corstiaan Beeke

Roerdomp – *Botaurus stellaris*
In de winter 2010/11 was de Roerdomp beduidend minder talrijk dan in de vorige winter. Er waren slechts vier meldingen: één op 1 jan in de Middelburgse wijk Veerse Poort, de overige nabij Westkapelle. Op 13 nov werd de eerste voor de winter 2011/12 gezien in de Westkapelsche Kreek. *[MK]*

Kwak – *Nycticorax nycticorax*
In Gapinge is een volièrehouder met vrijvliegende Kwakken in zijn achtertuin. Deze vogels zijn geringd met vast voetringen. Ten minste een deel van de waarnemingen van Kwakken op Walcheren hebben betrekking op deze vogels. Daarnaast is er Het Zwin, eveneens met vrijvliegende Kwakken.

In 2001 waren 3-4 verschillende "Gapingse" vogels aanwezig in Ter Hooge, waarvan een paar tot broeden kwam. Er vlogen minimaal twee (ongeringde!) jongen uit. Dit betekende het eerste broedgeval voor Walcheren. Verder werd de soort waargenomen in Vlissingen (juv in Paauwenburg op 18 en 20 juni) en tot tweemaal toe opvliegend uit een sloot bij De Nolle (28 juni en 11 juli). Op 16 sept werd een juveniele vogel waargenomen in het Dishoekse Bos bij Koudekerke en op 28 sept vloog er één over het Edisonpark in Vlissingen. Mogelijk hebben al deze waarnemingen betrekking op de uitgevlogen juvenielen uit Ter Hooge. Voor zover bekend waren deze vogels ongeringd. *[MK]*

Koereiger – *Bubulcus ibis*
Op 24 okt was een Koereiger slechts een paar uur aanwezig tussen de Hooglanders in het Noordervroon bij Westkapelle. Op 2 nov werd een vogel gemeld opvliegend uit het Oudeveerseweggebied. *[MK]*

Kleine Zilverreiger – *Egretta garzetta*
Tot en met eind maart werd de soort verspreid over het eiland aangetroffen in geringe aantallen. Meestal ging het om enkelingen, maar in Rammekenshoek (4) en op de slaapplaats in de Veerse Kreken (6) werden er meerdere gezien. Langs de Oude Veerseweg (1), Westkapelle (1) en bij Rammekens (2) verbleven ook in de zomerperiode vogels. Vanaf 13 aug namen de aantallen bij Rammekens weer toe (6) en werden er bij Veere ook weer vier gezien. Op de telpost De Nolle werd de soort slechts drie keer gemeld. *[MK]*

Grote Zilverreiger – *Ardea alba*
De tijd dat een langstrekkende Grote Zilverreiger met gejuich werd begroet ligt ver achter ons. We tellen ze nu gewoon! Tot in maart verbleven er minstens 5-6 ex. De voorjaarstrek begon vanaf 2 apr, toen vier vogels langs de Vlissingse boulevard vlogen. Op 25 apr zat er nog een in de Beekshoekpolder. Het duurde tot 1 sept tot de eerste in het najaar werd gemeld. Vanaf 24 sept barstte de najaarstrek echt los en vlogen vooral in de omgeving van Westkapelle meerdere groepjes over. Ook 14 okt was een goede dag met 35 trekkers langs De Nolle. Dit betekende een nieuw Walchers dagrecord. Het najaarstotaal van deze telpost bedroeg een indrukwekkende 94 ex. *[MK]*

Blauwe Reiger – *Ardea cinerea*
De Blauwe Reiger broedt op Walcheren tegenwoordig in nog slechts twee kolonies: Ter Hooge bij Middelburg (20 paar, het laagste aantal sinds 1992) en Overduin bij Oostkapelle (twee paar). De overige broedplaatsen in de Manteling en het Nollebos zijn waarschijnlijk niet meer bezet. Noemenswaardige aantallen trekkers werden langs De Nolle genoteerd op 24 sept, 29 sept en 5 okt, met resp. 41, 20 en 22 exemplaren.

Bij Westkapelle werden op 24 sept maar liefst 101 trekkers geteld, wat goed was voor een vijfde plaats in de lijst van landelijke dagrecords. *[MK]*

Purperreiger – *Ardea purpurea*
Deze soort werd dit jaar vaker gezien dan voorgaande jaren, mede door het trektellen op de Veerse Gatdam en op de boulevard van Vlissingen. De eerste vogels (7) werden op 2 apr gemeld langs de boulevard en de laatste voorjaarstrekker vloog op 19 mei over het Veerse Bos. Het eerste najaarsgeval betrof een juveniele vogel ter plaatse langs de Polredijk op 5 juli. Op 31 juli verbleef eveneens een juveniele vogel in Oranjezon. De laatste Purperreiger van 2011 bevond zich op 28 sept op een pas gemaaid grasland langs de Hondegemseweg. Het jaartotaal bedroeg 39 vogels. *[MK]*

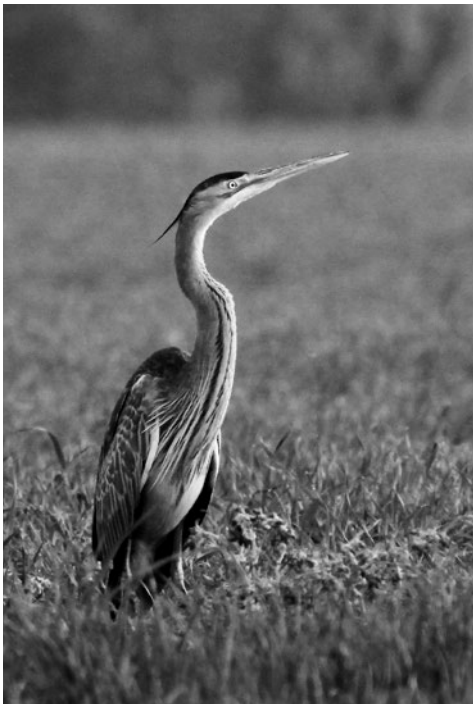

Purperreiger, Westkapelle, 21 apr 2011. Foto: Pim Wolf

Zwarte Ooievaar – *Ciconia nigra*
Op 4 juli werd een vogel in Oranjezon waargenomen, komend vanuit het noordoosten. De vogel bleef tien minuten aan de grond en vertrok toen in zuidwestelijke richting. Daarna volgden waarnemingen van een overvliegend exemplaar op 20 juli te Middelburg en van een groep van maar liefst elf op 31 juli over Zanddijk, Veere. Op 8 aug vloog een groep van vijf juvenielen over het Oudeveerseweggebied bij Middelburg. Dit groepje werd een dag eerder op Noord-Beveland ontdekt en bevatte een in Duitsland geringde vogel. *[JL]*

Ooievaar – *Ciconia ciconia*
Op 23 maart verscheen de eerste Ooievaar boven Walcheren: een overvliegende vogel te Westkapelle. Daarna werden er dit voorjaar nog ongeveer 20 waarnemingen gedaan, waarvan vier in juni. Niet alle dubbeltellingen zullen hierbij onderkend zijn. Vermeldenswaard is een overtrekkend groepje van vijf op 22 apr bij Middelburg en een groepje van zes op 5 mei, waargenomen op diverse plaatsen.

Ook leuk om te melden is dat een in Frankrijk geringd exemplaar een nest bezette in park Toorenvliedt bij Middelburg. De vogel was druk bezig met nestbouw, maar bij het ontbreken van een partner kwam het niet tot een broedgeval. Deze vogel werd geringd als nestjong op 28 juni 2008 te Marquenterre, Baai van de Somme. Vlak voordat de vogel op Walcheren arriveerde werd hij op 25 feb nog opgemerkt bij Madrid en op 20 maart bij Merken in België. Gedurende de rest van 2011 werd hij regelmatig waargenomen in en rond Middelburg.

In het najaar werden slechts vier andere waarnemingen van de Ooievaar verricht, alle solitaire vogels. *[JL]*

Lepelaar – *Platalea leucorodia*
In 2011 kwamen opnieuw Lepelaars tot broeden in de kolonie in het Sloegebied. In totaal 36 paren kwamen tot broeden en 45 jongen werden vliegvlug (M. Hoekstein, werkgroep Lepelaar). Al op 17 maart werd het eerste ei gelegd, maar vestiging ging door tot ver in mei. Vroeg in het seizoen werden enkele legsels vernield en aan het eind van het broedseizoen werden enkele jongen gevonden met flinke wonden op rug, buik en hals. In beide gevallen was waarschijnlijk een loslopende hond de boosdoener. Een van de gewonde jongen (een tien dagen oud nestjong) werd in vogelasiel De Mikke verzorgd en werd eind september uitgezet. Deze vogel bleef tot het einde van het jaar op Schouwen aanwezig. In totaal 19 jongen werden dit jaar in deze kolonie geringd. Terugmeldingen van vogels uit deze kolonie in 2011 kwamen o.a. uit Frankrijk, Spanje, Portugal en Mauritanië. Dankzij de broedkolonies in de buurt is de Lepelaar tegenwoordig een vrij algemene verschijning geworden. De beste gebieden zijn de Sloehaven, het Noordervroon en het Oudeveerseweggebied. Op de telposten werden indrukwekkende aantallen gezien, zoals 142 op 15 sept langs de Nolle en 338 op 24 sept over Westkapelle. Het laatste aantal was tevens een nieuw Nederlands trekrecord. *[SL]*

Dodaars – *Tachybaptus ruficollis*
Broedvogel. In 2005 werd de populatie geschat op 85-90 broedparen (Leeftink & Walhout 2006). De soort leidt een tamelijk verborgen leven in het broedseizoen, waardoor gemakkelijk broedgevallen over het hoofd worden gezien, zeker in gebieden als Oranjezon en de watergangen midden op Walcheren. In 2009 werden in de wateren van Middelburg twaalf territoria van de soort vastgesteld (Walhout 2009). Gegevens over geslaagde broedgevallen in 2011 kwamen van het Kustlicht bij Zoutelande: twee paren en één jong (na twee mislukte broedsels). Ook rond Fort Rammekens werd succesvol gebroed: als maximum werden op 31 aug drie paren met in totaal 14 pulli gezien. Half mei werden negen paar gemeld in Oranjezon; daar werden slechts twee keer pulli gezien (beide keren twee). Andere succesvolle paren werden vastgesteld in Paauwenburg, Vlissingen (één), in de singels van Middelburg (één paar met twee pulli) en bij Koudekerke (één paar, twee pulli). In het Noordervroon, Westkapelle waren twee paartjes aanwezig, maar werden geen jongen gezien.

Als wintergast is de Dodaars algemeen, o.a. op de bredere watergangen verspreid over heel Walcheren. Tijdens de midwintertelling van 15 jan werden (binnendijks) 109 Dodaarzen geteld, beduidend minder dan gemiddeld. Gebieden met grotere concentraties waren de Westkapelsche Kreek gedurende september-april, met een maximum van 25 op 8 feb, waarna de aantallen afnamen tot 17 op 12 maart, 12 op 29 maart en vier op 9 apr. De eerste grotere najaarsgroepjes werden hier gemeld vanaf half september (10 ex op 24 sept en 30 op 15 okt). Vanaf de tweede helft van november werden er op deze plek hogere dan normale aantallen gemeld, met een maximum van 91 op 19 nov. Ook daarna werden enkele keren 50 exemplaren gemeld. Op het Veerse Meer werden de meeste Dodaarzen gemeld langs de Veerse Dam (max. 15). *[JL]*

Fuut – *Podiceps cristatus*
Het Veerse Meer is de plek waar 's winters veel Futen verblijven. Zo werden in de eerste helft van januari vanaf de Polredijk 350 exemplaren en langs de hele Veerse Dam 1000 exemplaren geteld. De koude zorgde ervoor dat tijdens de midwintertelling op 15 jan binnendijks slechts zeven Futen werden gezien.

Het totaal aan trekkers langs Westkapelle bedroeg in september tot en met december 371 ex. Er vonden vanwege het ontbreken van plotseling optredende vorst weinig grootschalige bewegingen plaats. Het grootste aantal dat langs Westkapelle trok was 73 op 2 dec. In het voorjaar bedroeg de hoogste trektelling 36 ex op 18 feb.

In de zomermaanden werden regelmatig groepjes tot tien exemplaren gemeld in de Sloehaven. Er werden weinig broedverdachte paren gezien. Eén paar werd regelmatig gezien in de Westkapelsche Kreek (begin september 2 juveniele vogels en een adult) en in de Vest van Veere. In de Veerse Kreken werd met zekerheid gebroed (minimaal twee paren met jongen). *[JL]*

Roodhalsfuut – *Podiceps grisegena*
Verblijvende Roodhalsfuten waren zoals gewoonlijk schaars. Er werd in januari, februari en december met enige regelmaat een exemplaar gemeld uit het westelijke deel van het Veerse Meer. Hier werd op 28 okt de eerste najaarswaarneming gedaan. Andere meldingen van het Veerse Meer waren op 13 jan bij het Zilveren Schor en op 8 en 29 jan bij Veere. Op 2 jan dobberde een vogel in de Buitenhaven van Vlissingen en op 2 feb bij het Zuiderhoofd bij Westkapelle.

Trekkende vogels langs Westkapelle betroffen eenlingen op 27 feb (adult zomerkleed naar noord), 26 nov (drie), op 30 nov en 19 dec. *[JL]*

Kuifduiker – *Podiceps auritus*
Ook dit fuutje is schaars op Walcheren, al waren er in de winter van 2010-11 meer meldingen dan gemiddeld. Zwaartepunt lag op het Veerse Meer bij de Veerse Dam, waar het meestal ging om 1-5 vogels. Er waren diverse meldingen van meer dan tien vogels, zonder uitzondering van niet-Walcherse vogelaars. Verwarring met Geoorde Fuut lijkt hier voor de hand te liggen. Richting Veere werden ook regelmatig 1-2 Kuifduikers gemeld, meestal ter hoogte van jachthaven Oostwatering. De laatste voorjaarswaarneming was op 25 feb langs de Veerse Dam. Van 4-12 okt zwom een vogel op de Westkapelsche Kreek. Vanaf begin december werden weer 1-4 vogels gezien langs de Veerse Dam. Op 29 dec zwom één exemplaar op zee bij Westkapelle. Er werden nergens trekkende Kuifduikers gezien. *[JL]*

Geoorde Fuut – *Podiceps nigricollis*
Het Veerse Meer is veruit het belangrijkste "Walcherse**"** gebied voor Geoorde Futen, waarbij de groepen zich regelmatig verplaatsen tussen het Walcherse deel en het "Bevelandse" deel. Het kan hier gaan op groepen tot enkele honderden vogels. Voor de Polredijk en langs de Veerse Dam werden de hele winter groepen gemeld, meestal 10-20 ex, maar een enkele keer een uitschieter naar 50 en met een maximum van 101 vogels begin januari. Vanaf begin maart namen de aantallen snel af: 32 op 5 maart en nog 13 op 18 maart. De laatste meldingen betroffen zomerkleedvogels half april. Elders op Walcheren was de soort in de eerste helft van 2011 schaars. Op 17 feb werden 12 ex gezien op de Westkapelsche Kreek, op 25 maart vloog een vogel in zomerkleed richting noord langs Westkapelle en begin april zwommen drie verschillende adulte vogels in het Noordervroon.

Een vroege najaarsmelding was een adult in zomerkleed op 6 juli in het Noordervroon. Na een eerste groepje op 26 juli langs de Veerse Dam (8 ex), liepen de aantallen op het Veerse Meer snel op. Op 24 sept werd gezien hoe de massale recreatievaart de Geoorde Futen dwong tot concentratie in enkele grote groepen. Dicht onder de kant bij Oostwatering werd een groep van 245 gezien. Vanaf dat

punt werd tegelijkertijd een groep van 80 vogels gezien bij de Mosselplaat. Later in het jaar werden in het westelijk deel van het Veerse Meer enkele keren vanaf één punt maximaal ca. 100 Geoorde Futen geteld.

Zwarte Wouw, Koudekerke, 27 apr 2011. Foto: Pim Wolf

Andere waarnemingen betroffen 1-2 vogels gedurende sept-okt op de Westkapelsche Kreek, in de Spuikom van Ritthem op 24 sept, op de Westerschelde ter hoogte van telpost De Nolle op 27 sept en twee in de Buitenhaven van Vlissingen op 25 dec. Op de telposten werden geen trekkende Geoorde Futen opgemerkt. *[JL]*

Wespendief – *Pernis apivorus*
De Wespendief is een doortrekker op Walcheren. Met 29 waarnemingen van 34 exemplaren was 2011 een relatief goed jaar voor de Wespendief op Walcheren. Het zijn vrijwel altijd overvliegende vogels. Bij deze soort gaat de voorjaarstrek naadloos over in de najaarstrek. De eerste Wespendief werd gezien op 6 mei, de laatste op 24 sept. In augustus en september werden, tijdens de najaarstrek, met resp. negen en 13 waarnemingen de meeste Wespendieven gezien. Langs De Nolle vlogen 13 vogels met als maximum vier op 3 sept. De eerste Wespendief op "najaarstrek" werd daar al op 28 juni gezien. *[FA]*

Zwarte Wouw – *Milvus migrans*
Schaarse doortrekker. In het voorjaar werden slechts twee of drie exemplaren gezien: trekkend noordoost over het Noordervroon op 23 apr en een vogel enige tijd rondvliegend rond Biggekerke en Koudekerke op 27 apr. Deze vogel werd door meerdere waarnemers gezien. Op 30 apr vloog een Zwarte Wouw over Biggekerke. Op 7 mei zag een verbaasde Belg zowel een Rode als een Zwarte Wouw trekken over de A58 bij Oost-Souburg. De enige najaarswaarneming was een exemplaar naar NO over de telpost De Nolle op 29 aug. *[TK]*

Rode Wouw – *Milvus milvus*
Schaarse doortrekker. Er waren zes meldingen van losse vogels in het voorjaar: 8 maart over Vrijburg, Vlissingen, 20 maart over Oranjezon, 25 maart over Westkapelle, 24 apr bij de Westkapelsche Kreek, 5 mei over de Middelburgse wijk Reijershove en 7 mei over de A58 bij Oost-Souburg. Op De Nolle kwam de eerste najaarstrekker over op 30 sept en op 16 okt vlogen er twee tegelijk langs. Op die datum vloog ook een exemplaar over Reijershove, Middelburg en boven de Breeweg nabij Koudekerke. Late najaarswaarnemingen waren op 20 nov ter plaatse bij de Westkapelsche Kreek en op 25 nov bij Grijpskerke. *[TK]*

Bruine Kiekendief – *Circus aeruginosus*
Het aantal broedende Bruine Kiekendieven op Walcheren is niet geheel duidelijk, vermoedelijk rond de tien paar. Baltsgedrag of nestindicerend gedrag werd in ieder geval waargenomen bij de Vrouwenpolderse Duintjes langs het Veerse meer, De Caisson, Zanddijk en Rammekenshoek bij Ritthem (alleen gevallen van meerdere waarnemingen zijn meegenomen). Bij De Caisson en Zanddijk was in de zomer geen activiteit die wees op de aanwezigheid van jongen. Bij Schellach mislukte een broedpoging door het slechte weer. Succesvolle nesten werden gemeld van de Haringvreter (twee), bij Arnemuiden (1) en langs de Westkapelsche Kreek.

De voorjaarstrek in 2011 begon in de tweede helft van maart en liep door tot ongeveer begin mei. Op 18 apr werden 13 langstrekkende ex gezien langs de Veerse Dam. De najaarstrek (vooral geteld vanaf De Nolle, totaal 128 ex) vond vooral plaats in de tweede helft van sept met als hoogtepunten 21 ex op 16 sept en 18 ex op 29 sept.

Winterwaarnemingen waren er in januari (5), februari (3), november (7) en december (1). Deze vogels werden vooral gezien in het Oudeveerseweggebied en wijde omgeving, langs de Zandvoortweg bij Sint Laurens, in het Noordervroon bij Westkapelle en bij de Westkapelsche Kreek. *[ABE]*

Blauwe Kiekendief – *Circus cyaneus*
Gedurende de wintermaanden en ook in maart werd de soort regelmatig en verspreid over Walcheren waargenomen. Opvallend was het vrijwel ontbreken van waarnemingen gedurende het zwaartepunt van de voorjaarstrek van Blauwe Kiekendieven (medio apr – medio mei). Er was wel een heel late voorjaarswaarneming van een vogel over de A58 bij Souburg op 10 juni.

De eerste van het najaar vloog op 31 aug over Westkapelle. Telpost De Nolle kende voor wat betreft Blauwe Kiekendieven een spectaculair telseizoen. Tussen 29 sept en 16 nov werd er op 38 dagen geteld. Op 23 van deze dagen werd er tenminste één Blauwe Kiekendief gezien, terwijl er in totaal maar liefst 194 ex langstrokken. Uitgesproken goede dagen waren 15 okt (17 ex), 23 okt (13 ex) en 24 okt (26 ex), maar alles overtreffend was de telling op 27 okt, toen tellers niet minder dan 85 langsvliegende exemplaren noteerden. De vogels vlogen die dag tamelijk gelijkmatig over de dag verdeeld. Goed om te vermelden is ook een telling vanaf de duinen bij Joossesweg, Westkapelle op 15 okt. Die middag passeerden daar maar liefst 21 Blauwe Kiekendieven, terwijl er in hetzelfde tijdsbestek 'slechts' 15 langs de Nolledijk vlogen. Bovendien vlogen zeven vogels al bij Westkapelle de zee op. Het hoogste aantal bij de slaapplaats op de Haringvreter was acht vogels op 17 dec. *[CB]*

Steppekiekendief – *Circus macrourus*
Dwaalgast op Walcheren, met tot en met 2010 drie aanvaarde gevallen. Het jaar 2011 was een uniek jaar voor deze soort, met in het hele land enkele tientallen waarnemingen. Op 7 sept werd enkele minuten lang een juveniele vogel jagend gezien in het Zandvoortweggebied. Op 10 sept werd eveneens een juveniele Steppekiekendief opgemerkt ten oosten van Westkapelle. Deze vogel raakte na

Uurgemiddelden Blauwe Kiekendief langs trektelpost 'de Nolledijk'.

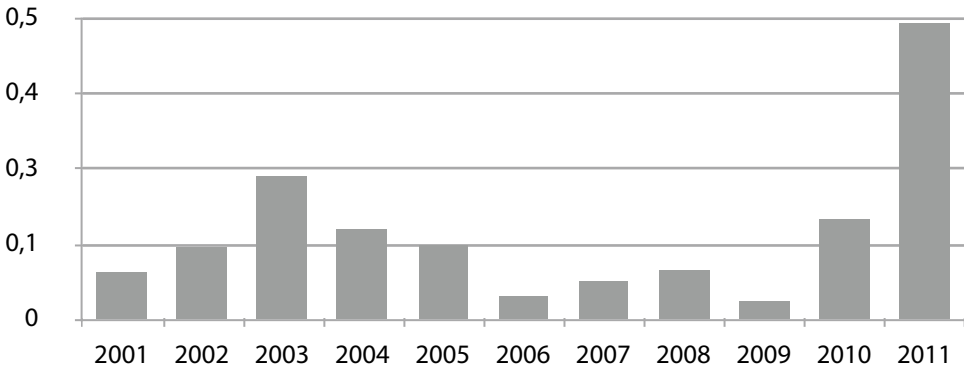

Steppekiekendief, Westkapelle, 10 sept 2011. Foto: Thomas Luiten

een kwartier uit beeld en werd een uur later teruggevonden ten zuiden van de Oostkreek van Westkapelle. Uiteindelijk liet de vogel zich ongeveer anderhalf uur mooi zien ten noorden van Boudewijnskerke, alvorens hoog af te zeilen. Ten slotte werd op 16 sept weer een juveniele vogel gezien, ditmaal vanaf telpost De Nolle. Alle gevallen worden ingediend bij de CDNA. *[CB]*

Grauwe Kiekendief – *Circus pygargus*
Met drie voorjaarswaarnemingen was 2011 een bovengemiddeld jaar. Al op 22 apr vloog een vrouwtje over de Veerse Dam. Op 7 mei werd een 2kj vrouwtje gezien en gefotografeerd in het Noordervroon en op 8 mei trok een adult mannetje over Oranjezon. In de periode 2000-2010 werden op Walcheren jaarlijks 0-3 Grauwe Kiekendieven gezien. *[CB]*

Havik – *Accipiter gentilis*
De Havik was afgelopen jaar minder succesvol dan in 2010. Baltsende vogels werden gezien boven het Veerse Bos, op twee plaatsen in Oranjezon en bij Westkapelle. Bij Westkapelle werden twee jongen grootgebracht, in Oranjezon minimaal één. De locatie van het tweede nest in Oranjezon is nog een goed bewaard geheim en het broedsucces is onbekend. Het nest in het Veerse Bos is tijdens een koude stormperiode verlaten.

Dat de Havik niet zo'n trekvogel is blijkt wel uit de schaarse waarnemingen op de verschillende telposten. Op De Nolle werden slechts vier ex waargenomen tussen 31 aug en 1 okt, wellicht grotendeels lokale vogels. *[ABE]*

Sperwer – *Accipiter nisus*
Vrij algemeen en jaarrond aanwezig op Walcheren. De soort staat bekend om zijn verborgen levenswijze tijdens de broedtijd. In totaal zijn maar elf waarnemingen verspreid over Walcheren gedaan die verband kunnen houden met broeden. Aannemend dat elk baltsend paartje ook tot broeden komt, gaat het totaal om ca. tien paren.

De voorjaarstrek verliep onopvallend, maar tijdens de najaarstrek zijn uitzonderlijk veel Sperwers geteld. Op vrijwel alle teldagen tussen 19 aug en 19 nov zijn op De Nolle één of meer trekkende Sperwers gezien. In totaal passeerden hier 2026 Sperwers. Topdagen met meer dan 100 ex waren 29 sept, 15 okt en 23, 24 en 27 okt. Westkapelle was op 15 okt overigens een betere locatie voor Sperwertrek: 205 ex tegen 136 bij De Nolle. Om de eerste plaats strijden 27 en 24 okt met resp. 369 en 373 doortrekkende Sperwers bij De Nolle. *[ABE]*

Buizerd – *Buteo buteo*
Tegenwoordig algemene roofvogel die op heel Walcheren wordt gezien, vooral tijdens de herfsttrek in sept-okt en tijdens baltsperiode in maart-apr. Grappig is de waarneming bij het Veerse Bos van een Buizerd die probeerde een Havik zijn prooi te ontfutselen, zonder succes. Een andere opmerkelijke waarneming is die van een Buizerd op een paaltje bij Westkapelle recht boven een van angst verstijfd Konijn; hoe dat verhaal is afgelopen is onbekend.

Er zijn 11-12 nesten gevonden, drie bij Grijpskerke, twee in het Veerse Bos, minimaal één bij Westkapelle en één bij Oostkapelle, Aagtekerke, Schellach, Zanddijk en mogelijk ook bij Dishoek. Alleen van het nest bij Zanddijk is met zekerheid vastgesteld dat er één jong is geweest. In het Veerse Bos liggen de twee

nesten ongeveer 800 m van elkaar. Bij een van deze nesten zijn jongen gehoord, maar het uiteindelijke broedsucces van beide nesten is onbekend.

Ruigpootbuizerd, Zoutelande, 5 jan 2011. Foto: Corstiaan Beeke

Op De Nolle werd op 22 aug al najaarstrek gezien (12 ex), die doorging tot ten minste 16 nov (2 ex). Vanaf de tweede helft sept tot eind okt werden regelmatig aantallen van meer dan 25 zuidwaarts trekkende Buizerds gezien. Topdagen waren 24 okt (wind ZO 5, 171 ex), 14 okt (wind NO 3, 152 ex) en 15 okt (wind Oost 4, 289 ex). In totaal passeerden 1140 ex telpost De Nolle. *[ABE]*

Ruigpootbuizerd – *Buteo lagopus*
In januari verbleven op het eiland ten minste twee individuen; van 3 - 11 jan in de Beekshoekpolder/Oranjezon-oost en van 5 - 23 jan in de omgeving van Boudewijnskerke. Daarnaast waren er losse waarnemingen in Rammekenshoek op 21 jan en bij Baskensburg, Vlissingen, op 15 maart.

Medio oktober werd Nederland overspoeld met Ruigpootbuizerds; er waren trektellingen in het land met meer dan 40 vogels in één middag. Walcheren werd niet overgeslagen. Op 15 okt trokken in enkele uren tijd vijf vogels langs Joossesweg en zes langs Kaapduin, Dishoek. Nog eens vier vlogen op 16 okt langs De Nolle. Een tweede trekgolf diende zich aan op 24 okt. Opnieuw bleek de zuidwestkust van Walcheren een uitstekende locatie om roofvogels waar te nemen; vanaf De Nolle werden maar liefst 19 individuen waargenomen. Negen exemplaren passeerden die dag binnen twee uur Joossesweg; de meeste van deze vogels zijn ook De Nolle gepasseerd. De roofvogels volgden verschillende routes; de meeste trokken in zuidoostelijke richting verder, sommigen waagden direct de oversteek naar Zeeuws-Vlaanderen.

Naast bovenstaande waarnemingen was er tot eind oktober een reeks aan meldingen van pleisterende en overvliegende vogels, vooral op de westelijke helft van het eiland. Niet alle Ruigpootbuizerds trokken daadwerkelijk door; tot begin december hingen meerdere vogels rond in de omgeving van Westkapelle, getuige een achttal waarnemingen van ten minste twee vogels. De laatste melding was op 10 dec, eveneens bij Westkapelle.

Alleen al vanaf De Nolle werd dit najaar 45 trekkende Ruigpootbuizerds geteld. Samen met de andere meldingen (waarbij dubbelwaarnemingen zoveel mogelijk uitgesloten zijn) kan gesteld worden dat in het najaar van 2011 minimaal 60-65 Ruigpootbuizerds het eiland Walcheren hebben aangedaan. Een memorabel jaar! *[TL]*

Visarend – *Pandion haliaetus*
De Visarend is een schaarse doortrekker met twee duidelijk gescheiden doortrekperioden. In het najaar is de soort gewoonlijk wat talrijker. In 2011waren er 7 waarnemingen in het voorjaar en 14 in het najaar. De voorjaarstrek speelt zich relatief vroeg in het voorjaar af, in 2011 tussen 11 apr en 4 mei. De najaarstrek voltrok zich tussen 25 aug en 6 nov. Met tien waarnemingen was september de beste maand in 2011. Een trekkende (en gefotografeerde) Visarend bij Westkapelle op 6 nov was de laatste najaarswaarneming ooit op Walcheren. Overtrekkende Visarenden kunnen overal op Walcheren worden gezien. In 2011 werden er relatief veel gezien bij Westkapelle. Kenmerkend voor waarnemingen langs de kust zijn opvliegende groepen alarmerende meeuwen die de Visarend al van ver aankondigen. *[FA]*

Torenvalk – *Falco tinnunculus*
Vrij algemeen en jaarrond aanwezig op Walcheren. Van vier locaties zijn succesvolle broedgevallen gemeld: Zoutelande (2 juv), Biggekerke (3 juv), Westkapelle (3 juv) en Domburg. Waarschijnlijk hebben er wat meer paren gebroed.

Tijdens de voorjaarstrek langs de Veerse Dam werden op 18 apr 17 ex gezien en op 19 apr 10 ex. De herfsttrek vond plaats tussen begin sept en begin nov in kleine aantallen (1- 20 ex per dag). In totaal passeerden 150 Torenvalken telpost De Nolle. *[ABE]*

Roodpootvalk – *Falco vespertinus*
Het bleef dit jaar bij één waarneming: op 2 sept vloog een 2kj mannetje over telpost De Nolle richting NO. *[JL]*

Smelleken – *Falco columbarius*
De soort werd in januari 17 keer, in februari zes keer en in maart eveneens zes keer gemeld. Voor een deel zal het hierbij om dezelfde (weinige) overwinterende vogels gaan. Doortrek vindt vooral plaats in april en mei. Er werden in april 13 en in mei 9 overtrekkende Smellekens gemeld, waarvan 3 ex op 22 apr over de Veerse Dam. De laatste voorjaarswaarneming was op 12 mei in het Noordervroon te Westkapelle.

De eerste doortrekkers van het najaar verschenen op 10 sept. De soort werd die dag op vijf plaatsen op Walcheren opgemerkt. In september en oktober werden ongeveer 100 waarnemingen gedaan. Hoewel hier ongetwijfeld dubbeltellingen bij zitten, is het aantal hoog te noemen. Dat werd mede veroorzaakt door de extra paren ogen op Walcheren vanwege de aanwezigheid van dwaalgasten. Vanaf telpost De Nolle werden 29 doortrekkers gezien, waarvan twaalf in september en 17 in oktober. Het dagmaximum aldaar was vijf op 30 sept. In november en december werden her en der op Walcheren resp. 10 en 9 ex waargenomen. *[JL]*

Boomvalk – *Falco subbuteo*
De eerste Boomvalken van 2011 werden gezien op 18 apr: vier exemplaren verspreid over Walcheren. Daarna volgden in mei-sept regelmatig waarnemingen, hoewel het in juni met zes waarnemingen betrekkelijk rustig was.

Tussen 15 en 21 mei werd in Oranjezon en in de buurt van Biggekerke baltsgedrag en zelfs nestindicerend gedrag waargenomen. Ook eind juli werd nog baltsgedrag gezien bij Biggekerke. Veel meer dan één of enkele paren zullen niet gebroed hebben op Walcheren en er zijn geen nestvondsten of waarnemingen van jongen.

Langs De Nolle begon de najaarstrek op 17 aug, maar de meeste vogels passeerden in sept. Op de meeste trekdagen werd slechts een enkele vogel waargenomen, maar op 16 sept vlogen 7 ex zuidwaarts. Langs De Nolle vlogen in totaal 21 Boomvalken, de laatste op 2 okt. Op 5 okt werd bij Westkapelle nog een Boomvalk gezien en de laatste melding betrof twee exemplaren op 17 okt langs de Breeweg bij Koudekerke. *[ABE]*

Boomvalk, Westkapelle, 15 sep 2011. Foto: Pim Wolf

Slechtvalk – *Falco peregrinus*
De soort werd in jan-mrt vrijwel dagelijks gezien. Hoewel de soort in april ook nog vaak werd gemeld (> 30 waarnemingen) waren er slechts drie waarnemingen in mei. In juni werd de soort alleen op de 25e gezien, jagend in het Noordervroon, terwijl hij in de maand juli afwezig was. Vanaf 1 aug werden de eerste najaarsvogels weer gezien. Het grootste deel passeert Walcheren in oktober, getuige de resultaten op trektelpost De Nolle. Daar werden 34 Slechtvalken als trekkers genoteerd, waarvan één in augustus, drie in sept, 27 in oktober en drie in november. Op 14 en 15 okt, dagen waarop ook veel Ruigpootbuizerden en Blauwe Kiekendieven doorkwamen, werden negen resp. zeven doortrekkers geteld vanaf De Nolle en vanaf het duin bij Joossesweg. Bij deze aantallen moet de kanttekening geplaatst worden dat het soms lastig is trekkende Slechtvalken te onderscheiden van ter plaatse aanwezige Slechtvalken.

De Lange Jan is inmiddels een bekende rustplaats. In tegenstelling tot 2010 werd er geen paartje gesignaleerd. In 2010 bevond zich op de Lange Jan in Middelburg bijna de gehele maand april een broedverdacht paartje, dat baltsgedrag liet zien en de klokkentoren regelmatig in- en uitvloog. Dit paartje werd echter na april niet meer gezien. *[JL]*

Waterral – *Rallus aquaticus*
Deze soort wordt het meest gemeld in het winterhalfjaar, meestal roepend in de waterrijke gebieden. Roepende vogels in april-juni (maximaal drie) in de Kaalkopplas in Oranjezon, Fort Rammekens, Joossesweg en de Westkapelsche Kreek kunnen betrekking hebben op broedvogels. Broedgevallen zijn echter vanwege de verborgen levenswijze van de soort moeilijk vast te stellen. *[TK]*

Waterhoen – *Gallinula chloropus*
Algemene en wijd verspreide broedvogel en wintergast. Tijdens de midwintertelling werden 413 vogels geteld, wat een stuk onder het gemiddelde ligt. Aannemelijk is dat strenge vorst met stevige ijsvorming en sneeuw een deel van de overwinteraars verdreef naar zuidelijker oorden. *[JL]*

Meerkoet – *Fulica atra*
De soort is een algemene broedvogel en wintergast. Het Veerse Meer herbergt 's winter de grootste aantallen, met aantallen die gewoonlijk enkele duizenden groot zijn. Binnendijks is de soort ook overal aanwezig. Tijdens de 'binnendijkse' midwintertelling op 15 jan werden 1507 vogels geteld. *[JL]*

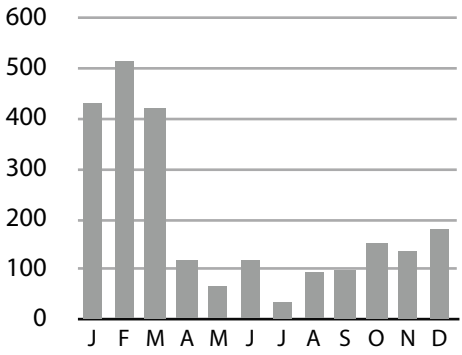

Maximumaantal van Meerkoet per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Kraanvogel – *Grus grus*
Een winterse vogel vloog op 31 jan langs Werendijke, Zoutelande. Voorjaarswaarnemingen waren schaars met vijf trekkers over de Zandput bij Vrouwenpolder op 15 maart en een gefotografeerde vogel over de Noordweg bij Westkapelle op 10 apr. November bracht nog een overvliegende Kraanvogel boven St. Laurens op 5 nov en twee ex de volgende dag over de Stromenwijk, Middelburg. *[TK]*

Scholekster – *Haematopus ostralegus*
De Scholekster is nog altijd een vrij algemene broedvogel op Walcheren, maar al enkele jaren is een duidelijke afname in het aantal broedparen zichtbaar. Eind jaren tachtig werd het aantal broedparen geschat op 625-800 (van Zuylen & Vergeer 1991). In 2009 werd het aantal paren geschat op 390-410 (Sander Lilipaly, ongepubliceerd), bijna een halvering in 20 jaar. De hoogste dichtheden worden de laatste jaren gemeld uit het landbouwgebied tussen Aagtekerke en Meliskerke, het Sloegebied en bedrijventerrein Arnestein. In stedelijke gebieden lijkt de soort iets toe te nemen: zo broedden in Vlissingen >20 paar en in Middelburg >25 paar.

In de maanden voor het broedseizoen verzamelen veel lokale broedvogels zich in groepen nabij het broedgebied. Vooral in de Kleverskerkse Weihoek is in februari en maart een vrij grote groep te vinden. In 2011 pleisterden hier maximaal 115 ex op 13 feb. Uit waarnemingen van kleurringen blijkt dat deze groep vooral bestaat uit broedvogels van Arnestein, het Oudeveerseweggebied en Schellach. Het broedsucces op Walcheren in 2011 was mager, zeker minder dan 0,1 jong per paar. Plaatselijk werden iets meer jongen groot zoals in de buurt van de Vlissingse Binnenhaven (10 jongen op ca. 10 paar).

Van half juli tot eind augustus werd de meeste doortrek bij Westkapelle waargenomen met een maximum van 123 ex in de avond van 12 aug. De winterpopulatie op Walcheren telt tegenwoordig ongeveer 700 exemplaren; de meeste verblijven in drie gebieden: omgeving Westkapelle (150), Haringvreter (100) en Oranjedijk-Sloehaven (350).

In 2011 werden op Walcheren 55 Scholeksters voorzien van een kleurring. Terugmeldingen van deze geringde broedpopulatie komen buiten het broedseizoen vooral van de zuidkust van Walcheren en de Oosterschelde. Aflezingen buiten Nederland kwamen van de monding van de Somme (1) en Ile d'Oleron (3) in Frankrijk. Een subadult met een Zweedse ring (geringd 19 mei 2009 op Öland) was af en toe aanwezig bij Westkapelle of op Neeltje Jans. In 2011 werden drie Scholeksters (broedvogels) afgelezen die minstens 28 jaar oud waren (Scholekster-ringgroep Zeeland, www.wadertrack.nl). *[SL]*

Maximumaantal van Scholekster per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

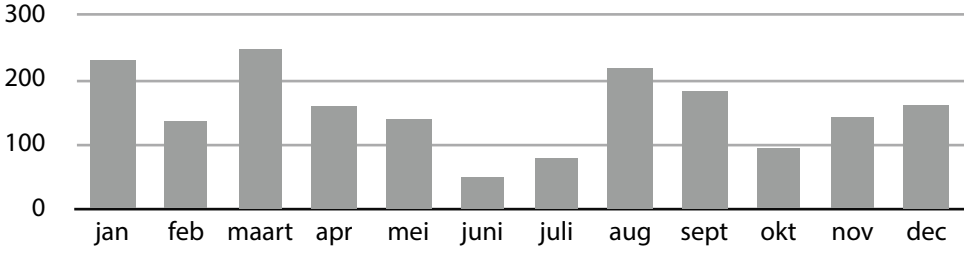

Steltkluut, Beekhoekspolder, 8 mei 2011. Foto: Corstiaan Beeke

Steltkluut – *Himantopus himantopus*
Van 8 – 12 mei was een vrouwtje aanwezig in de Beekshoekpolder en op 27 juni trokken twee ex in zuidelijke richting over telpost De Nolle. In totaal zijn er nu elf waarnemingen van Steltkluten op Walcheren bekend. Opvallend is dat er daarvan acht in de laatste vijf jaar zijn verricht. Op de bovenstaande trekwaarneming na werden deze Steltkluten allemaal in 'nieuwe' natuurgebieden waargenomen. Het Zandvoortweggebied is koploper met vier waarnemingen. *[SL]*

Kluut – *Recurvirostra avosetta*
De Kluut is de afgelopen jaren als broedvogel op Walcheren toegenomen. In 2011 werden 50 broedparen geteld (Strucker *et al.* in prep.). Begin maart keerden de eerste groepjes broedvogels terug in het Zandvoortweggebied. Op 24 maart werden hier 52 exemplaren geteld. Hoewel er druk werd gebaltst en er diverse nesten werden gebouwd, verlieten vrijwel alle Kluten dit gebied in het begin van april. Het lage waterpeil in 2011 zal hier hoogstwaarschijnlijk de oorzaak van zijn geweest. In het Noordervroon bij Westkapelle was de waterstand in april door de beheerder juist wel hoog gelaten en dit leverde uiteindelijk een mooi aantal van 36 broedpaar op. Er werden tien jongen vliegvlug (0,28 jong/paar) en voor een Kluut is dat geen slecht resultaat. Eind april werd waargenomen hoe een Slechtvalk in een paar dagen tijd minstens drie Kluten op het nest wist te slaan.

Er waren enkele voorjaarsmeldingen van trekkende groepen Kluten zoals 141 op 25 maart in oostelijke richting langs de Spuikom van Ritthem en 70 ex op 27 maart langs de Boulevard van Vlissingen. Gedurende de wintermaanden werd de soort op een paar plaatsen gemeld, zoals 64 ex op 30 jan in de Sloehaven en 32 ex op 17 dec op de Haringvreter. *[SL]*

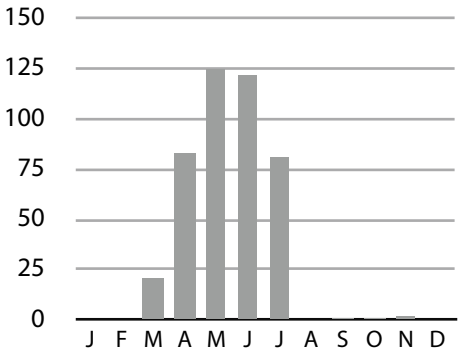

Maximumaantal van Kluut per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Kleine Plevier – *Charadrius dubius*
De eerste Kleine Plevier van 2011 zat al op 8 maart in de wijk Mortiere bij Middelburg, maar de hoofdmoot kwam aan na 15 maart. Vanaf 21 maart werden baltsende vogels waargenomen het Noordervroon.

Gebroed werd op de vaste plekken als het Noordervroon, de Beekshoekpolder en langs diverse watergangen. De laatste zijn na de verbreding (waterberging) en de aanleg van natuurvriendelijke oevers een geschikt biotoop geworden voor deze soort. Alleen al langs de watergangen kwamen zes paar tot broeden en het Noordervroon was goed voor negen paar. De overige broedparen bevonden zich bij Serooskerke (1), Vlissingen (1), in de Oosternieuwlandpolder (1), bij de Scaldiahaven (1) en in de Beekshoekpolder (2). Dat maakt een jaartotaal van minstens 21 paren. De laatste drie vogels vlogen op 27 sept langs De Nolle. *[MK]*

Bontbekplevier – *Charadrius hiaticula*
Deze soort is jaarrond aan te treffen op Walcheren, met een piek in mei. In januari werden al hoge aantallen gemeld op het strand van de Veerse Dam (56) en in maart liepen de aantallen bij Westkapelle (25) en Ritthem (14) ook weer op. De echte doortrek speelde zich in mei af, waarbij veel pleisteraars in het Noordervroon verbleven. Dagmaxima varieerden van 30 tot 100 vogels. Als broedvogel werd de soort alleen aangetroffen in het Noordervroon (twee paar) en op het strand bij Rammekenshoek (twee paar). De najaarstrek is wat minder spectaculair dan de voorjaarstrek, maar resulteerde wel in een dagmaximum van 74 langstrekkende vogels bij Westkapelle op 9 sept. *[MK]*

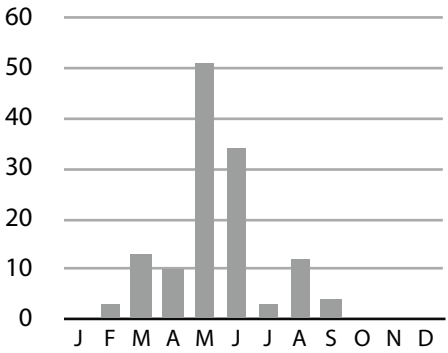

Maximumaantal van Bontbekplevier per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Strandplevier – *Charadrius alexandrinus*
Van deze steeds zeldzamer wordende soort werden op Walcheren in 2011 slechts vier betrouwbare waarnemingen gedaan. Op 25 en 26 apr verbleef een adulte man in het Noordervroon. Op 30 apr scharrelde daar kortstondig een vrouwtje en op 11 juni werden twee mannetjes waargenomen in de sternkolonie. De laatste vogel van het jaar was een juveniel op 12 en 13 juli, wederom in het Noordervroon.

Dat deze soort nog wel eens verkeerd wordt gedetermineerd, blijkt wel uit het hoge aantal meldingen van "buutendiekers" ten tijde van een dwaalgast. Veel juveniele Kleine Plevieren werden aangezien voor Strandplevieren. *[MK]*

Morinelplevier, Oranjezon, 30 aug 2011. Foto: Marcel Klootwijk

Morinelplevier – *Charadrius morinellus*
De Morinelplevier is een doortrekker die op Walcheren vrijwel jaarlijks in het voorjaar (apr-mei) en in het najaar (aug-sep) doortrekt. Dit voorjaar liet deze fraaie plevier echter verstrek gaan. De eerste najaarswaarneming waren overvliegende adulten bij Westkapelle op 21 en 28 aug. De juveniele vogel die op 28 aug werd ontdekt op het strand van Oranjezon, betrof de eerste vogel aan de grond dit jaar. Deze vogel bleef tot 30 aug aanwezig en kwam soms tot op 5 m afstand van de waarnemers. Een juveniele Morinel (dezelfde?) vloog op 31 aug over het Noordervroon en landde op een maïsakker. Daar heeft de vogel de rest van de middag doorgebracht. Op 11 sept vloog weer een juveniele vogel langs Westkapelle en een erg late zat op 14 nov tussen Goudplevieren in het Noordervroon. *[MK]*

Goudplevier – *Pluvialis apricaria*
De Goudplevier is een doortrekker en talrijke wintergast op Walcheren. Voor de Goudplevier was 2011 een gemiddeld jaar met de grootste groep rond Westkapelle (750 ex). Op beide telposten werd de soort niet in noemenswaardige aantallen opgemerkt. *[MK]*

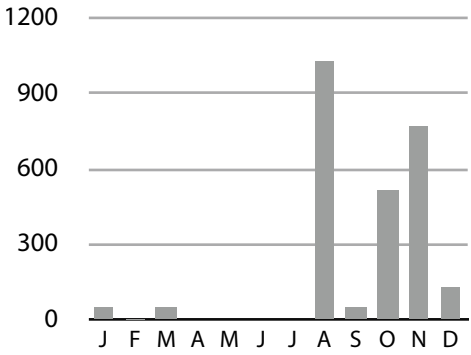

Maximumaantal van Goudplevier per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Zilverplevier – *Pluvialis squatarola*
Deze soort is een typische doortrekker en overwinteraar op Walcheren. In het winterhalfjaar is altijd een klein aantal aanwezig langs de zeedijk van Westkapelle en op het slik bij Ritthem. Als doortrekker wordt de soort vooral in het voorjaar (apr-mei) en najaar (sep-okt) waargenomen. 2011 was een normaal jaar voor de soort met dagmaxima rond de vijftig vogels in het najaar langs Westkapelle en dagmaxima van twintig pleisterende vogels in het voorjaar op dezelfde plaats. *[MK]*

Kievit – *Vanellus vanellus*
Jaarvogel, Het is een talrijke broedvogel, doortrekker en wintergast. De soort is niet recent geïnventariseerd. Mede omdat Kieviten al vroeg in het voorjaar (feb-maart) trekken, wisselden in 2011 de aantallen in de eerste maanden sterk. In het Zandvoortweggebied werden bijvoorbeeld op 26 jan 900 exemplaren geteld, terwijl de teller op 13 feb op slechts 110 bleef steken. Op 6 maart zaten er weer 800. Zoals te verwachten is, liepen de aantallen na de voorjaarstrek hard terug. In augustus liepen de aantallen weer snel op (16 aug 250 ex in het Noordervroon). Watervogeltellingen in het Noordervroon beves-

tigden het beeld zoals dat in Walhout & Twisk (1998) beschreven is, namelijk dat de hoogste aantallen op Walcheren in het najaar aanwezig zijn: op 14 okt 1080 ex, 23 nov 1400, 22 dec 850 ex. Op de trektelpost van Westkapelle werden geen hoge aantallen langsvliegende Kieviten gezien, maar de beste dagen op de Nolledijk vielen in dezelfde periode als de hoge aantallen in het Noordervroon: op 5 nov passeerden er 1544 Kieviten de Nolledijk en op 12 nov 1005 ex. *[CB]*

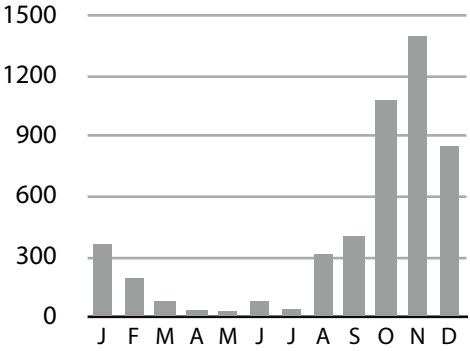

Maximumaantal van Kievit per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Kanoet – *Calidris canutus*
Veruit de meeste overwinterende vogels werden gezien op de zeedijk van Westkapelle. Het hoogste aantal daar was 58 op 27 feb. Op 19 maart vlogen 154 Kanoeten langs Westkapelle, maar de topdag van de voorjaarstrek was 2 mei met 400 trekkers langs de Boulevard van Vlissingen. Op 4 mei stonden 35 Kanoeten in het Noordervroon bij Westkapelle. De laatste twee van het voorjaar waren daar op 5 juni nog aanwezig. De enige echte binnenlandwaarneming was een vogel in het Zandvoortweggebied van 15 tot 20 apr. De eerste Kanoet van het najaar dook op 9 juli weer op in het Noordervroon. In het najaar waren er geen opvallende dagtotalen bij de trektellingen op Westkapelle. Het maximum bedroeg 86 op 14 sept. *[CB]*

Drieteenstrandloper – *Calidris alba*
Doortrekker en wintergast in groot aantal. In het voorjaar waren af en toe enkele vogels aanwezig bij Westkapelle met een maximum van 12 op 23 mei. Het hoogste dagtotaal in het najaar van trektelpost Westkapelle was 91 op 9 sept. In het najaar was de soort zoals gebruikelijk in grotere concentraties aanwezig op de Oranjedijk bij Vlissingen (68 op 26 okt) en op de zeedijk van Westkapelle (56 op 10 nov). Van die laatste groep was een vogel op 6 juli 2007 als broedvogel geringd in Zackenberg, Groenland. Sindsdien is deze vogel nog gemeld in Noord-Duitsland (6 aug 2007). Op 10 apr 2009 werd hij voor het eerst gezien op de zeedijk van Westkapelle. Op 25 en 27 jan 2010 stond hij op het strand bij Vlissingen en daarna werd hij in februari en maart 2010 enkele keren gezien op de zeedijk van Westkapelle. *[CB]*

Kleine Strandloper – *Calidris minuta*
Na een eerste melding van twee vogels op 2 mei in het Noordervroon, werd de soort daar in het voorjaar regelmatig gezien tot 14 juni, met een maximum van zeven op 5 juni. Een zomerse vogel was daar aanwezig op 27 juni. Vanaf 10 juli keerden de najaarsvogels terug, uiteraard ook in het Noordervroon. Het aantal liep hier weer langzaam op, tot een maximum van tien op 10 sept. De laatste werd gezien op 23 sept. De enige twee Kleine Strandlopers die buiten het Noordervroon werden gezien, liepen op 6 en 7 aug in een plasje langs de nieuwe N57 bij Serooskerke. *[CB]*

Temmincks Strandloper –
Calidris temminckii
De soort werd dit jaar alleen in gezien in het Noordervroon; de eerste twee waren op 23 apr en de laatste van het voorjaar op 21 mei. Het maximumaantal was zes op 7 mei. In het najaar waren Temmincks Strandlopers nog schaarser met slechts vijf vogels, waarvan twee op 15 aug. De laatste van het jaar werd op 23 sept gezien. *[CB]*

Gestreepte Strandloper –
Calidris melanotos
Een vogel in juveniel kleed werd op 9 juli gezien in het Noordervroon door minstens 60 waarnemers, die op een vermeende Kleinste Strandloper af waren gekomen. De dagen erna leek de vogel verdwenen maar op 13 juli werd deze toch nog een keer gezien - of was dit toch een nieuwe? Eerdere Walcherse gevallen waren een juveniel op 30 aug 2002 langs de Oude Veerseweg en een juveniel in het Noordervroon van 7-10 juli 2008. *[FA]*

Krombekstrandloper –
Calidris ferruginea
De Krombekstrandloper is een schaarse doortrekker op Walcheren met doorgaans de grootste aantallen in het najaar. De beste plek om Krombekstrandlopers te zien is het Noordervroon bij Westkapelle. In 2011 voltrok de voorjaarstrek zich tussen 20 apr en 13 mei met als maximum vier exemplaren op 4 mei in het Noordervroon. De najaarstrek vond plaats van 16 juli - 15 okt. In juli arriveren eerst de volwassen vogels, de eerste juveniel werd gezien op 20 aug. In september betreffen alle goed gedocumenteerde waarnemingen juvenielen. Het najaarsmaximum bedroeg acht op 14 sept in het Noordervroon. Langs Westkapelle werden in het najaar 29 trekkende Krombekstrandlopers geteld: drie in augustus en 26 in september. Het dagmaximum was tien op 9 sept. *[FA]*

Paarse Strandloper – *Calidris maritima*
Paarse Strandlopers zijn op Walcheren doortrekker en wintergast in vrij grote aantallen. Op de zeedijk van Westkapelle bedroeg het maximum 91 op 21 jan. Dit suggereert dat de functie van de zeedijk voor deze soort zich aardig heeft hersteld na de ingrijpende vervanging van de steenglooiing. De laatste vier vogels van het voorjaar werden daar op 18 mei gezien. De eerste van het najaar was op 17 juli weer terug. De enige waarneming buiten Westkapelle was die van twee exemplaren op 10 okt op de Oranjedijk bij Vlissingen. *[CB]*

Bonte Strandloper – *Calidris alpina*
De Bonte Strandloper is een jaarvogel op Walcheren met de grootste aantallen ter plaatse in het winterhalfjaar. In het Noordervroon overwinterden enkele tientallen. Op 19 maart werden hier 330 ex geteld (allen in winterkleed), de eerste doortrekpiek in het voorjaar. Op diezelfde dag werden 71 ex gezien in de Sint Laurense Weihoek: voor deze plek een bijzonder hoog aantal. Tijdens de tweede doortrekpiek waren de 32 ex (allen zomerkleed) op 1 mei in het Noordervroon het maximum. Op het schor en slik van de Sloehaven foerageren soms grote groepen, maar die werden in 2011 niet gezien of niet gemeld.

De Bonte Strandloper trekt regelmatig over zee bij Westkapelle. De voorjaarstrek loopt van februari tot in mei. Van de 1177 trekkers in het voorjaar werden er ruim 1000 geteld op superdag 19 maart. Tijdens de najaarstrek (aug-dec) werden 2160 ex geteld met als maximum 571 ex op 7 okt. *[FA]*

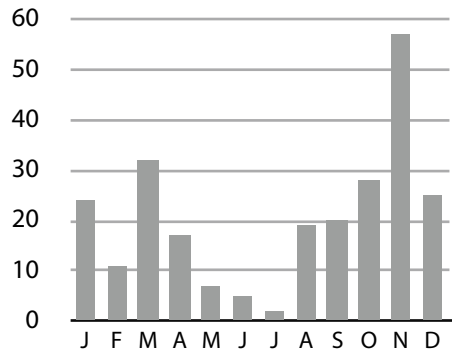

Maximumaantal van Bonte Strandloper per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Kemphaan – *Philomachus pugnax*
Tussen begin januari en begin mei was deze soort vrijwel constant aanwezig in het Noordervroon en in het Zandvoortweggebied, waarbij de aantallen meestal varieerden tussen enkele en enkele tientallen exemplaren. Het grootste voorjaarsaantal bedroeg 40 op 9 apr langs de Zandvoortweg. Elders op Walcheren werd deze soort onregelmatig gemeld, o.a. 17 op de Haringvreter op 21 jan en elf bij "De Caisson" bij jachthaven Oostwatering op 28 maart.

Een late voorjaarswaarneming was één exemplaar op 26 mei in het Noordervroon. De eerste najaarstrekkers verschenen op 24 juni. Daarna waren in het Noordervroon regelmatig enkele tientallen Kemphanen aanwezig, in september vaak 50 of meer. Het maximum bedroeg 75 op 13 sept. In de zomermaanden stonden de plassen in het Zandvoortweggebied meestal droog; hier verschenen Kemphanen pas weer in het najaar, toen de plassen weer water bevatten. Zichtbare trek werd nauwelijks opgemerkt. *[PLM]*

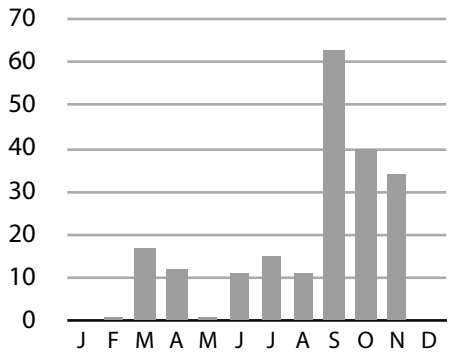

Maximumaantal van Kemphaan per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Bokje – *Lymnocryptes minimus*
Bokjes waren dit jaar schaars op Walcheren. Er werd nooit meer dan één verblijvend exemplaar tegelijk gezien. In het Nollebos werden in vorige jaren regelmatig tien of meer exemplaren gezien; dit jaar geen enkele! Tussen 1 jan en 11 apr werden er regelmatig Bokjes gezien bij de Westkapelsche Kreek of in het Noordervroon. Op 4 en 9 jan was er een waarneming op het schor van de Sloehaven en op 7 jan bij Zoutelande. Najaarswaarnemingen werden gedaan op 12 sept bij het Noordervroon, op 30 sept in Oranjezon en op 18 nov bij de Westkapelsche Kreek. Tussen 5 en 10 nov trokken zes Bokjes over De Nolle. *[PLM]*

Watersnip – *Gallinago gallinago*
Tussen het begin van het jaar en begin mei regelmatig in kleine aantallen (één of enkele) in drassige gebieden en slootkanten verspreid over Walcheren. De grootste aantallen in het voorjaar bedroegen 23 ex op 21 maart en 23 maart in het Zandvoortweggebied. Op 1 apr werden 16 Watersnippen gezien bij Breezand. Tussen 21 mei (1 Noordervroon) en 24 juli (3 Beekshoekpolder) zit een keurig gat van twee maanden. Daarna was de soort weer regelmatig aanwezig tot het eind van het jaar, met aantallen tot enkele tientallen, met name in het Noordervroon (maximum 30 op 5 nov) en in het Zandvoortweggebied.

Op 24 aug kwam tijdens een regenbui een groep van 24 uit zee bij de Westkapelse Zeedijk. Langs telpost De Nolle vlogen tussen 25 aug en 9 nov 135 Watersnippen, met een maximum van 44 op 10 okt. *[PLM]*

Houtsnip – *Scolopax rusticola*
Tussen 1 jan en 8 apr waren er regelmatig waarnemingen van één of enkele exemplaren, vooral in de kuststreek. Op 7 jan werden 7 ex opgejaagd langs de Westkapelsche Kreek. Aanwijzingen voor broedgevallen ontbreken dit jaar, maar dit is waarschijnlijk toe te schrijven aan een geringe waarnemersinspanning. Een roepende Houtsnip vloog op 15 juli

over het centrum van Middelburg. Vanaf 15 okt werd de soort weer regelmatig gezien, meestal losse vogels. *[PLM]*

Grutto – *Limosa limosa*
Er kwamen Grutto's tot broeden op Walcheren maar exacte gegevens over het aantal broedparen en eventueel broedsucces ontbreken. In het Zandvoortweggebied waren tenminste 7-10 paar in de goede tijd aanwezig. Andere paren in redelijk broedbiotoop werden gezien bij Molembaix (3 paar), het Noordervroon bij Westkapelle (2 paar), de graslanden bij de Kraaienholseweg, Kleverskerke (3 paar) en de Oude Veerseweg (tenminste 1 paar).

De eerste voorjaars-Grutto werd op 11 feb in het Zandvoortweggebied gezien. Dit gebied bleek een grote aantrekkingskracht op Grutto's te hebben. Op 26 feb werden bijv. 132 ex geteld. In het najaar zijn Grutto's schaars op Walcheren. In aug-nov werden op diverse locaties 1-5 vogels gemeld. In december (zeer mild in 2011) waren nog enkele Grutto's op Walcheren aanwezig. Vogels met kenmerken van de IJslandse ondersoort (*L. l. islandica*) werden vooral in het voorjaar gemeld uit het Zandvoortweggebied (max. 48 op 28 mrt) en het Noordervroon bij Westkapelle (max. 7 op 6 apr). *[PAW]*

Rosse Grutto – *Limosa lapponica*
In de winter werden Rosse Grutto's voornamelijk gezien op het strand van de Veerse Dam, het slik van de Sloehaven en het strandje van Ritthem, steeds 1-3 ex. Vanaf maart werden enkele trekbewegingen gezien en pleisterende groepen (vooral in het Noordervroon van Westkapelle) bereikten een duidelijke piek in de laatste dagen van april en de eerste dagen van mei (max. 165 op 28 apr). Een deel van de pleisteraars foerageerden groepsgewijs in de graslanden ten zuiden van Aagtekerke.

De najaarstrek langs Westkapelle vertoont in de meeste jaren een sterke piek in september. In 2011 werd ook sterke doortrek in augustus gezien. In de middag van 9 aug passeerden 1050 Rosse Grutto's de telpost. Er is één vergelijkbare telling; in de middag van 12 aug 2006 vlogen 1460 vogels langs Westkapelle naar het zuidwesten. *[PAW]*

Regenwulp – *Numenius phaeopus*
Na de eerste negen exemplaren op 3 apr in het Noordervroon van Westkapelle werden tot in de eerste week van mei dagelijks Regenwulpen genoteerd. Grotere overtrekkende groepen werden tussen 20 en 29 apr opgemerkt, o.a. 28 over Ritthem op 20 apr. In dezelfde periode werden her en der op de Walcherse graslanden pleisterende groepen gezien. Vanaf midden juni werden de eerste najaarstrekkers gezien. De najaarstrek bereikte een piek in de eerste twee weken van augustus. De grootste groep (60) vloog op 9 aug over Ter Hooge, Middelburg naar het zuiden. De laatste Regenwulp in 2011 vloog op 26 sep langs Westkapelle. *[PAW]*

Regenwulp, Westkapelle, 7 juli 2011.
Foto: Pim Wolf

Wulp – *Numenius arquata*
Wulpen waren het gehele jaar op Walcheren aanwezig. Grote aantallen waren in de maanden januari en februari aanwezig in het Zandvoortweggebied (ca. 1300 ex). In maart en april namen de aantallen af tot enkele honderden, in mei en de eerste helft van juni was de soort schaars. Langstrekkende groepen werden in het voorjaar nauwelijks opgemerkt. Vanaf eind juni namen de aantallen weer langzaam toe tot enkele honderden in augustus. Na midden oktober werden groepen van vele honderden gezien. In 2011 werden in het najaar kleine aantallen langstrekkende Wulpen gezien (max. 25 op 8 okt).

De meeste foeragerende groepen Wulpen werden op grasland gezien. Bekende (en belangrijke) slaapplaatsen bevinden zich op het schor en slik van de Sloehaven, het strand van de Veerse Dam en in het Zandvoortweggebied. Vooral dit laatste gebied was in 2011 een belangrijk rustgebied voor Wulpen. *[PAW]*

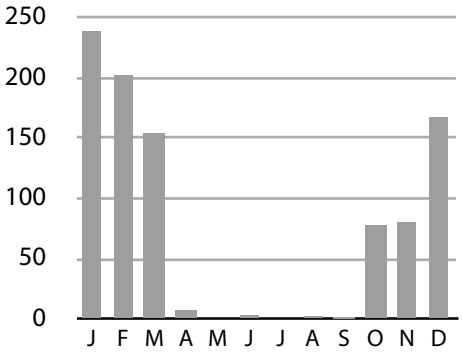

Maximumaantal van Wulp per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Oeverloper – *Actitis hypoleucos*
De Oeverloper is een vrij algemene doortrekker op Walcheren. In 2011 werden de eerste vogels opgemerkt op 1 apr langs de Oude Veerseweg en op 13 apr langs de zeedijk bij Ritthem. De laatste werd op 28 okt gezien langs de Zandvoortweg. De hoogste aantallen werden gemeld in juli en augustus, met een maximum van 17 op 15 juli en 17 op 1 aug bij Westkapelle. In het voorjaar is de soort iets minder algemeen met een maximum van acht vogels begin mei bij Westkapelle. Aangezien de soort een nachttrekker is, wordt deze op de telposten weinig gezien. *[MK]*

Witgat – *Tringa ochropus*
Witgatjes worden het hele jaar waargenomen op Walcheren, met de laagste aantallen in mei en de hoogste in augustus. 2011 was een normaal jaar voor de soort en echte uitschieters waren er niet. Aangezien het Witgatje hoofdzakelijk 's nachts trekt, valt er over de aantallen op trek weinig te zeggen. Vermeldenswaardig zijn de 21 ex langs De Nolle op 21 juni. *[MK]*

Zwarte Ruiter – *Tringa erythropus*
De Zwarte Ruiter komt het gehele jaar voor op Walcheren, voornamelijk in watergangen met slikrandjes en in het Noordervroon. De grootste aantallen zijn aanwezig gedurende de trektijd in apr-mei en in september en de laagste aantallen (tot afwezig) tussen half mei en eind juni. Zwarte Ruiters trekken bij voorkeur in kleine groepjes tot vijf exemplaren; bij uitzondering worden tijdens goede trekdagen grotere concentraties gezien. In 2011 was dit het geval op 30 apr (58) en op 1 mei (25) in het Noordervroon. In het najaar zijn de groepjes over het algemeen wat kleiner en telde de grootste concentratie 20 vogels op 17 aug. *[MK]*

Groenpootruiter – *Tringa nebularia*
De Groenpootruiter is vrijwel het gehele jaar door op Walcheren aanwezig met de hoogste aantallen in mei en aug-sept. In de eerste drie weken van juni is de soort (vrijwel) afwezig. Het biotoop komt overeen met dat van de vorige soort. Topdagen in 2011 waren 30 apr en 1 mei, met

resp. 96 en 78 ex in het Noordervroon. Gedurende deze dagen stond er een harde noordoostelijke wind. Na de eerste week van mei liepen de aantallen behoorlijk terug. De piek van de najaarstrek viel van half tot eind augustus. De meeste vogels (max. 15) werden toen gezien langs een verbrede watergang langs de Groeneweg bij Aagtekerke. Ook van deze soort werden geen noemenswaardige aantallen gemeld van de telposten. *[MK]*

Poelruiter – *Tringa stagnatilis*
In de vroege ochtend van 13 juni stonden twee Poelruiters in het zuidelijk deel van het Noordervroon. De vogels foerageerden daar de rest van de dag en ook de volgende dag in gezelschap van enkele Tureluurs. In de avond van 14 juni vlogen ze enkele rondjes boven de plas, om vervolgens luid roepend hoog in zuidwestelijke richting over zee te verdwijnen. Naast vijf oudere eenmanswaarnemingen waren er vrij recent twee goed gedocumenteerde waarnemingen van Poelruiter op Walcheren: 5-9 juli 2008 in het Noordervroon en 5-9 mei 2010 in het Zandvoortweggebied. Dit was de eerste keer dat er twee vogels bij elkaar werden gezien. *[CB]*

Bosruiter – *Tringa glareola*
Doortrekker in doorgaans klein aantal. Op 16 apr liep de eerste van het jaar al in het Zandvoortweggebied. Daar werd de soort overigens opvallend genoeg de rest het jaar vrijwel niet meer gemeld. Op 1 mei werd met een krachtige wind uit oost-noordoost enorme doortrek van Bosruiters vastgesteld rond Westkapelle. Gedurende de hele ochtend streken er groepjes neer in het Noordervroon om daar wat te foerageren en vervolgens weer verder te trekken. Het ging hierbij alleen in de ochtend al om zeker 45 ex! Dit viel precies middenin een opvallende landelijke piek. Bij Breskens passeerden er bijvoorbeeld recordaantallen op 30 apr (248), 1 mei (96) en 2 mei (93). Midden juni was de Bosruiter heel even helemaal weg van Walcheren, maar vanaf 20 juni keerden de eerste najaarsvogels alweer terug. Op 27 juli werden 18 langsvliegende Bosruiters genoteerd langs de zeedijk van Westkapelle, terwijl er op 18 aug 16 in het Noordervroon liepen. De laatste van 2011 werd hier gezien op 23 sept. *[CB]*

Tureluur – *Tringa totanus*
De Tureluur is op Walcheren naar schatting een vrij talrijke broedvogel. De huidige omvang van de broedpopulatie is onbekend. In 2006 werd de populatie geschat op 40-45 paar (Leeftink & Walhout 2007), maar dat was nog vóór de aanleg van veel huidige "nieuwe natuur". Het Schor van Rammekens is al jarenlang een goede plek in de winter. Het hoogste aantal hier was 105 op 16 jan. In het Zandvoortweggebied was het maximumaantal 34 ex op 9 apr. In het Noordervroon stonden tijdens de piek van de voorjaarstrek 110 Tureluurs op 19 apr. Gedurende de najaarstrek werden geen opmerkelijke aantallen waargenomen. *[CB]*

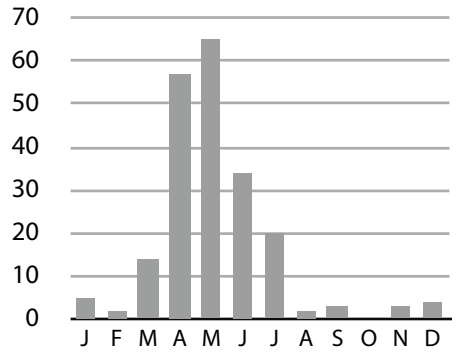

Maximumaantal van Tureluur per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Steenloper – *Arenaria interpres*
De Steenloper komt vooral op de zeedijken en rond de paalhoofden. Kleine aantallen foerageren in de Sloehaven en op de Veerse Dam. In alle maanden van

het jaar wordt de soort waargenomen op Walcheren met de hoogste aantallen tijdens de trektijden in mei en augustus/september. Op de Zeedijk van Westkapelle bedroegen de maxima in 2011: 302 op 16 mei en 366 op 16 aug en 2 sept. Het aantal juvenielen dat in 2011 meekwam uit de arctische broedgebieden was met 11% (n=366) op 16 aug en 18% op 2 sept (n=366) hoger dan voorgaande jaren. Een wisselend aantal trekt niet naar de broedgebieden maar overzomert op de zeedijk van Westkapelle. In 2011 waren dat 53 ex (14 juni). Bij Vlissingen, waar een groep verblijft bij de Oranjedijk/Boulevard, werden in het voorjaar maximaal 79 ex (13 apr) en in het najaar maximaal 113 ex (21 sep) geteld. Bij Vlissingen overzomerden 13 ex (29 juni). De aantallen die op doortrek bij de telpost Westkapelle werden gezien waren met 47 in het voorjaar (mei) en 92 in het najaar (juli-okt) laag maar normaal voor deze telpost. Bij de telpost De Nolle werden in oktober-november 23 ex geteld. *[FA]*

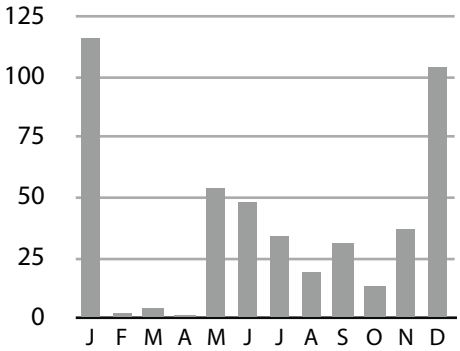

Maximumaantal van Steenloper per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Grauwe Franjepoot – *Phalaropus lobatus*
In 2011 was de soort bijzonder schaars op Walcheren en werden slechts langsvliegende exemplaren gezien over zee bij Westkapelle: telkens één exemplaar op 7, 9 en 19 sept. *[FA]*

Rosse Franjepoot, Westkapelle, 26 okt 2011. Foto: Marcel Klootwijk

Rosse Franjepoot – *Phalaropus fulicarius*
In tegenstelling tot de Grauwe Franjepoot was de Rosse Franjepoot "algemeen" in 2011. Enkele exemplaren verbleven langdurig op dezelfde plek en werden door vele vogelaars en fotografen bezocht. Het begon al vroeg in het najaar. Van 7-14 sept verbleef een juveniel in het Noordervroon. Van 24-28 okt verbleven twee ex in eerste-winterkleed bij het Zuiderhoofd. Langs de Zeedijk van Westkapelle werden op 6, 7, 19, 25 (2 ex), 26 en 28 okt en 2, 4 (2 ex) en 10 dec - vaak kortstondig - Rosse Franjepoten gezien. Op 25 nov werd een vogel gezien tussen de paalhoofden ter hoogte van Joossesweg (Westkapelle).

De trek in het najaar van 2011 was spectaculair: Tijdens zeetrektellingen bij Westkapelle werden 44 ex geteld tussen 6 okt en 30 dec. Op 7 okt werden 15 langstrekkende vogels genoteerd, een telpost- en landelijk record. Het vorige record bedroeg 11 ex op 9 nov 2007! Ook 27 nov 2011 was met 8 ex een memorabele dag voor deze soort. *[FA]*

Middelste Jager – *Stercorarius pomarinus*
Een favoriete zeevogel bij de meeste zeetrekwaarnemers! Vooral de adulte vogels met volgroeide staartpennen kunnen steeds weer rekenen op enthousiasme. De eerste trekkers bij Westkapelle werden

gezien op 30 aug (6 ex, waaronder een adult donkere fase). Door het gebrek aan aanlandige winden was de soort schaars in september: 8 ex. Vanaf begin oktober liepen de aantallen op, met dagmaxima van 17 ex op 6 okt, 28 ex op 7 okt, 32 ex op 8 okt en 29 ex op 19 okt. Tot begin oktober worden doorgaans uitsluitend adulte vogels gezien; vanaf begin oktober wordt het aandeel juvenielen steeds groter. In 2011 verscheen op 4 okt de eerste juveniel; van de 29 ex op 19 okt was 75% van die leeftijd. Middelste Jagers trokken tot laat in het najaar door; goede dagen waren 27 nov (41 ex) en 5 dec (22 ex). De waarnemingen in november en december hadden vrijwel uitsluitend betrekking op juveniele vogels.

In een doorsnee-seizoen worden 50-150 Middelste Jagers geteld; het jaartotaal van 2011 ligt daar met 261 ex ruim boven, maar valt weer in het niet bij het extreem hoge jaartotaal van 2007 (1974 ex).

Buiten Westkapelle werd de soort gemeld bij Ritthem op 23 dec en bij de buitenhaven van Vlissingen op 25 dec. Het melden waard is de adulte vogel die op 8 dec binnendijks rustte in het Noordervroon bij Westkapelle. *[TL]*

Kleine Jager – *Stercorarius parasiticus*
De meest algemene jagersoort. Tijdens tellingen op Westkapelle werden dit jaar in totaal 660 ex genoteerd; een snelle berekening leerde dat 42% van de gedetermineerde jagers als Kleine de boeken in ging. Tweemaal werd de soort gezien in januari; zowel op 14 als op 16 jan vloog een ex langs het Zuiderhoofd van Westkapelle. Voorjaarstrekkers werden gezien op 12 apr (1 ex) en 29 apr (2 ex), eveneens bij Westkapelle.

De eerste van het najaarsseizoen verscheen op 17 juli. Vanaf medio augustus werd de soort steeds frequenter gezien vanaf de Westkapelse Zeedijk. In september was het een dagelijkse verschijning, maar bleven de aantallen beperkt tot dagmaxima van 18 ex op 29 aug, 16 op 30 aug en 16 op 22 sept. De doortrekpiek viel deze herfst in de eerste decade van oktober, als gevolg van een noordwestelijke windstroming. Topdagen waren 7 okt (210 ex) en 8 okt (161 ex). Na half oktober was het grotendeels gedaan met de soort; op 27 nov passeerden nog 12 ex en er was een handjevol waarnemingen uit december.

Kleine Jager, Westkapelle, 26 nov 2011. Foto: Pim Wolf

In de afgelopen elf jaar werden per najaar zo'n 200-400 Kleine Jagers geteld bij Westkapelle. Het jaartotaal van 660 ex ligt ruim boven het gemiddelde en is mogelijk zelfs een nieuw record. Alleen 2004 komt met een jaartotaal van 628 ex in de buurt.

Regelmatig verschijnen Kleine Jagers op de Westerschelde, zoals op 3 aug bij Klein-Valkenisse, op 2 sept bij Dishoek (vijf foeragerend), op 24 sept en 11 dec bij Ritthem en op 22 nov in de buitenhaven van Vlissingen. Binnenlandwaarnemingen zijn zeldzaam; op 15 okt vloog een vogel over de Baaiweg bij Boudewijnskerke. *[TL]*

Kleinste Jager – *Stercorarius longicaudus*
Schaarse doortrekker die uitsluitend bij Westkapelle werd gezien. Tijdens tellingen vanaf de zeedijk werden in 2011 37 ex geteld, verdeeld over de maanden augustus (vier), september (zeven) en oktober (26), met als uiterste data 29 aug en 12 okt. Het gros werd gezien tijdens een periode van harde west- tot noordwestenwind: op 6 okt 8 ex, op 7 okt 9 ex en op 8 okt 4 ex. Het grootste deel betrof vogels in hun eerste kalenderjaar, maar op 6 okt passeerden twee vogels in eerste-zomerkleed, een kleed dat in het West-Palearctisch gebied zelden wordt gezien.

Vergeleken met de afgelopen elf seizoenen was het voorkomen van de Kleinste Jager in 2011 gemiddeld te noemen. Doorgaans worden ieder najaar 15-35 vogels waargenomen; 2004 was met een jaartotaal van 96 ex een topjaar. *[TL]*

Grote Jager – *Stercorarius skua*
Met een respectabel aantal van 607 ex werden op Westkapelle niet eerder zoveel Grote Jagers geteld als in 2011. Het voorkomen van deze soort was beperkt tot de maanden aug-dec. Meer dan de helft van het jaartotaal werd gezien op 7 okt: 363 ex, waarmee tevens een nieuw dagrecord voor deze telpost werd gevestigd. Oorzaak was een stormdepressie vanuit Groenland die grote aantallen zeevogels de Noordzee in blies. Het staartje van deze stroom passeerde op 8 okt (80 ex).

Tot eind december verschenen Grote Jagers regelmatig voor de Westkapelse kust; het noemen waard zijn de aantallen op 22 sept (19), 6 okt (20), 12 okt (29), 19 okt (20) en 30 dec (7). Er waren twee waarnemingen op de Westerschelde; op 16 sept bij De Nolle en op 12 dec bij de buitenhaven van Vlissingen. Op 7 okt werd te Westkapelle een juveniele Grote Jager met kleurring gefotografeerd; de vogel kwam uit Schotland. *[TL]*

Vorkstaartmeeuw – *Xema sabini*
Vorkstaartmeeuwen worden op Walcheren vrijwel uitsluitend voorbijvliegend langs Westkapelle gezien. Na een drietal magere jaren (2008-2010) waarin deze soort nauwelijks werd waargenomen, werden tussen 7 sept en 20 okt 2011 maar liefst 24 exemplaren genoteerd. In alle gevallen betrof het juveniele vogels. Alleen in 2004 werd een groter aantal gezien (29). De eerste vloog al op 7 sept langs de telpost, maar het leeuwendeel kwam in de tweede decade van oktober langs. De beste dagen waren 7 okt met 9 en 12 okt met 5 Vorkstaartmeeuwen. Adulte Vorkstaartmeeuwen blijven zeldzaam: in de periode 1980-2011 werden slechts twaalf adulten waargenomen. *[PAW]*

Drieteenmeeuw – *Rissa tridactyla*
Drieteenmeeuwen worden op Walcheren in vrijwel alle maanden van het jaar waargenomen met een duidelijke piek in het (late) najaar. Tijdens en na de stormen in november en december werden op Westkapelle ruim 16.800 trekkers gezien, waarmee 2011 een van de betere jaren sinds 2006 was. Alleen in 2007 werden

Drieteenmeeuw, Westkapelle, 17 dec 2011. Foto: Corstiaan Beeke

er meer gezien (49.800 ex). De eerste juveniele vogel werd al op 14 juli langstrekkend gezien, maar Drieteenmeeuwen bleven daarna lange tijd uitzonderlijk schaars, ook op stormdagen. Tijdens de goede zeetrekdagen in oktober waren ze regelmatig zeldzamer dan Vorkstaartmeeuwen of ontbraken volledig (12 okt). Vanaf 26 november namen de aantallen sterk toe en werden dagelijks enkele honderden exemplaren geteld. Opvallend was de aanwezigheid van enkele duizenden exemplaren voor de kust en in de monding van de Westerschelde in de tweede decade van december. *[PAW]*

Kokmeeuw – *Chroicocephalus ridibundus*
De soort is het hele jaar door massaal aanwezig. Tijdens de midwintertelling op 15 jan werden in totaal 3009 Kokmeeuwen op Walcheren (binnendijks) geteld. Het langstrekkende aantal van 1220 ex op 27 juni langs De Nolle en 672 ex op 7 juli langs Westkapelle toont weer eens aan dat Kokmeeuwen al vroeg hun broedgebieden verlaten. Trekbewegingen vinden plaats gedurende het hele najaar. De soort wordt op telpost De Nolle systematischer geteld dan op Westkapelle; in totaal vlogen dit najaar ruim 11.000 Kokmeeuwen over De Nolle, met als hoogste dagtotaal 1456 op 9 okt.

De soort broedde met succes in het Noordervroon. Op 20 mei werden bijv. tien broedende paartjes vastgesteld. Het hoogste aantal territoria dat vastgesteld werd was 24 op 30 juni. Om hoeveel paar het precies ging en hoe groot het broedsucces was, is niet nauwkeurig onderzocht. Wel leek af en toe sprake van vertrapping door vee. Bij Fort den Haak broedden 29 paren. *[JL]*

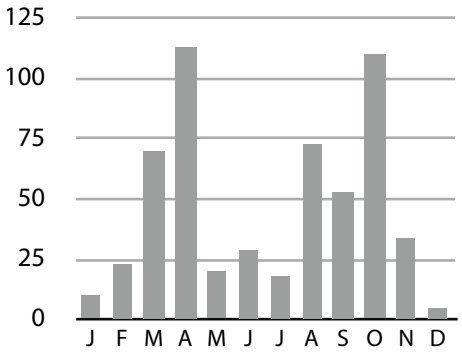

Maximumaantal van Kokmeeuw per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Dwergmeeuw – *Hydrocoloeus minutus*
Dwergmeeuwen worden op Walcheren voornamelijk langstrekkend waargenomen met doortrekpieken in april en oktober. De aantallen variëren sterk tussen jaren, voornamelijk afhankelijk van gun-

Dwergmeeuw, Westkapelle, 17 dec 2011. Foto: Corstiaan Beeke

stige wind (voor tellers!) in april. In 2011 was de soort in eerste maanden van het jaar schaars. Dat veranderde vrij abrupt op 10 apr toen enkele honderden vogels langs Westkapelle naar het noordoosten vlogen. De topdag van het voorjaar viel op 12 apr toen ruim 3100 exemplaren werden geteld. In de maanden mei-sept werden slechts mondjesmaat Dwergmeeuwen gemeld. De piek van de najaarstrek viel in oktober (max. 443 ex op 19 okt). Tijdens en na de stormen in midden december werden tot 160 ex ter plaatse bij Westkapelle geteld. *[PAW]*

Zwartkopmeeuw – *Larus melanochepalus*
Zwartkopmeeuwen werden in alle maanden gezien, met een duidelijke piek in het aantal meldingen in mrt-apr en juli. Op de telpost bij Westkapelle werd een kleiner dan gebruikelijk aantal Zwartkopmeeuwen gesteld; slechts 30 waarvan zes in het voorjaar. Op de meeste dagen werden 1-2 doortrekkers gezien. De doortrektiming bleef echter vergelijkbaar met eerdere jaren; als in eerdere jaren trokken juvenielen vooral in juli-sept door, oudere vogels werden in alle najaarsmaanden langsvliegend gezien. Vanaf De Nolle werden dit najaar 29 vogels geteld, de eerste vijf zuidwaarts vliegende adulten op 27 juni. De adulte vogel bij de draaibrug van Oost-Souburg werd in 2011 vanaf 1 jan gemeld. Deze zeer plaatstrouwe vogel werd hier 17 winters eerder in okt 1994 (in eerste-winterkleed) voor de eerste maal gezien. Op 11 dec kreeg deze vogel even gezelschap van een vogel in eerste-winterkleed. *[PAW]*

Stormmeeuw – *Larus canus*
Stormmeeuwen waren het gehele jaar in groot aantal aanwezig. In winter en najaar verblijven enkele duizenden vogels op Walcheren. In mei en juni werden de minste gemeld. Trekbewegingen werden in 2011 op de Nolledijk en Westkapelle niet systematisch bijgehouden. Op 18 dec vlogen ruim 1100 Stormmeeuwen langs Westkapelle naar het zuiden. Een opvallend groot aantal van 2100 ex was op 23 dec aanwezig op en rond de plassen van het Zandvoortweggebied. *[PAW]*

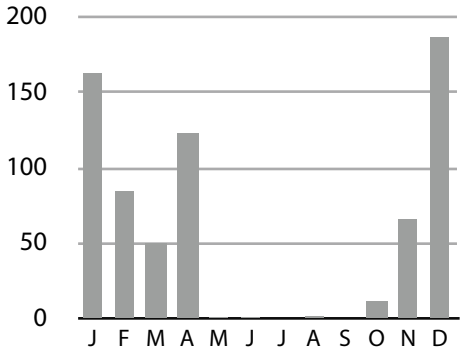

Maximumaantal van Stormmeeuw per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Kleine Mantelmeeuw – *Larus fuscus*
De Kleine Mantelmeeuw is een algemene verschijning op Walcheren. In de grote kolonie in het Sloegebied werden in 2011 5224 paar geteld. Het broedsucces werd geschat op 0,3 vliegvlug jong/paar. Sinds enkele jaren broedt de soort ook rond de Binnenhaven van Vlissingen: in 2011 werden hier 42 paar geteld. In het Sloegebied werden in 2011 150 juveniele vogels

geringd (med. Roland Jan Buijs). Van veel vogels die in eerdere jaren in deze kolonie geringd zijn, kwamen er in 2011 terugmeldingen binnen uit Spanje en Portugal. De grootste afstand haalde een onvolwassen vogel die op 13 februari 2011 bij Oued el Dahab in de westelijke Sahara werd afgelezen (med. Roland Jan Buijs). In andere landen geringde vogels werden af en toe te Westkapelle waargenomen, o.a. een ex dat bij Svarthellaren, Noord-Noorwegen was geringd (afstand 2300 km).

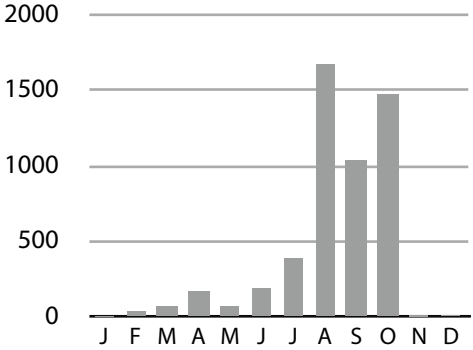

Maximumaantal van Kleine Mantelmeeuw per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Er was één zekere waarneming van **Baltische Mantelmeeuw** *L. f. fuscus* dit jaar: op 9 okt bij Westkapelle. Deze vogel met zwarte kleurring en code J6V1 was als pullus geringd op het eilandje Heimlaukøya Lemmingsvær, Noorwegen, op 29 juli 2007. Dit is ten opzichte van Westkapelle een afstand van 2072 km. *[SL]*

Zilvermeeuw – *Larus argentatus*
De Zilvermeeuw is op Walcheren de meest voorkomende meeuwensoort. In het Sloegebied werden in 2011 3656 broedparen geteld (Strucker *et al* in prep). Kleinere aantallen kwamen tot broeden in de binnenhaven van Vlissingen (87 paar), Arnestein (ca. 15 paar) en op de Soelekerkeplaat (14 paar). Het broedsucces in het Sloegebied was net als bij de Kleine Mantelmeeuw ca. 0,3 jong/paar.

Er werden 250 jongen geringd. Op 5 apr 2011 werd bij de Quarleshaven een gekleurringde vogel (rood EZ) afgelezen die hier op 6 juli 1985 als jong was geringd (med. Roland Jan Buijs). Op de telposten werd de soort slechts zelden genoteerd. Op 18 dec vlogen er langs Westkapelle in één uur tijd 2200 ex naar zuid. *[SL]*

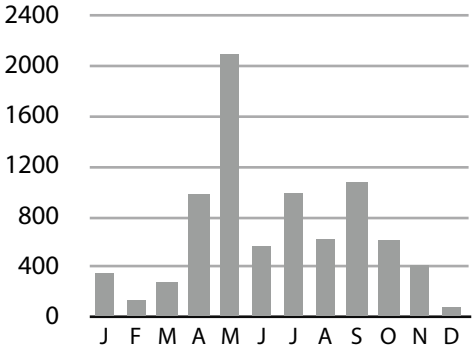

Maximumaantal van Zilvermeeuw per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Geelpootmeeuw – *Larus michahellis*
Geelpootmeeuwen werden in alle maanden van het jaar gezien, vooral bij Westkapelle. Zoals gewoonlijk was de soort tot en met juli vrij schaars met slechts enkele waarnemingen. Vanaf augustus werden grotere aantallen opgemerkt, met een piek in oktober. Maxima waren 25 ex op 25 okt en 19 op 20 okt. Het merendeel van de waarnemingen had betrekking op eerstejaarsvogels. De eerste juveniel verscheen al op 7 juli te Westkapelle.

Op 4 maart werd een adulte vogel gezien in de meeuwenkolonie bij de Quarleshaven. Aanwijzingen voor een broedgeval waren er echter niet. Er werden twee Geelpootmeeuwen dood gevonden te Westkapelle: een 1e-winter op 19 okt en een adult op 17 mei. Dit exemplaar was geringd bij Zeebrugge op 27 mei 2002 als jong van één van de eerste zuivere koppels Geelpootmeeuwen in België (med. Eric Stienen, INBO Brussel).

De meeste geringde Geelpootmeeuwen die bij Westkapelle worden gezien komen uit Zwitserland of Italië. Dit najaar was de oogst aan geringde vogels vrij mager met slechts één juveniel uit de kolonie van Fànel, Zwitserland. Een leuke melding betrof "rood TA", geringd als >3kj in 1992 op de Maasvlakte (meded. Norman van Swelm & Roland-Jan Buijs). Met minstens 23 levensjaren is dit ongetwijfeld de oudste Geelpootmeeuw van Nederland. *[SL]*

Pontische Meeuw – *Larus cachinnans*
Pontische Meeuwen zijn niet algemeen op Walcheren, maar worden wel regelmatig waargenomen. De meeste vogels worden gezien tussen half augustus en half januari en – uiteraard – is de meerderheid onvolwassen. Het aantal waarnemingen in de overige maanden was: feb 3, maart 0, april 1, mei 2, juni 0, juli 4. Net als bij de andere grotere meeuwensoorten is de omgeving van Westkapelle de beste plek om deze soort tegen te komen. Het dagmaximum hier was vijf exemplaren op 25 okt. Geringde Pontische Meeuwen komen vooral uit oostelijk Europa. Op 17 aug werd een adult gezien met een Russische ring en op 14 dec werd een subadult afgelezen met een ring uit Oekraïne. *[SL]*

Kleine Burgemeester – *Larus glaucoides*
Op 14 apr werd een 4kj ex een uur lang waargenomen in het Noordervroon bij Westkapelle. Op 4 dec vloog een adult in zuidelijke richting langs de telpost van Westkapelle en op 18 dec was een vogel in eerste-winterkleed hier op de zeedijk aanwezig. Met drie waarnemingen was 2011 een recordjaar voor deze soort. *[SL]*

Grote Burgemeester – *Larus hyperboreus*
Er waren in 2011 slechts twee waarnemingen van Grote Burgemeester: op 3 mei werd een tweedejaarsvogel waargenomen in het Noordervroon en op 22 dec was een juveniel aanwezig op de zeedijk van Westkapelle. *[SL]*

Kleine Burgemeester, Westkapelle, 14 apr 2011. Foto: Pim Wolf

Grote Mantelmeeuw – *Larus marinus*
Grote Mantelmeeuwen waren het gehele jaar aanwezig, met de grootste aantallen gedurende de periode sept-nov en vooral in de buurt van Westkapelle. Vooral tijdens en na storm is de soort algemeen. Diverse kleurringen werden afgelezen, vooral van Noorse vogels, maar ook werden vogels uit Denemarken, Zweden en Engeland gezien. Voor het achtste achtereenvolgende jaar overwinterde een als nestjong op Terschelling geringde vogel bij Westkapelle. Hoewel de soort in 2010 een broedterritorium had op de Soelekerkeplaat in het Veerse Meer, waren er in 2011 geen aanwijzingen voor een broedgeval. *[SL]*

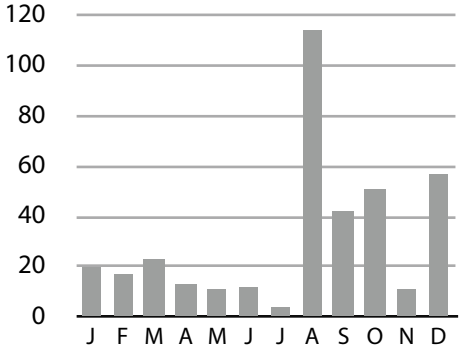

Maximumaantal van Grote Mantelmeeuw per maand in Noordervroon (bron Floor Arts)

Dwergstern – *Sternula albifrons*
In 2011 broedden voor het eerst in lange tijd Dwergsterns op Walcheren. Al in de eerste week van mei werden in het Noordervroon van Westkapelle enkele Dwergsterns in broedhouding gezien en waren meer dan 150 baltsende en kuilendraaiende vogels aanwezig. Op 3 juni werden in het Noordervroon tenminste 168 nesten geteld, verdeeld over drie sub-kolonies. Het grootste deel van deze nesten (109 stuks) lag op het meest zuidoostelijke eiland aan de K. de Vosweg. Het broedsucces was echter nihil, vermoedelijk vooral door predatie door andere vogels. Diverse malen werd gezien hoe een (één?) Meerkoet eieren en jongen opat en eieren naar zijn eigen jongen transporteerde. Daarnaast werd predatie van eieren en jongen door Kokmeeuw en Buizerd gezien. Ondanks het geringe succes was deze onverwacht grote vestiging een (voorlopige) kroon op het werk dat in het Noordervroon gedaan is. De aangelegde eilanden voorzien duidelijk in een behoefte.

De eerste Dwergsterns werden in 2011 op 11 apr gezien bij Westkapelle (7 ex in noordelijke richting) en boven de Westerschelde bij Vlissingen (7 ex naar oost). Noordwaarts gerichte trek van Dwergsterns werd bij Westkapelle vooral in april gezien (max. 28 ex op 12 apr). Tijdens tellingen in de periode juli-aug werden regelmatig Dwergsterns gezien (max. 44 naar zuid op 17 juli), maar bewegingen van lokale vogels maakte de interpretatie van tellingen soms lastig. Opvallend was het ontbreken van een duidelijke doortrekgolf in augustus. De laatste Dwergsterns werden op 20 sept bij Westkapelle gezien (7 ex naar zuid). *[PAW]*

Reuzenstern – *Hydroprogne caspia*
Niet minder dan drie waarnemingen in 2011! Op 27 maart vlogen twee adulte Reuzensterns in oostelijke richting boven de Westerschelde ten zuiden van Vlissingen. Op 1 apr vloog een vogel naar noordoost over het strand bij Dishoek en op 22 apr trok een adulte vogel naar noordoost over de Westerschelde bij Rithem.

In de periode 1984-2010 werden tenminste 15 waarnemingen van in totaal 20 Reuzensterns bekend; tienmaal één en vijfmaal twee vogels. Er zijn waarnemingen uit het voorjaar (7) en najaar (8), zonder een duidelijke piekperiode. In alle gevallen betrof het overvliegende vogels. *[PAW]*

Zwarte Stern – *Chlidonias niger*
2011 was een gemiddeld jaar voor Zwarte Sterns op Walcheren. De eerste adult vloog op 11 apr langs Vlissingen over de Westerschelde. In het voorjaar werden tussen 30 apr-4 mei op Westkapelle dagelijks tientallen vogels gezien. Vele hiervan pleisterden enige tijd in het Noordervroon van Westkapelle (max. 40 op 30 apr). De najaarstrek speelde zich vooral in september af; de hoogste telling was 77 ex op 17 sept. De laatste twee Zwarte Sterns werden op 11okt foeragerend bij Vlissingen gezien. *[PAW]*

Grote Stern – *Sterna sandvicensis*
De Grote Stern is op Walcheren een echte zomergast, die verschijnt vanaf de laatste week van maart. De eerste waarnemingen in 2011 betroffen twee vogels bij Breezand op 24 maart en vijf langs Westkapelle op 25 maart. Vanaf half april leek de recentelijk ontstane sternkolonie in het Noordervroon ook bezet te worden door Grote Sterns. Er werd volop gebaltst, maar er kwamen helaas geen Grote Sterns tot broeden. Grote Sterns broedden voor het laatst op Walcheren in 1957 (Walhout & Twisk 1998).

Vanaf eind juli worden de eerste Grote sterns op najaarstrek langs Westkapelle gemeld. De piek van de najaarstrek viel in de laatste week van augustus, met

een topdag van 677 ex op 24 aug en nog eens 357 ex op 29 aug. Een late piek viel dit jaar nog op 7 okt met 222 ex. Kleine aantallen passeerden regelmatig tot eind oktober. In 2011 waren er in november en december vier waarnemingen van in totaal zes vogels. *[MK]*

Visdief – *Sterna hirundo*
Ook de Visdief is een uitgesproken zomervogel op Walcheren, die iets later verschijnt dan de Grote Stern. De eerste Visdieven van 2011 werden gemeld op 2 apr langs De Nolle en langs Westkapelle. Grote aantallen op voorjaarstrek werden gemeld tussen 10 en 15 apr langs Westkapelle, met 995 vogels op 12 apr. De kolonies op Walcheren werden vanaf half april weer bezet. In 2011 kwam de soort op twee plaatsen tot broeden: in de binnenhaven van Vlissingen met acht paar en in het Noordervroon met 50 paar.

De eerste zuidwaarts vliegende trekkers werden gemeld in de laatste week van juli gemeld. De piek van de najaarstrek viel tussen eind augustus en eind september. De topdagen bij Westkapelle waren op 22 sept (938), 27 aug (680) en 14 sept (662). De laatste van 2011 trokken op 20 okt langs Westkapelle. *[MK]*

Dougalls Stern – *Sterna dougallii*
Op 18 juni werd aan de rand van de Visdiefkolonie in het Noordervroon van Westkapelle onbewust een adulte vogel gefotografeerd door Han Reijnhoudt. In de ochtend van 19 juni werd deze nogmaals "ontdekt" door Pim Wolf. Enkele uren later bleken zelfs twee Dougalls Sterns aanwezig. De vogels trokken niet samen op en zaten meestal enkele honderden meters van elkaar verwijderd. Op 20 juni werden de vogels nog enkele malen in het Noordervroon gezien.

Er zijn twee eerdere waarnemingen op Walcheren door de CDNA aanvaard: een adult met hybride juveniel van 8 sept - 2 okt 1984 in de Buitenhaven van Vlissingen en een adult op13 juni 1997 langsvliegend bij Westkapelle. *[PAW]*

Noordse Stern – *Sterna paradisaea*
De Noordse Stern wordt op Walcheren uitsluitend tijdens de voor- en najaarstrek gezien. Bijna alle waarnemingen worden gedaan bij Westkapelle. De eerste vogels van 2011 vlogen hier langs op 12 apr. De piek van de voorjaarstrek is meestal kort en valt in de laatste dagen van april en de eerste dagen van mei. De hoogste aantallen werden geteld op 3 mei met 219 en op 4 mei met 47 ex. Dit betekende een nieuw dagrecord voor Westkapelle. De eerste najaarstrekkers werden gezien op 14 juni. Topdagen in het najaar waren 8 okt met 15 ex en 10 okt met 10 ex. De laatste Noordse Stern van 2011 betrof een foeragerende juveniel langs de zeedijk van Westkapelle op 17 nov. *[MK]*

Zeekoet – *Uria aalge*
Zeekoeten werden vrijwel uitsluitend bij Westkapelle gemeld. Op Westkapelle werden in jan-feb enkele Zeekoeten geteld; later in het voorjaar ontbrak de soort geheel tijdens de (weinige) tellingen, met als uitzondering het exemplaar dat op 26 apr naar noord trok. In het najaar vloog het merendeel langs tussen 30 nov – 3 dec (max. 90 op 2 dec, naast 80 niet nader gedetermineerde alk/zeekoeten). De eerste dobberde op 3 sept voor het strand van Dishoek. In de Buitenhaven van Vlissingen waren in december ook enkele vogels ter plaatse. *[PAW]*

Alk – *Alca torda*
Levende Alken werden uitsluitend gemeld bij Westkapelle. 2011 was een matig jaar met slechts 14 herkende langsvliegende vogels. Een duidelijke piekperiode ontbrak. De beste dag was 8 okt toen twee vogels gedetermineerd werden. *[PAW]*

Kleine Alk – *Alle alle*
Slechts één waarneming van een langsvliegende vogel op 17 dec langs Westkapelle. Een uiterst mager jaar voor deze soort! *[PLM]*

Papegaaiduiker – *Fratercula arctica*
Drie waarnemingen van telkens één vogel naar zuidwest langs Westkapelle op 30 aug, 7 okt en 4 dec. *[PLM]*

Holenduif – *Columba oenas*
De Holenduif is een jaarvogel op Walcheren. De soort broedt in schuren, holle bomen en konijnenholen in de duinen. In de winter groepeert de soort zich en kunnen groepen van honderden exemplaren voorkomen zoals 700 ex op 21 jan op een akker aan de Poppenkerkse weg bij Westkapelle en op 19 dec 290 ex in de wijk Mortiere bij Middelburg. In het najaar worden op de telpost De Nolle grote aantallen geteld. In 2011 waren dat 1301 exemplaren in de maanden sept-nov met als maximum 256 ex op 24 okt (de vierde beste telling ooit voor deze telpost). Op de telpost Westkapelle is de soort schaars. *[FA]*

Houtduif – *Columba palumbus*
De Houtduif is een jaarvogel op Walcheren. Het is een algemene broedvogel en wintergast. Wintergroepen van honderden exemplaren zoals bij de Houtduif komen niet voor of zijn simpelweg niet gemeld. Op De Nolle werden in het najaar van 2011 (juli-nov) net geen 10.000 exemplaren geteld. De topdag was 21 okt met 1261 trekkers. Op de telpost Westkapelle is de soort schaars. *[FA]*

Turkse Tortel – *Streptopelia decaocto*
De Turkse Tortel is een algemene standvogel en schaarse doortrekker. De soort is ook bij de Walcherse bevolking bekend wegens het bijna jaarrond broeden in tuinen van dorpen en steden en aanwezigheid bij voedertafels. Op De Nolle werden in de periode juli-november 320 trekkers geteld met als maximum 36 ex op 23 sept. *[FA]*

Zomertortel – *Streptopelia turtur*
De Zomertortel doet zijn naam eer aan: het is een echte trekvogel die alleen in het zomerhalfjaar aanwezig is. In 2011 werd de eerste gezien op 16 apr en de laatste op 30 sept. De trend van de Zomertortel in Nederland is negatief. Tijdens de grondige inventarisatie in 2005 werd deze achteruitgang ook geconstateerd op Walcheren; toen werd het aantal broedparen nog geschat op 115-130 (Leeftink & Walhout 2006). Op Walcheren broedt de soort nog in de duinen maar lijken de boerenerven op het centrale deel grotendeels verlaten. Bijzonder zijn de najaarsconcentraties nabij Westkapelle. In 2011 telden deze maximaal 28 ex (10 aug) op een akker aan de Slaakweg. Dat is minder dan in 2010 toen daar maximaal 50 ex (1 sept) werden geteld. De zichtbare najaarstrek is onopvallend: op De Nolle werden slechts vier trekkers geteld. *[FA]*

Koekoek – *Cuculus canorus*
Op 10 apr werd in Oranjezon de eerste roepende vogel van het jaar gehoord, waarna in de weken die volgden bijna dagelijks waarnemingen van deze Afrikaganger werden gedaan. De soort is een "broedvogel" op Walcheren. Gedurende de gehele maand juni werden roepende vogels waargenomen. In 2005 werd het aantal territoriumhoudende mannetjes op Walcheren nog geschat op 40-45 (Leeftink & Walhout 2006). In 2011 was het aantal territoria waarschijnlijk lager. In juli was er zelfs geen enkele melding. Ook ontbraken waarnemingen van jonge vogels die gevoerd werden door waardvogels. Wel werd de Koekoek in augustus nog gezien: op 3 en 14 aug een adult bij Boudewijnskerke en op 4 aug in Oranjezon. *[JL]*

Kerkuil – *Tyto alba*
Er werden in 2011 uit 21-22 eerste broedsels minimaal 52 jonge Kerkuilen grootgebracht en daarna nog eens zes uit twee tweede broedsels. Daarmee was het een beter jaar dan de jaren 2009 en 2010, die resp. tien en 16 eerste broedsels kenden en geen tweede broedsels. Daarnaast werden dit jaar op broedlocaties nog drie losse, niet-broedende vogels gezien (med. Gido Davidse).

Deze standvogel werd gedurende het hele jaar regelmatig gezien. Minimaal vier vogels werden gevonden als verkeersslachtoffer, waaronder een ontsnapt exemplaar met gesloten pootring op 10 aug bij Westkapelle. *[JL]*

Steenuil – *Athene noctua*
Bij Nieuw- en St. Joosland was er ook dit jaar een succesvol broedpaar, getuige de waarneming op 1 juli van een volwassen vogel die een jong voerde. Hoewel de soort op Zuid-Beveland niet zeldzaam is, is dit het enige bekende broedpaar op Walcheren. Er wordt op deze locatie gebroed sinds 2007. Voor eerdere broedgevallen op Walcheren moeten we terug tot begin jaren negentig. *[JL]*

Ransuil – *Asio otus*
Er werden in de wintermaanden maar enkele losse of concentraties roestende Ransuilen aangetroffen. Het hoogste aantal was negen in januari bij fort Rammekens. De soort broedt ook nog steeds op Walcheren, getuige enkele waarnemingen van jagende adulte vogels in de zomer of van roepende en soms zichtbare juveniele vogels. Er is geen recent beeld van de omvang van de broedpopulatie, maar de indruk bestaat dat de soort sterk is afgenomen.

Opvallende waarnemingen waren de vogels die op 8 okt (1 ex) en 17 dec (twee) bij Westkapelle de telescoopbeelden van de zeetrektellers kwamen invliegen en óf stug hun weg vervolgden over zee óf richting de dijk koersten en daarachter neerploften. *[JL]*

Velduil, Westkapelle, 13 okt 2011.
Foto: Pim Wolf

Velduil – *Asio flammeus*
In de eerste wintermaanden werd de soort niet aangetroffen. De eerste waarneming van een doortrekker was op 14-17 apr in het Noordervroon. Daarnaast flapte op 24 apr een vogel over de Veerse Dam en was een exemplaar op 4 mei ter plaatse bij de zeedijk van Westkapelle. De vogel die op 18 sept bij Westkapelle uit zee kwam zetten was de eerste waarneming van het najaar. Gedurende sept-nov waren er aardig wat waarnemingen, waarvan de hoofdmoot in oktober. Er werden ruim 50 vogels geteld, waarvan niet alle dubbeltellingen onderkend zullen zijn. Dit betroffen meestal solitaire en doortrekkende vogels, maar ook drie keer een duo ter plaatse en eenmaal drie exemplaren samen. De waarnemingen concentreerden zich rond Westkapelle en de telpost De Nolle (14 doortrekkers in sept-nov). Andere gebieden waar de soort enkele keren werd opgemerkt waren het Zandvoortweggebied en de Sloehaven. De laatste waarneming was op 9 dec toen drie exemplaren jaagden boven het schor van de Sloehaven. *[JL]*

Gierzwaluw – *Apus apus*
De eerste Gierzwaluw van 2011 verscheen op 9 apr boven Middelburg. De tweede volgde pas op 19 apr. Voorbeelden van waargenomen actieve voorjaarstrek zijn 50 ex op 3 mei en 40 ex op 7 mei richting oost over Oranjezon. Grote foeragerende groepen (o.a. 260 ex op 14 mei) waren vooral te vinden boven het Noordervroon, de trek onderbrekend om bij te tanken. Ook in juni kan de soort nog sterk doortrekken, wat dit jaar geïllustreerd werd door de telling van 300 vogels naar oost over Oranjezon op 2 juni.

De soort is nog een algemene broedvogel op Walcheren. Foerageertrek en najaarstrek zijn lastig te onderscheiden; broedvogels kunnen tot op honderden kilometers van hun nest foerageren. De meeste grote, foeragerende groepen Gierzwaluwen werden in juli gezien. Dit, gecombineerd met het feit dat ná deze maand groepen van meer dan 40 stuks zeldzaam waren, bewijst ook nu weer dat juli de maand is waarin de Gierzwaluw grotendeels verdwijnt. Op 2 aug en 3 aug vlogen er in totaal 700 vogels langs De Nolle. Hierna was de koek eigenlijk wel op, want in september werden hier nog slechts 21 ex geteld, de laatste op 28 sept, tevens Walcherens laatste in 2011. *[JL]*

IJsvogel – *Alcedo atthis*
Op Walcheren is de IJsvogel een schaarse doortrekker en wintergast. De meeste waarnemingen stammen uit de maanden aug-maart. De soort is gevoelig voor strenge winters; de populatie kan dan decimeren. Ondanks of juist dankzij de twee opeenvolgende winters met vorst zijn er nog redelijk wat waarnemingen in 2011. Goede (want ijsvrije!) plekken om een IJsvogel in de kijker te krijgen waren de kreken (Veerse Kreken, Rammekenshoek, Westkapelsche Kreek). Ook in woonwijken met slootjes zoals in Middelburg, Vlissingen, Oost-Souburg en 't Kustlicht werden ze regelmatig gezien. Op 2 sept werd er in Oranjezon een exemplaar gevangen. *[FA]*

Bijeneter – *Merops apiaster*
De Bijeneter is een zeldzame gast op Walcheren en wordt zeker niet jaarlijks gemeld. De meeste vogels worden gemeld in het late voorjaar (mei, juni) en najaar (sept). Het jaar 2011 was met vier waarnemingen uitzonderlijk goed voor deze soort. Op vier mei werd door meerdere vogelaars een duidelijk roepende Bijeneter gehoord (maar niet gezien) boven het Noordervroon. Spectaculair was het groepje van zes Bijeneters dat in de avond van 21 mei al jagend rond het huis van Cor Berrevoets bij Arnemuiden verbleef en daar ging slapen. De volgende ochtend stonden vier vogelaars ze met succes op te wachten; de vogels vertrokken spoedig in noordoostelijke richting. Op 30 mei hoorde Rienk Geene boven Fort Rammekens meerdere Bijenters roepen, maar kon er "maar" twee ontdekken tegen de blauwe lucht. Ten slotte fotografeerde Jaco Walhout twee overvliegende exemplaren op 8 juni bij de Vierhoogten, Oostkapelle. *[MK]*

Hop – *Upupa epops*
De Hop is een zeldzame gast op Walcheren die wel bijna jaarlijks wordt gemeld. Op 21 sept ontdekte Rob Sponselee een "drekhaan" in de duintjes van het Noordervroon bij Westkapelle. Deze bleef tot en met 23 sept, vooral in de bosjes langs de voormalige ijsbaan en in de aangelegde zandduintjes. *[MK]*

Draaihals – *Jynx torquilla*
De Draaihals is een schaarse en onregelmatige doortrekker die vooral in het najaar wordt gemeld en in mindere mate in het voorjaar. De eerste vogel van 2011 verbleef op 23 apr in het Noordervroon. Op 25 apr werd een Draaihals gezien bij opslagterrein Erika. Een vogel op 9 mei

langs de Kloosterweg bij Aagtekerke werd dezelfde dag nog doodgereden. De laatste voorjaarswaarneming was op 21 mei in Oranjezon. De eerste najaarswaarneming was op 26 aug in het bungalowpark nabij de begraafplaats van Westkapelle. Op 3 sept werd een Draaihals gezien in het Noordervroon, op 26 sept op opslagterrein Erika en op 30 sept in Oranjezon. De laatste foerageerde op 11 okt in Het Kustlicht bij Zoutelande. *[MK]*

Groene Specht – *Picus viridis*
De Groene Specht is een standvogel op Walcheren. Het broedgebied komt overeen met dat van de Grote Bonte Specht (zie daar). In het open gebied van Walcheren (zoals boerenerven en boomdijken) is de Groene Specht echter talrijker. De Groene Specht komt ook buiten de bosgebieden voor omdat de soort leeft van mieren, die ook in grasbermen en weilanden voorkomen. Het enige vereiste is dan een dikke boom om een nest in te maken, zoals bijvoorbeeld een populier. De soort lijkt zich na jarenlange toename momenteel op alle geschikte plekken gevestigd te hebben. In hoeverre de populatie van de Groene Specht te lijden heeft gehad van de koude winters afgelopen jaren zal nog moeten blijken. Ook de intrede van de Havik zou gevolgen kunnen hebben voor de dichtheden van de Groene Specht. *[FA]*

Grote Bonte Specht – *Dendrocopos major*
De Grote Bonte Specht is een standvogel en doortrekker op Walcheren. Overal op Walcheren waar bossen van voldoende omvang en ouderdom voorkomen broedt de Grote Bonte Specht. De belangrijkste broedgebieden zijn de bossen in de binnenduinrand (Manteling, Oranjezon, Dishoek, Valkenisse, Zoutelande) de bossen rond de doorbraakkreken (Rammekenshoek, Veerse Kreken, Nollebos, Westkapelsche Kreek) en de steden (Vlissingen, Middelburg) waar de soort in parken broedt. De akker- en weidevogelgebieden op centraal Walcheren worden slechts sporadisch bezocht buiten de broedtijd. Op doortrek is de soort meestal schaars. In najaar 2011 werden echter relatief veel Grote Bonte Spechten gezien. Op telpost De Nolle werden tussen 25 aug en 19 nov op 44 dagen 174 passerende Grote Bonte Spechten geteld. De grootste aantallen trokken voorbij in oktober met als maximum 15 op de 22e. *[FA]*

Kleine Bonte Specht –
Dendrocopos minor
De Kleine Bonte Specht is een dwaalgast op Walcheren waarvan slechts een handvol waarnemingen bekend is. In 2011 de soort echter op drie plaatsen waargenomen. In Oranjezon verblijven al sinds 21 nov 2010 een man en een vrouw; ze werden zo nu en dan gemeld. In maart/april 2011 verbleef het paar in het nabij gelegen Oranjebosch, waar ook territoriaal gedrag (roffelende man) werd waargenomen. Broeden kon niet worden vastgesteld. Daarna was het de hele zomer stil tot een waarneming van een exemplaar in september in Oranjezon. In januari 2012 werden de man en vrouw weer gezien in Oranjezon. Waarschijnlijk zijn deze vogels permanent aanwezig geweest.

Nabij telpost De Nolle zat op 10 sept een mannetje korte tijd in een boom bij de parkeerplaats en op 16 sept vloog wellicht het zelfde mannetje in oostelijke richting. *[FA]*

Wielewaal – *Oriolus oriolus*
De eerste Wielewalen zongen op 2 mei in het duingebied bij Dishoek (twee). Vanaf de tweede week van mei tot begin juni werden op diverse plaatsen zingende vogels waargenomen, onder meer op 10 mei bij de Vliegveldkreek, 15 mei in Ter Hooge, 19 mei in Rammekenshoek (paartje) en bij Dishoek (2 ex) en op diverse

data in Oranjezon en het Oranjebosch. Op 28 juni vloog een mannetje langs De Nolle. Alle waarnemingen hebben vermoedelijk betrekking op doortrekkers. Het is de vraag of deze soort nog wel op Walcheren broedt. Voorheen broedde de soort regelmatig in het Veerse Bos, maar daar lijkt de laatste jaren geen sprake meer van. In 2007 vond daar voor zover bekend het laatste succesvolle broedgeval plaats. *[TL]*

Kleine Klapekster, Koudekerke, 27 okt 2011. Foto: Marcel Klootwijk

Kleine Klapekster – *Lanius minor*
Vrouwelijke vogelaars zijn schaars, maar Pauline van der Staaij presteerde het toch (met enkele teamgenoten) alle Walcherse mannen af te troeven met de ontdekking van een Kleine Klapekster. Deze vogel bevond zich op 22 okt ten westen van Koudekerke op hekken van een paardenwei of in een veld met bloeiend Raapzaad. Veel Walcherse vogelaars – enkele in pyjamabroek en/of op pantoffels – lukte het deze vogel nog in de avondschemering te zien. De Kleine Klapekster liet zich door velen bewonderen tot en met 28 okt, toen een jachtpartij hem kennelijk teveel werd. Dit was de eerste Kleine Klapekster voor Walcheren en pas de tweede in Zeeland (1-3 okt 1994 Rammegors). *[PLM]*

Klapekster – *Lanius excubitor*
In het najaar tekende zich in het gehele land een ware influx af van deze soort. Walcheren werd niet overgeslagen: tussen 29 sept en 19 nov werden ten minste 15 individuen waargenomen. Uiteraard doken de meeste op bij Westkapelle; diverse vogels verbleven voor korte of langere tijd rond het Noordervroon en langs de akkers ten zuiden daarvan, bij het opslagterrein Erika en langs het Puinpad. Op 1 okt, 15 okt, 22 okt (2 ex) en 27 okt vlogen vogels langs De Nolle. Ook waren er waarnemingen bij Koudekerke op 11 okt, in het Dishoekse Bos op 17 en 18 okt, in de Beekshoekpolder op 29 okt en bij de Oostkreek van Westkapelle op 19 nov. *[TL]*

Roodkopklauwier – *Lanius senator*
Gedurende een periode van ten minste elf dagen (4 juni - 14 juni) verbleef een eerste-zomer vrouwtje nabij Hotel Zuiderduin, tussen Zoutelande en Westkapelle. Na een eerste, onbevestigde waarneming op 4 juni werd de vogel pas op 12 juni opnieuw gemeld; gelukkig liet de vogel zich daarna nog twee dagen bewonderen. Het betrof het derde geval voor Walcheren; eerder verbleven een adulte vogel bij Westkapelle (okt 1984) en een eerstejaars bij Vebenabos (sept 2001). *[TL]*

Roodkopklauwier, Zoutelande, 14 juni 2011. Foto: Tobi Koppejan

Ekster – *Pica pica*
De Ekster is de laatste decennia een vrij talrijke tot talrijke broedvogel en standvogel op Walcheren. In 2011 is Walcheren integraal geïnventariseerd op het broedvoorkomen (Karel Leeftink & Jaco Walhout, ongepubliceerd). Er werden 182 zekere territoria vastgesteld (figuur 1). Het werkelijke aantal broedparen ligt vermoedelijk aanzienlijk hoger; wanneer eenmalige waarnemingen van paartjes in broedbiotoop worden meegeteld gaat het om 314 territoria (figuur 2). De soort is in ieder geval sterk toegenomen ten opzichte van de laatste integrale inventarisatie in 1992 (125-165 paar, Tramper 1993) en is vermoedelijk ook talrijker dan in de jaren tachtig (210-260 paar, van Zuylen & Vergeer 1991). Recent werd al vastgesteld dat de soort sterk is toegenomen in stedelijk gebied, al lijkt daar inmiddels weer sprake van een neergaande lijn (Middelburg 1989, 2007 en 2009 resp. 10, 61 en 51 paar, Mostert 1989, Walhout 2009).

Figuur 1. Vastgestelde territoria Ekster (n=182)

Figuur 2. • *Vastgestelde territoria Ekster*
• *Paartje binnen datumgrens*

Buiten de broedtijd vindt groepsvorming plaats; groepen van maximaal 15-25 vogels worden dan vooral aangetroffen in duingebieden (bijv. 21 Joossesweg op 14 dec, 18 Oranjezon op 6 maart) en bosrijke gebieden (bijv. 23 Westkapelsche Kreek op 16 maart). Op telposten worden weinig Eksters gezien, waarbij het eerder om zwerfbewegingen gaat. Langs De Nolle vlogen tussen 27 aug en 24 okt 37 exemplaren, met een maximum van 16 op 16 okt. *[JW]*

Gaai – *Garrulus glandarius*
De Gaai is een vrij talrijke broedvogel op Walcheren. Er vonden in het najaar geen opvallende trekbewegingen plaats. Het laatste jaar waarin op Walcheren ook iets van een (landelijke) invasie te merken was, was 2002. *[JL]*

Kauw – *Corvus monedula*
De soort is een talrijke broedvogel en wintergast. Doortrek van deze soort is steevast het beste te merken in de maand oktober. Dit najaar trokken zo'n 18.500 ex langs De Nolle, waarvan ca. 2500 op 14 okt, ruim 4100 op 22 okt en ruim 3700 op 30 okt. *[JL]*

Roek – *Corvus frugilegus*
Een schaarse soort. De vogel die al sinds 2008 rondvliegt bij Westkapelle en nooit met een soortgenoot wordt gezien, werd tot in november 2011 nog opgemerkt. Daarnaast werd in 2011 de soort twee keer in het voorjaar overtrekkend gezien bij Vrouwenpolder (23 maart, 20 apr). In het najaar vlogen in totaal 14 ex over De Nolle – alle in oktober – en werd hij nog vier keer gezien buiten deze telpost. *[JL]*

Zwarte *Kraai – Corvus corone*
De Zwarte Kraai staat op Walcheren te boek als vrij talrijke broedvogel en wintergast in vrij groot aantal (Walhout & Twisk 1998). Uit een vrijwel gebiedsdekkende inventarisatie van broedparen in 2011 blijkt dat de soort sterk is toegenomen (Karel Leeftink & Jaco Walhout, ongepubliceerd). Er werden 148 zekere territoria vastgesteld (figuur 3) en nog eens 150 eenmalige waarnemingen van paartjes binnen de datumgrenzen in broedbiotoop (figuur 4). Met 150-300 broedparen is de soort sterk toegenomen ten opzichte van begin jaren 1990 (60-70 paren, Walhout & Twisk 1998).

Figuur 3. Vastgestelde territoria Zwarte Kraai (n=148)

Figuur 4. • *Vastgestelde territoria Zwarte Kraai*
• *Paartje binnen datumgrens*

Opvallend is de enorme toename in stedelijk gebied (Middelburg 1989, 2007 en 2009 resp. 1, 33 en 51 paren; Mostert 1989, Walhout 2009).

Het gehele jaar door, ook in de broedtijd kunnen flinke groepen (niet zelden 30-50 ex) Zwarte Kraaien worden aangetroffen in weidegebieden en op slaapplaatsen, verspreid over heel Walcheren. Het is bekend dat onvolwassen Zwarte Kraaien 2-4 jaar rondzwerven in dergelijke groepen, voordat ze zelf een territorium bezetten (SOVON 2002). De grootste slaapplaats bevindt zich in Ter Hooge, waar regelmatig meer dan 100 vogels worden geteld, met een maximum van 175 op 29 juni.

Hoewel lokale broedvogels vooral standvogel zijn, worden zowel in voor- en najaar kleine verplaatsingen opgemerkt langs de kust. Zo vlogen op 2 apr acht Zwarte Kraaien langs De Nolle. Het najaarstotaal van deze telpost bedroeg 33 trekkers tussen 28 sept en 24 okt, met een maximum van 11 op 12 okt). *[JW]*

Bonte Kraai – *Corvus cornix*
Van 2 jan tot 27 feb was regelmatig een Bonte Kraai aanwezig in de omgeving van Westkapelle, vooral Hogeweg, Slaakweg, Noordervroon en zeedijk. Dit (of een ander) exemplaar zat op 4 maart lang de Koningin Emmaweg te Oostkapelle en in het Noordervroon te Westkapelle op 8 apr. Trektellen leverde op 29 sept een exemplaar op langs De Nolle; deze vogel werd diezelfde dag ook pleisterend gezien bij Dishoek. *[TK]*

Goudhaantje – *Regulus regulus*
Het is inmiddels al heel wat jaren geleden dat het Goudhaantje op Walcheren broedde. Als er wordt gebroed op Walcheren zal het in Oranjezon zijn, maar ook dit jaar kwamen daarvandaan geen meldingen in het broedseizoen. In de winter komt de soort in kleine aantallen op heel

Walcheren voor. De doortrekpiek van deze nachttrekker lag in 2011 duidelijk in de tweede helft van maart en de tweede helft van oktober, getuige het verhoogde aantal meldingen in deze tijdvakken. *[JL]*

Vuurgoudhaantje – *Regulus ignicapilla*
Het Vuurgoudhaantje is een doortrekker en wintergast in vrij klein aantal. In jan-april werden slechts elf ex gemeld. In sept-okt wordt de soort vaker aangetroffen, maar in nov-dec werden maar drie waarnemingen gedaan. De eerste najaarsvogels doken op bij Westkapelle en in Oranjezon op 2 sept. De waarneming van Oranjezon betrof een ringvangst van drie 1kj vogels. *[TK]*

Pimpelmees – *Cyanistes caeruleus*
De Pimpelmees is een algemene standvogel op Walcheren. In het najaar wordt de soort meestal in geringe aantallen op trek waargenomen, maar in sommige jaren zijn er invasies. Recente invasies deden zich voor in oktober 2008 en in oktober 2010. In 2008 ging het om de grootste invasie ooit vastgesteld op Walcheren. Op telpost De Nolle werden dat najaar ruim 21.500 trekkers geteld, in 2010 bijna 2600. Najaar 2011 was met slechts 200 Pimpelmezen langs De Nolle een mager jaar. *[FA]*

Koolmees – *Parus major*
De Koolmees is een algemene standvogel op Walcheren. In het najaar wordt de soort op trek waargenomen en net als bij de Pimpelmees zijn er jaren met invasies. Jaren met bijzonder hoge aantallen langs De Nolle zijn 2003, 2005 en 2008 met resp. 9000, ruim 1900 en 6000 trekkers. In 2011 werden hier slechts 211 trekkende Koolmezen genoteerd. *[FA]*

Kuifmees – *Lophophanes cristatus*
Om een Kuifmees op Walcheren te zien moet je in Oranjezon zijn. Van 2000-2005 huisden hier dan weer één, dan weer twee Kuifmezen, maar pas vanaf winter 2010 werd deze bossoort hier opnieuw gemeld. In 2011 werd de soort alleen in de winter gezien, met op 20 jan zelfs vier vogels in een gemengde groep van Goudhaantjes en andere mezensoorten. Broeden is in hiervoor genoemde jaren niet vastgesteld, maar kan gemakkelijk plaatsgevonden hebben. *[JL]*

Zwarte Mees – *Periparus ater*
Met nog geen 20 waarnemingen in 2011 waren Zwarte Mezen opvallend schaars. Tot half maart waren er waarnemingen in Oostkapelle, Dishoek en Middelburg. In Oranjezon werd een zingend exemplaar waargenomen op 23 maart maar vervolgwaarnemingen ontbraken. De enige najaarswaarneming was van twee trekkers op 14 okt bij Westkapelle. *[SL]*

Baardmannetje – *Panurus biarmicus*
Baardmannetjes komen slechts sporadisch voor op Walcheren. In 2011 werden ze alleen gezien in september en oktober. De eerste twee werd op 29 sept gezien, vliegend over Westkapelle. Vervolgens kwamen regelmatig meldingen uit het Noordervroon, wat steeds één vogel betrof, met uitzondering van vier stuks op 2 okt. Alle andere vogels werden gezien in de rietkragen rond de Westkapelsche Kreek. Het hoogste aantal betrof acht op 15 okt. *[JL]*

Boomleeuwerik – *Lullula arborea*
Opvallend genoeg werden in het eerste halfjaar alleen in Oranjezon waarnemingen gedaan. Weliswaar bleef dit beperkt tot enkele exemplaren, maar de soort kwam hier wel tot broeden. De eerste (vier) zingende exemplaren werden op 27 feb gehoord. De soort werd hier vervolgens gemeld tot in augustus, wat meestal betrekking had op één, soms twee zingende vogels. De waarneming van 6-7 vogels eind juli en begin augustus zal betrekking hebben op ouders met ter plekke grootgebrachte jongen.

Mooie aantallen kwamen langs De Nolle. De eerste vloog op 15 sept langs, waarna er in totaal 989 ex trekkers werden geteld. De verdeling over maanden was als volgt: sept 82, okt 750 en nov 157 ex. Het dagmaximum bedroeg 232 op 27 okt, de dag waarop ook de Veldleeuwerik goed vertegenwoordigd was. Een andere goede dag was 22 okt met 112 stuks. Er werden nagenoeg geen Boomleeuweriken aan de grond gezien. De laatste waarneming van het jaar werd gedaan op 19 nov bij Dishoek. *[JL]*

Veldleeuwerik – *Alauda arvensis*
In de wintermaanden werden regelmatig kleine groepjes Veldleeuweriken her en der op Walcheren gezien. De 38 ex op 23 feb ter plaatse bij Westkapelle was al wel een duidelijk teken van voorjaarstrek. Op 12 feb werd de eerste zingende gehoord langs de Zandvoortweg. De broedpopulatie werd in 2006 geschat op 110-130 paar (Leeftink & Walhout 2007). Dit aantal is sindsdien zeker niet toegenomen.
Dit jaar bevonden de meeste zingende vogels zich in de natuurontwikkeling in het Zandvoortweggebied en het Noordervroon bij Westkapelle. In de akkers tussen Westkapelle en Domburg werden in een BMP-plot (180 ha) vijf territoria vastgesteld.

Het najaarstotaal aan Veldleeuweriken dat langs De Nolle vloog bleef steken op ruim 16.000; 85% daarvan in oktober. Het dagmaximum bedroeg 4300 op 27 okt. *[JL]*

Strandleeuwerik – *Eremophila alpestris*
Deze soort blijft een schaarse gast op Walcheren. De eerste waarneming was een groepje van vier dat op 9 okt over de zeedijk van Westkapelle richting zuid trok. Op 13 en 14 okt verbleef hier een exemplaar. Op 15 okt kreeg hij gezelschap van een tweede en op 16 okt van nog eens twee stuks. Andere meldingen waren op 22 okt (1 ex zeedijk Westkapelle), 29 okt (1 ex Noordervroon) en 8 nov (1 ex overvliegend Noordervroon). Langs De Nolle werd de soort tweemaal opgemerkt: vijf op 22 okt en één op 9 nov. *[JL]*

Oeverzwaluw – *Riparia riparia*
De Oeverzwaluw is een van de vroegst arriverende Afrikagangers in het voorjaar. De eerste werd op 23 maart gemeld bij Vrouwenpolder. Meestal verloopt de voorjaarstrek op Walcheren erg onopvallend, maar in 2011 was er een aantal opmerkelijke waarnemingen rond Westkapelle. Zo werden op 7 apr 200 vogels overvliegend gemeld en nog eens 105 ter plaatse. De Oeverzwaluw kwam in 2011 niet tot broeden op Walcheren, maar er was wel een handjevol aanwezig in de zomermaanden in het Noordervroon. De laatste vogel van 2011 werd gezien op 15 okt vanaf De Nolle. Naast de bovengenoemde waarnemingen werd de soort niet in noemenswaardige aantallen op trek gemeld. *[MK]*

Boerenzwaluw – *Hirundo rustica*
Ook de Boerenzwaluw is een vroege soort in het voorjaar, de eerste werd al op 19 maart gemeld bij Westkapelle.
De Boerenzwaluw komt op Walcheren voornamelijk tot broeden in het agrarisch gebied. De favoriete broedplaatsen zijn in open stallen met vee, ook wordt onder bruggen en in mindere mate aan gebouwen gebroed. Het aantal broedparen werd eind jaren 1980 geschat op 200-400 geschat, in 2006 op ca. 200 (van Zuylen & Vergeer 1991, Leeftink & Walhout 2007).

Op voorjaarstrek is de Boerenzwaluw op Walcheren niet zo algemeen, doordat er weinig stuwing is. De meeste voorjaarstrekkers die langs Breskens vliegen steken ten oosten van Walcheren de Westerschelde over. Het hoogste aantal werd behaald op 19 apr langs de Veerse Dam en bedroeg 80 ex.

De najaarstrek is op Walcheren wat opvallender, met gestuwde trek langs De Nolle. De piek valt daar rond half september en de hoogste aantallen werden gemeld op 2 sept (298), 3 sept (290) en op 10 sept (450). De laatste vogels werden rond Westkapelle gezien op 12 nov. *[MK]*

Huiszwaluw – *Delichon urbicum*
Van de drie zwaluwsoorten is de Huiszwaluw de laatst arriverende. De eerste vogels van 2011 werden op 7 apr bij Veere gemeld en op 8 apr al op drie verschillende locaties. Vanaf de laatste week van april werden de nestplaatsen bezet (22 apr Veere). Van de voorjaarstrek van deze soort zien we niet zoveel op Walcheren. Toch is een foeragerende groep van 220 Huiszwaluwen in het Noordervroon op 17 mei daar wel een teken van.

Als broedvogel is de soort te vinden in de bebouwde kom onder overhangende dakranden. In 2011 kwamen er minimaal 333 paar tot broeden op Walcheren, met de grootste kolonies in Ritthem (53 paar) en Westkapelle (69 paar). De kolonie van Westkapelle is momenteel de hardst groeiende van Walcheren. De eerste najaarstrek viel waar te nemen vanaf half augustus. Dat de najaarstrek opvallender is dan de voorjaarstrek is goed te zien aan de telling van 857 ex op 16 sept langs De Nolle. De laatste waarnemingen werden gedaan op 15 okt, toen er op verschillende plaatsen langs de zuidwestelijke duinrand nog trekkende en foeragerende exemplaren werden gemeld. *[MK]*

Cetti's Zanger – *Cettia cetti*
Op 23 nov werd een zingende vogel kort gehoord in de duinstrook ter hoogte van Het Kustlicht. De vogel zong eenmaal de volledige zangstrofe. Dit is nog maar de vierde waarneming van de soort op Walcheren, na een geval in 1994 en twee gevallen in 2010. *[JL]*

Staartmees – *Aegithalos caudatus*
De Staartmees is een vrij algemene broedvogel op Walcheren. In 2008 werd het aantal broedparen geschat op minimaal 200 (Leeftink & Walhout 2010). Doortrekkende groepjes werden vooral waargenomen in oktober, maar de aantallen waren dit jaar gering. Op telpost De Nolle werden slechts 20 doortrekkers genoteerd. Een opmerkelijk grote groep van 50 ex werd op 30 okt gemeld uit Aagtekerke.

Na een opmerkelijke influx van **Witkopstaartmezen** *A. c. caudatus* in het najaar van 2010 werden in de eerste maanden

Staartmees, Middelburg, 26 okt 2011. Foto: Corstiaan Beeke

van 2011 nog enkele (waarschijnlijke) Witkopstaartmezen waargenomen: 18 jan 3 ex Reyershove, Middelburg, 24 jan 1 ex in Veere en 25 jan 2 ex Dauwendaele, Middelburg. De enige najaarswaarneming was op 3 okt bij Westkapelle. *[SL]*

Bladkoning – *Phylloscopus inornatus*
Op 28 sept arriveerden de eerste drie Bladkoningen bij Westkapelle. Dit najaar werden er minimaal 20 gevonden, op één na (12 okt Edisonpark, Vlissingen) allemaal in de omgeving van Westkapelle. Goede plekken waren de voormalige Camping Moens (zes) en opslagterrein Erika (drie). De laatste werd op 17 nov gezien bij de golfbaan van Domburg. *[SL]*

Fluiter – *Phylloscopus sibilatrix*
Met zes zingende vogels was het een goed jaar voor de Fluiter. De eerste werd op 26-27 apr waargenomen in Rammekenshoek. Zoals gewoonlijk kwamen de meeste waarnemingen uit het noordelijk duingebied (Berkenbosch, Oranjezon, Westhove). Mogelijke broedgevallen werden gemeld van de eendenkooi Slikkenbosch (zingend ex van 30 apr – 13 mei) en Westhove (zingend ex van 13 - 29 mei). Dit geldt ook voor de zingende vogel die op 8 juni in de Middelburgse wijk Klarenbeek werd gehoord. *[SL]*

Tjiftjaf – *Phylloscopus collybita*
De vrij koude winter van 2010/11 zorgde ervoor dat in de eerste maanden van het jaar nauwelijks Tjiftjaffen werden waargenomen. Op 12 jan was één exemplaar aanwezig in Oranjezon en op 13 en 15 feb werden vogels gezien bij respectievelijk Breezand en Westkapelle. Vanaf 11 maart, maar vooral vanaf 13 maart keerde de soort massaal terug en waren overal op Walcheren zingende vogels te horen. Op 25 maart waren in het Noordervroon 20 ex aanwezig. De soort is een algemene broedvogel op Walcheren.

De najaarstrek was het meest opvallend in de omgeving van Westkapelle. Goede dagen waren 1 okt (40 Puinpad, 25 Noordervroon) en 13 okt, toen er alleen al in de omgeving van het Noordervroon ca. 200 aanwezig waren. Tot de derde week van november werden geregeld Tjiftjaffen opgemerkt, daarna werd de soort schaars. *[SL]*

Fitis – *Phylloscopus trochilus*
Algemene broedvogel, vooral in het duingebied. De eerste Fitis werd op 26 maart gehoord in het Noordervroon. In de dagen daarna waren al op diverse plaatsen op Walcheren zingende vogels aanwezig. Aanwijzingen voor sterke nachttrek waren er op 9 apr, toen op het Puinpad bij Westkapelle 25 ex werden waargenomen. Ook in het najaar was de soort af en toe algemeen, zoals 30 ex op voormalige Camping Moens, Westkapelle op 25 aug. Na half september nam het aantal waarnemingen snel af, maar op 23 okt werd bij voormalige Camping Moens nog een late vogel opgemerkt. *[SL]*

Sperwergrasmus – *Sylvia nisoria*
Op 9 sept kwam een juveniele vogel aanvliegen over de zeedijk van Westkapelle. De vogel ging kort onder de auto van de (enige) waarnemer zitten en verdween richting binnenland. Dit was het enige geval in 2011. Het jaar 2010 was een goed jaar met minimaal vijf Sperwergrasmussen. Hoewel de soort landelijk gezien niet zeer zeldzaam is, kennen we op Walcheren veel magere jaren. In 2008 en 2009 ontbrak de soort zelfs. *[JL]*

Braamsluiper – *Sylvia curruca*
De soort broedt verspreid over Walcheren. In 2005 werd de Walcherse broedpopulatie geschat op 125-135 paren (Leeftink & Walhout 2006). De eerste Braamsluiper voor 2011 zong al op 9 apr in Oranjezon, waarna dagelijks nieuwe vogels werden gehoord.

Het hoogtepunt van de najaarstrek op Walcheren valt steevast in de laatste weken van augustus en de eerste week van september. Zo werden op 31 aug 35 vogels geteld op het Puinpad bij Westkapelle. Getuige de waarnemingen van andere zangers op deze dag kan geconcludeerd worden dat sprake was van een kleine *fall* van zangvogels. Daarna werd tot eind september hier en daar – vrijwel dagelijks– nog slechts een enkele Braamsluiper opgemerkt. De laatste waarneming van 2011 was op 13 okt bij Dishoek. *[JL]*

Grasmus – *Sylvia communis*
De eerste voorjaarswaarneming was al op 7 apr bij Westkapelle. De dagen erna werden verschillende andere zingende vogels gemeld. De Grasmus is een talrijke broedvogel op Walcheren, met in 2005 350-380 paren ((Leeftink & Walhout 2006).

De najaarstrek vindt vooral plaats in augustus. De meeste vogels werden gezien op 31 aug: 25 ex langs het Puinpad bij Westkapelle. Na de eerste week van september werden nog slechts elf Grasmussen gemeld. De laatste werd gezien op 28 sept bij het Noordervroon. *[JL]*

Tuinfluiter – *Sylvia borin*
Vanaf 19 apr werd deze Afrikaganger weer dagelijks gehoord op Walcheren. Talrijke broedvogel. In 2005 werd de populatie op Walcheren geschat op 250-275 paren (Leeftink & Walhout 2006). De doortrekpiek in het najaar valt in augustus. Op 31 aug, bijvoorbeeld, werden er 10 ex gezien langs het Puinpad bij Westkapelle. Daar werd op 15 okt ook de laatste waarneming van het jaar gedaan. *[JL]*

Zwartkop – *Sylvia atricapilla*
Winterwaarnemingen zijn niet uitzonderlijk op Walcheren. Op 21 jan werd een Zwartkop gezien in Dishoek en op 26 feb in Sint Laurens. Op 16 maart werd in Vlissingen de eerste zingende vogel gehoord. Vanaf begin april was de soort weer algemeen, ook als broedvogel.

Tijdens de najaarstrek werd op 31 aug een opvallend groot aantal waargenomen langs het Puinpad bij Westkapelle: 80 stuks. De doortrek gaat nog lang door, met nachtelijke trekgolfjes tot in november. In de ochtenden van 24 en 30 sept werden 85 resp. 70 vogels gevangen en geringd in Oranjezon. Op 12 nov zaten er nog tien op het opslagterrein Erika. Op 17 nov werd op laatstgenoemde locatie de laatste waarneming voor 2011 gedaan (twee vogels). *[JL]*

Sprinkhaanzanger – *Locustella naevia*
Vanaf de eerste waarneming op 7 apr (Oranjezon) werd de Sprinkhaanzanger gedurende de voorjaarsmaanden dagelijks gehoord. Er was vroeg in april blijkbaar al stevige doortrek getuige de waarneming van acht zingende vogels in Oranjezon op 10 apr. De soort werd voornamelijk in de duinrand van Walcheren waargenomen. Daarbuiten werd de soort in juli zingend gehoord bij Biggekerke en bij de Veerse Kreken. De laatste waarneming van een zingende vogel was op 24 juli langs de Golfbaan van Domburg, die tegelijk de laatste waarneming van 2011 betekende van deze verborgen levende soort. *[JL]*

Spotvogel – *Hippolais icterina*
Op 4 mei werden in Ter Hooge en bij Westkapelle de eerste voorjaarswaarnemingen gedaan. De laatste voor 2011 zat op 31 aug langs het Puinpad van Westkapelle. De soort is nog steeds een vrij talrijke broedvogel. In 2009 werd het aantal broedparen op Walcheren geschat op 110-200. Dit aantal illustreert een gestaag doorzettende afname, wat ook past in het landelijk beeld (Leeftink 2010). Binnen de Middelburgse grenzen, bijvoorbeeld, werden in 2009 slechts drie territoria vastgesteld (Walhout 2009). *[JL]*

Bosrietzanger – *Acrocephalus palustris*
De Bosrietzanger is een zomervogel die op Walcheren jaarlijks in wisselende aantallen broedt. Grote open gebieden worden gemeden. De aantallen worden sterk bepaald door de omstandigheden in de overwinteringsgebieden ten zuiden van de Sahara. De laatste jaren was de soort zeker niet schaars op Walcheren; dit komt overeen met de landelijke trend. De eerste Bosrietzanger in 2011 zong op 8 mei ten oosten van Arnemuiden. Een gedurfde determinatie geldt het exemplaar in de haagjes rond voormalig Camping Moens bij Westkapelle op 24 sept. *[FA]*

Kleine Karekiet – *Acrocephalus scirpaceus*
De Kleine Karekiet is een talrijke zomervogel op Walcheren broedt in met riet begroeide sloten, rietkragen langs kreken en rietruigten op opgespoten terreinen. In 2011 werd op 13 apr het eerste zingende exemplaar gemeld, de vroegste ooit op Walcheren. De bulk keert begin mei terug uit de overwinteringsgebieden. *[FA]*

Rietzanger –
Acrocephalus schoenobaenus
Een soort die zich de afgelopen jaren steeds meer lijkt te vestigen op Walcheren. De eerste van het seizoen zong op 6 apr in het zuidelijke deel van het Noordervroon. Verspreid over het eiland volgden in de loop van april meer meldingen, waarvan een deel betrekking zal hebben op doortrekkers.

Binnen de voor de soort geldende datumgrenzen voor broedgevallen (25 apr tot 10 juli) werden op ongeveer 22 locaties zingende vogels gemeld, waarvan er ten minste 14 als territorium kunnen worden aangemerkt. Bolwerk was het Noordervroon met minstens vijf territoria. Overige locaties waren de Oostkreek van Westkapelle (2), Rammenshoek (2), de Beekshoekpolder, de Oude Veerseweg, het Zandvoortweggebied, het westelijke deel van Oranjezon en het Dishoekse Bos. *[TL]*

Graszanger – *Cisticola juncidis*
Nederland ligt aan de noordgrens van het broedareaal van deze soort. Tijdens reeksen van zachte winters verschuift de grens van het broedareaal naar het noorden, na strenge winters verschuift de grens weer zuidwaarts. De Graszanger is een zeldzame op Walcheren die vanaf begin deze eeuw na een reeks zachte winters steeds algemener werd. Topjaar was 2009 toen de soort van april-oktober maandelijks werd gezien. In het Sloegebied werden van 2007-2009 regelmatig zingende vogels gemeld. Hoewel broeden hier zeker plaatsgevonden zal hebben, werd dit slechts tweemaal bewezen. In september 2008 werd een zingende vogel met een alarmerend exemplaar gezien en in augustus 2009 werd een zingend exemplaar met een vogel met voedsel gezien. De winter 2009/2010 maakte een eind aan deze populatie. In 2010 werden slechts twee Graszangers gezien; op 15 apr (Noordervroon) en een zingend ex op 28 apr (opslagterrein Erika).

In 2011 werd slechts één exemplaar gemeld op Walcheren: op 2 sept werd op het Puinpad bij Westkapelle een doortrekkende vogel waargenomen die kortstondig ter plaatse was. *[FA]*

Pestvogel – *Bombycilla garrulus*
Twee vogels in de Middelburgse binnenstad waren waarschijnlijk overgebleven na een bescheiden influx in najaar 2010. Ze bleven van 1 jan tot ten minste 9 jan redelijk honkvast. Tot 19 feb werden her en der Pestvogels vogels gemeld, met als maximum 20 ex op 21 jan in de omgeving Poppendamme. Een overvliegend exemplaar over Klarenbeek op 17 dec was de enige "najaars"-waarneming. *[TK]*

Boomklever – *Sitta europaea*
Een zeldzame vogel op Walcheren, net als in de rest van Zeeland. In vroeger jaren werd incidenteel gebroed, altijd in de parkbossen rond Oostkapelle. In 2010 werd een paartje ontdekt in Berkenbosch, Oostkapelle, dat later tot nestbouw overging. De eieren kwamen uit, er werd kortstondig met voer gesleept, maar de jongen vlogen niet uit. 2011 bleek geen herhaling helaas: er werd op dezelfde plaats vanaf januari tot in maart slechts één vogel gezien. Bijzonder is ook de waarneming op 29 okt: een lansvliegende vogel bij telpost De Nolle. Dit is een van de zeer weinige waarnemingen (ca. vijf) op Walcheren buiten de bossen rond Oostkapelle. *[JL]*

Boomkruiper – *Certhia brachydactyla*
Jaarvogel. De soort broedt verspreid over Walcheren, maar recente broedgegevens ontbreken. Bezoek van noordelijke vogels in de doortrekperiode en winter krijgen we ongetwijfeld, maar daarover is niet meer zinnigs te zeggen dan dat op telposten af en toe een langsvliegend exemplaar wordt herkend. Op 24 sept – een dag met stevige zangvogeltrek – zat een Boomkruiper geruime tijd op het ijzeren vuurtorentje en zelfs op het basalt van de zeedijk van Westkapelle. *[JL]*

Winterkoning – *Troglodytes troglodytes*
Algemene en wijd verspreide broedvogel. De recente strenge winters zullen niettemin voor een uitdunning van de broedpopulatie gezorgd hebben. Dit wordt treffend geïllustreerd door de resultaten van een BMP-plot (180 ha) tussen Westkapelle en Domburg: het aantal getelde territoria was 33 in 2008, 25 in 2009, acht in 2010 en twee in 2011. Er werd geen opmerkelijke doortrek waargenomen. *[PLM]*

Spreeuw – *Sturnus vulgaris*
Het hele jaar door aanwezig in stedelijk en agrarisch gebied. Het is niet bekend hoe de Walcherse broedpopulatie zich ontwikkelt. In 2008 werd de populatie nog geschat op 700-750 paar, wat een afname betekende van 75-85% ten opzichte van de schatting eind jaren tachtig (Leeftink & Walhout 2010).

De enige vermeldenswaardige voorjaartrek werd gezien op 19 maart, toen 1100 Spreeuwen langs Westkapelle vlogen. De eerste uitgevlogen jongen werden gezien op 19 mei. Op 8 juni waren 3000 Spreeuwen (>75% juveniel) aanwezig op een slaapplaats op een eilandje in het Noordervroon. Op 19 aug telde deze slaapplaats meer dan 10.000 exemplaren. In het najaar telde een slaapplaats in Paauwenburg, Vlissingen, minstens 5000 exemplaren. Langs De Nolle vlogen tussen 27 juni en 19 nov bijna een kwart miljoen Spreeuwen, met een maximum van 23.465 op 1 nov. Bij Westkapelle werden in het najaar slechts enkele duizenden trekkende Spreeuwen genoteerd; er werd weinig systematisch "landtrek" geteld. *[PLM]*

Roze Spreeuw – *pastor roseus*
Op 28 sept werd door Pim Wolf een overvliegende juveniele Roze Spreeuw gefotografeerd op het opslagterrein Erika te Westkapelle, ongeveer de tiende waarneming van deze soort op Walcheren. *[JL]*

Beflijster – *Turdus torquatus*
In 2011 zowel in voorjaar als najaar opmerkelijk schaars. Tussen 2 apr en 5 mei werden enkele tientallen waarnemingen van 1-3 ex gedaan, vooral in het kustgebied. Tussen 8 en 24 okt kwam een tiental meldingen van steeds één vogel rond Westkapelle of over De Nolle. *[PLM]*

Merel – *Turdus merula*
Algemene broedvogel. Doortrek vindt vooral plaats tussen half oktober en half november en is op sommige dagen goed waar te nemen vanaf telpost De Nolle.

In 2011 werden op meerdere dagen 100-200 trekkers geteld; het maximum bedroeg 294 ex op 7 nov. Vooral in en om Westkapelle kunnen zich in die periode flinke concentraties ophouden, bijv. 87 ex op de begraafplaats op 7 nov. *[TL]*

Kramsvogel – *Turdus pilaris*
Algemene doortrekker en wintergast. In januari en februari verbleven verspreid over Walcheren groepen tot 120 ex. De soort is voornamelijk te vinden op akkers, in weilanden en in boomgaarden. De laatste van het winterseizoen werd gezien op 20 mei bij Westkapelle.

Vanaf de tweede week van oktober druppelden de eerste groepen het eiland op. Doortrek vindt zowel overdag als 's nachts plaats en kan soms spectaculair zijn; het dagrecord van telpost De Nolle is ruim 18.000 ex. Van dergelijke doortrek was in 2011 echter geen sprake; althans niet zichtbaar. De hoogste aantallen bij De Nolle werden geteld op 13 okt (1955 ex), 29 okt (1038 ex) en 21 okt (969 ex). Ook tijdens de doortrekperiode werden her en der pleisterende groepen gezien, zoals 200 ex in Welzinge op 21 okt en 250 ex rond de Oude Veerseweg op 22 okt. *[TL]*

Zanglijster – *Turdus philomelos*
Algemene broedvogel. Er zijn alleen aantallen bekend van trekkende Zanglijsters langs telpost De Nolle. Hier vindt de meeste doortrek plaats tussen eind september en half oktober. Het dagmaximum bedroeg 2348 ex op 9 okt. Massale zichtbare trek zoals we dat kennen uit eerdere seizoenen (dagrecord 31.000 ex) vond in 2011 niet plaats. *[TL]*

Koperwiek – *Turdus iliacus*
Algemene doortrekker en wintergast. Gedurende de winter en vroege voorjaar werden her en der groepen tot enkele tientallen vogels gemeld, zowel in dorpen en steden (tuinen) als in agrarische (boomgaarden, akkers) en de meer bosrijke gebieden (De Manteling). Op 1 okt arriveerden de eerste najaarstrekkers bij Westkapelle. Doortrek vond plaats in oktober en de eerste helft van november. De beste dag op telpost De Nolle was 9 okt met ruim 13.000 ex. *[TL]*

Grote Lijster – *Turdus viscivorus*
De Grote Lijster is een schaarse broedvogel. Gedurende het voorjaar werden op 15 locaties zingende vogels gemeld. De soort is het meest vertegenwoordigd op de noordelijke helft van het eiland (De Manteling), maar er waren ook territoria bij Veere (2) en in Rammekenshoek. In 2006 is de Grote Lijster tamelijk gericht geïnventariseerd; de Walcherse broedpopulatie werd in dat jaar geschat op 32-36 paren (Leeftink & Walhout 2007). Tijdens tellingen vanaf De Nolle werden dit najaar 259 trekkende vogels genoteerd, met een dagmaximum van 45 ex op 1 nov. De trek vond plaats van eind september tot half november; de doortrekpiek viel van half oktober tot begin november. *[TL]*

Grauwe Vliegenvanger –
Muscicapa striata
De eerste voorjaarswaarnemingen waren op 4 mei: een vogel bij Ter Hooge en een vogel bij Westkapelle. De soort is als broedvogel niet schaars. De laatste inventarisatie was (een niet-volledige) in het broedseizoen van 2005. Er werden toen 78 territoria op Walcheren geteld. De indruk bestaat dat de soort sindsdien is afgenomen. Tijdens de najaarstrek is de soort niet dik gezaaid. Vanaf half augustus waren er ca. 30 waarnemingen. De laatste was een vogel op 29 sept in de bosjes van het Noordervroon. *[JL]*

Roodborst – *Erithacus rubecula*
De Roodborst is algemeen als broedvogel op Walcheren, in het bijzonder in het

duingebied en het stedelijk gebied. In het najaar is het een van de algemeenste nachttrekkers en kunnen soms grote aantallen aanwezig zijn. Op 13 okt waren in het Noordervroon en omgeving minstens 500 Roodborsten aanwezig. *[SL]*

Nachtegaal – *Luscinia megarhynchos*
De eerste Nachtegalen werden gehoord op 7 apr op drie plaatsen: Dishoek, Oranjezon en Breezand. Tot de eerste week van juni werd de soort regelmatig gemeld. Bijna alle waarnemingen kwamen uit het duingebied. Buiten de duinen was er een territorium in het Veerse Bos en op de Bastiaan de Langeplaat. De laatste waarneming werd gedaan op 31 juli in Oranjezon. *[SL]*

Blauwborst – *Luscinia svecica*
De eerste Blauwborst werd op 28 maart waargenomen langs de Oude Veerseweg. Walcheren telde in 2011 waarschijnlijk ongeveer tien broedparen: Oude Veerseweg (3), Zandvoortweg (2), Westkapelsche Kreek, Noordervroon, Kleverskerkse Weihoek, Prooyenseweg en Koekoeksweg bij Aagtekerke. Waarnemingen tijdens de najaarstrek ontbraken. *[SL]*

Zwarte Roodstaart –
Phoenicurus ochrorus
De eerste Zwarte Roodstaart van 2011 bevond zich bij het Noordervroon, Westkapelle op 11 feb. Vanaf het eind van deze maand werden op verschillende plaatsen zingende Zwarte Roodstaarten gehoord. De soort komt als broedvogel vooral voor in Middelburg en Vlissingen. Doortrek werd vooral eind september waargenomen, zoals vijf langsvliegende vogels op 29 september langs de Nolle. Op 13 oktober waren 8 ex aanwezig bij Dominicus, Westkapelle. Tot ver in november werden nog Zwarte Roodstaarten gezien. Er was een winterwaarneming in de Middelburgse wijk Mortiere op 27 dec. *[SL]*

Gekraagde Roodstaart –
Phoenicurus phoenicurus
Na een vrij vroege waarneming op 2 apr arriveerden al snel meerdere zingende mannetjes in het noordelijk duingebied. In 2011 broedden ongeveer 12-15 paren, een halvering is ten opzichte van het begin van de jaren negentig. De broedgevallen concentreerden zich tussen de Vierhoogten en Oranjezon. Buiten het duingebied was er één territorium in Aagtekerke. Vanaf 6 aug werden her en der regelmatig doortrekkers waargenomen, vooral bij Westkapelle. De najaarspiek viel in de laatste week van september. Na de eerste week van oktober werd de soort nauwelijks meer gezien: 15 okt Westkapelle en 22 okt 1 ex bij telpost De Nolle. *[SL]*

Paapje – *Saxicola rubetra*
De eerste voorjaarswaarneming was op 20 apr: één op het opslagterrein Erika. Daarna werd de soort tot eind mei vrijwel dagelijks waargenomen, voornamelijk rond Westkapelle, maar ook regelmatig in het Zandvoortweggebied en langs de Oude Veerseweg. De laatste voorjaarswaarneming betrof een adulte vogel bij Westduin, Dishoek op 10 juni. De eerste najaarstrekker verscheen op 18 aug in het Noordervroon. Hier werden ook de hoogste aantallen van Walcheren op één plek genoteerd: vijf op zowel 25 en 31 aug. Ook de laatste najaarswaarneming, 3 okt, vond plaats in het Noordervroon. *[TK]*

Roodborsttapuit – *Saxicola rubicola*
De Roodborsttapuit is een algemene doortrekker en soms een wintergast. Dit jaar werden er echter geen wintergevallen vastgesteld. De eerste mannetjes verschenen op 16 feb en 26 feb. Vanaf 11 maart was de soort als doortrekker weer volop present. De broedpopulatie werd in 2005 geschat op 20-25 paar (Walhout & Twisk 2006). De aantallen van de laatste jaren

komen hier zeker in de buurt; op z'n minst een stabiele populatie te noemen dus. De meeste paartjes broedden in het noordelijke duingebied van Walcheren, terwijl er geen territoria búiten de duinen aangetroffen werden. De laatste doortrekkende Roodborsttapuiten van het jaar zaten op 4 nov in ruigtes van het Noordervroon. *[JL]*

Tapuit – *Oenanthe oenanthe*
De soort is een algemene doortrekker. De eerste van het voorjaar dook op 25 maart op te Westkapelle en de waarnemingen gingen door tot begin juni. De soort is al jaren geen broedvogel meer. De waarneming op 8 juni van een paartje in de duinen tussen Domburg en Oostkapelle, nabij bunkers en konijnenholen, was veelbelovend, maar daar bleef het helaas bij. De eerste najaarsdoortrekker werd al op 28 juli gezien, in de Vierhoogten bij Oostkapelle. In het najaar kan nog wel eens sprake zijn van uitzonderlijke grote aankomst na een goede treknacht met voor vogels blijkbaar onverwachte weersomstandigheden, maar daarvan was dit najaar geen sprake. Waarnemingen gingen door tot in de tweede week van november, met bijv. op 4 nov nog 4 ex op de Zeedijk van Westkapelle, terwijl de laatste van 2011 daar op 14 nov nog rondhipte. *[JL]*

Bonte vliegenvanger –
Ficedula hypoleuca
Vrijwel elk jaar is de Bonte Vliegenvanger een schaarse doortrekker te noemen. In het voorjaar is hij zelfs zeldzaam. Er waren slechts twee meldingen in het voorjaar: een vrouwtje op 6 mei in bungalowpark Parkweg te Westkapelle en een mannetje op 25 mei in het Noordervroon. De najaarstrek begon met een vogel op 6 aug in het Noordervroon. Het maximum bedroeg vier exemplaren op 22 sept op de begraafplaats van Westkapelle, waar op 25 sept de laatste van het jaar werd gezien.

Vermeldenswaard is dat in de afgelopen drie jaar nog geen tien waarnemingen van deze soort buiten Westkapelle zijn gedaan. Domburg en Oostkapelle zijn vooral in de tweede week van april goede kanshebbers. *[TK]*

Heggenmus – *Prunella modularis*
Nog steeds talrijke broedvogel. Langs De Nolle werden in aug-nov 426 trekkende Heggenmussen geteld, waarvan 300 in september. Het hoogste dagtotaal was 63 ex op 10 sept. *[JL]*

Tapuit, Westkapelle, 17 sept 2011. Foto: Corstiaan Beeke

Engelse Kwikstaart, Westkapelle, 12 apr 2011. Foto: Thomas Luiten

Huismus – *Passer domesticus*
Talrijke broedvogel. Opvallende concentraties waren bijv. 140 ex op 25 maart langs de Breeweg, Middelburg, 120 ex eind juli langs de Slaakweg bij Westkapelle en 120 ex in september tussen Domburg en Oostkapelle. *[JL]*

Ringmus – *Passer montanus*
Met een populatie van 275-300 paren in 2006 werd Walcheren door Walhout & Leeftink (2007) bestempeld als (nog) een van de beste Ringmusgebieden van Nederland. Recentere broedgegevens ontbreken.

Op telpost De Nolle werden in sept-nov 3400 langsvliegende Ringmussen geteld, waarvan 2500 in oktober. Beste dag was 401 op 27 okt. Buiten het broedseizoen werden her en der groepjes aangetroffen op akkers en boerenerven, maar de groepsgrootte kwam meestal niet uit boven de 30 ex. Uitzondering was een groep van 90 vogels op 24 sept tussen Oostkapelle en Serooskerke. *[JL]*

Engelse Kwikstaart –
Motacilla flavissima
De soort werd alleen in het voorjaar waargenomen, de eerste al op 2 apr in het Noordervroon. Hierna waren Engelse Kwikken regelmatig aanwezig rond Westkapelle, soms met enkele tientallen. Het maximum in het Noordervroon bedroeg 37 op 29 apr. Ook de manege bij Westkapelle bleek een goede plek met 53 op 5 mei, waarschijnlijk het hoogste aantal ooit op Walcheren gemeld. Het laatste exemplaar werd op 20 mei gemeld bij Westkapelle. *[TK]*

Gele Kwikstaart – *Motacilla flava*
In 2007 werd al een sterke afname van de broedpopulatie geconstateerd, parallel aan landelijke trends (Walhout & Twisk 2007). De populatie werd toen geschat op 125-150 paar. Het is niet bekend hoe de huidige stand op Walcheren is. In een BMP-plot tussen Westkapelle en Domburg (180 ha) werden twintig territoria geteld, evenveel als 2010 en meer dan de jaren 2008 en 2009 met resp. 15 en 12 territoria.

De eerste twee vogels van 2011 verschenen op 27 maart bij Westkapelle. Lang niet elk jaar werden zoveel Gele Kwikstaarten ter plaatse gezien als dit jaar bij Westkapelle. Vanaf medio april tot het einde van de maand waren regelmatig groepen van enkele tientallen vogels aan de grond te zien. Het hoogste aantal was 50 op 14 apr, de tien Engelse Kwikstaarten niet meegerekend. Het telseizoen op De Nolle leverde

in totaal 1220 trekkende vogels op. Het dagmaximum van 355 ex op 3 sept was weer een bewijs dat de najaarstrekpiek van Gele Kwikstaart in begin september valt. De laatste vloog over op 22 okt. *[JL]*

Noordse Kwikstaart – *Motacilla thunbergi*
Waarnemingen van deze soort betroffen overwegend mannetjes die tussen andere 'gele kwikstaarten' vertoefden. Het Noordervroon te Westkapelle bleek een betrouwbare plek te zijn om deze soort te zien. Vanaf 23 apr werd twee à drie exemplaren gemeld die daar tot ten minste 17 mei verbleven. Er waren twee najaarswaarnemingen: twee exemplaren ploften neer op de zeedijk van Westkapelle op 26 aug en er scharrelde er eentje rond de Oude Zandweg te Westkapelle op 16 sept. De meeste 'gele kwikstaarten' zijn in het najaar niet in het veld te determineren. *[TK]*

Grote Gele Kwikstaart – *Motacilla cinerea*
Het hele jaar door te zien met zoals gewoonlijk maar enkele meldingen in mei-aug: twee ex in mei, één in juni, geen waarnemingen in juli en slechts twee in augustus. Pleisterende vogels in de winter zijn doorgaans – zij het spaarzaam – te vinden in de steden Vlissingen en Middelburg, maar dit jaar ook bij de rioolzuiveringsinstallatie en de spuikom van Ritthem, langs de Barbarossaweg, Grijpskerk en langs de Prooyenseweg, Middelburg. De doortrekperiode in het najaar is vooral van half sept-half okt. De soort vloog in kleine aantallen langs De Nolle met een piek van 15 ex op 28 sept. Het jaartotaal was 102, waarvan 60 in september en 40 in oktober. Op 24 sept werden in drie teluren 20 ex geteld vanaf de zeedijk van Westkapelle. *[TK]*

Witte Kwikstaart – *Motacilla alba*
Een wijdverspreide en algemene broedvogel. 's Winter is de Witte Kwikstaart op Walcheren altijd wel op een aantal plekken te vinden. De aantallen lopen vanaf half februari snel op. Er trokken tussen augustus en november over De Nolle 330 stuks, met als maximumaantal 68 op 25 sept (incl. witte kwikstaart spec.). Op 28 sept werden 25 ex op een slaapplaats bij Westkapelle geteld. *[JL]*

Rouwkwikstaart – *Motacilla yarrellii*
In de laatste week van februari werden de eerste exemplaren gemeld bij de Prooijenseweg, Middelburg. Deze vogels (1-3) verbleven hier tot eind maart. In maart en april waren regelmatig aantallen van tien en meer aanwezig in het Noordervroon.

Rouwkwikstaart, Koudekerke, 4 mrt 2011. Foto: Corstiaan Beeke

Het maximum bedroeg 24 ex op 1 apr. Er waren diverse meldingen van minimaal vier verschillende Rouwkwikstaarten in juni en juli, o.a. nabij Aagtekerke, het Noordervroon (gedurende heel juni en juli) en bij Camping Oranjezon. Al dan niet gemengde broedgevallen worden niet uitgesloten, maar zijn niet vastgesteld. *[TK]*

Grote Pieper – *Anthus richardi*
In het najaar van 2011 leken Grote Piepers bijna de klasse-A-zeldzaamheid die ze vóór de jaren negentig waren. Tussen 15 sept en16 okt vlogen slechts drie eenlingen langs de Nolle. In de periode 23 sept tot 12 nov trokken in totaal zeven vogels langs Westkapelle. Eenmaal werden twee vogels samen gezien, op 1 okt bij de voormalige Camping Moens. Op 26 sept vloog één vogel over de wijk Klarenbeek in Middelburg. *[PAW]*

Duinpieper – *Anthus campestris*
Er werden negen vogels opgemerkt, uitsluitend overvliegend bij de Nolle, alle tussen 3 en 28 sept. Beste dag was 15 sept met 3 ex. De herinnering aan de najaarsinvasie in 1992 begint stilaan te verflauwen. *[PAW]*

Boompieper – *Anthus trivialis*
De eerste Boompieper werd op 2 apr bij de Nolledijk gezien. Gedurende de rest van het voorjaar en zomer werden vrijwel alle Boompiepers uit het duingebied van Oranjezon gemeld. Het aantal broedparen in dit gebied bleef onbekend. Op de Nolle waren Boompiepers met slechts 241 getelde (voornamelijk gehoorde) exemplaren opvallend schaars. Doortrek werd vastgesteld tussen 19 aug en 9 okt (max. 46 op 29 sept). Op de telpost bij Westkapelle werd de soort niet systematisch geteld. Opvallend waren de 30 overvliegende bij het Puinpad, Westkapelle op 1 okt. De laatste Boompieper in 2011 werd op 13 okt bij het Noordervroon van Westkapelle waargenomen. *[PAW]*

Graspieper – *Anthus pratensis*
Graspiepers werden in 2011 jaarrond gezien, hoewel ze in de wintermaanden (jan- eerste helft feb en tweede helft nov-dec) bijzonder schaars waren. Vanaf het midden van februari namen de aantallen licht toe en werden de eerste zingende vogels gehoord. Opvallende aantallen doortrekkers werden in begin april geteld (800 over Vlissingen op 2 apr). Hoewel deze soort regionaal en landelijk duidelijk afneemt ontbreekt een recent inzicht in de Walcherse broedaantallen. Op de telpost De Nolle werden tussen 31 juli en de laatste telling op 19 nov in totaal 13.228 doortrekkers geteld, met als maximum 2170 op 29 sep. Op de telpost bij Westkapelle werd de soort niet systematisch geteld, maar op 8 en 9 okt werden ook hier vele honderden langstrekkende Graspiepers gemeld. *[PAW]*

Oeverpieper – *Anthus petrosus*
In de periode jan-mrt was de Oeverpieper schaars met een twintigtal waarnemingen van 1-2 vogels, alle in de gebruikelijke gebieden (Westkapelle, Ritthem, Sloehaven). Doortrekkers werden in het voorjaar uitsluitend in de tweede helft van maart opgemerkt. Een naar zomerkleed ruiende vogel in de watergang tussen de Hoogelandseweg en de F.Barbarossaweg op 19 maart was voor velen leerzaam. In het najaar werd de eerste Oeverpieper gezien op 16 sept. De piek van de doortrek lag bij Westkapelle tussen 8 en 12 okt; tijdens deze dagen waren steeds enkele tientallen Oeverpiepers op het talud van de zeewering te vinden. Op de Nolle werden 41 Oeverpiepers genoteerd, met als hoogste dagtotaal vier vogels op 21 okt. Na de laatste doortrekkers eind oktober werd de soort wederom schaars met waarnemingen van 1-2 vogels op bovengenoemde traditionele plaatsen. *[PAW]*

Waterpieper – *Anthus spinoletta*
Er was in 2011 een handjevol waarnemingen van deze op Walcheren zo schaarse pieper. De meeste waarneming vallen keurig binnen het te verwachten patroon met een kleine voorjaarspiek in maart en een najaarspiek in de periode midden oktober-eind november. Opvallend zijn de waarnemingen op 20 jan en 1 okt (Westkapelle), beide buiten de te verwachten periodes. Tijdens trektellingen op de Nolle werden slechts drie (solitaire) Waterpiepers genoteerd (23 okt – 19 nov). *[PAW]*

Vink – *Fringilla coelebs*
Broedvogel, waarbij de meeste territoria zich bevinden in De Manteling en langs de zuidwestkust. De laatste jaren neemt het aantal territoria gestaag toe; in 2007 werd de Walcherse populatie geschat op 75-100 broedparen (Leeftink & Walhout 2008). Met een seizoenstotaal van ruim 101.000 was de Vink de op één na talrijkste soort tijdens de najaarstrek langs De Nolle. Goede dagen waren 9 okt (22.489 ex), 22 okt (9.756) en 27 okt (10.605). Ook bij Westkapelle kan de trek massaal zijn; op 8 okt trokken naar schatting 20.000 ex langs de zeedijk. *[TL]*

Keep – *Fringilla montifringilla*
Verspreid over Walcheren werden in de wintermaanden ongeveer 20 meldingen gedaan van deze soort; in maart en april werden vooral langs de kust ook overtrekkende vogels gemeld, met de laatste melding op 24 apr. Veelal ging het om enkelingen, al dan niet in gezelschap van Vinken.

Op 24 sept verschenen de eerste Kepen van het najaar bij Westkapelle. In vergelijking met andere seizoenen was deze soort in het najaar van 2011 tamelijk schaars. Langs De Nolle werden ruim 1400 trekkers geteld, met een dagmaximum van 233 ex op 12 okt. Bij Westkapelle kan de soort op sommige dagen goed doortrekken, maar ook daar bleven de dagmaxima beperkt tot 500 op 8 okt en 450 op 9 okt. *[TL]*

Europese Kanarie – *Serinus serinus*
Vijf voorjaarswaarnemingen is voor Walcherse begrippen veel. Alle werden bij Westkapelle gezien en betroffen overvliegende vogels: 1 ex op 6 apr, 1 ex op 23 apr, 2 ex afzonderlijk op 25 apr en 1 ex op 28 apr. In het najaar werden op De Nolle zes vogels op trek geteld: de eerste op 29 sept, twee in oktober en drie ex in november. Er waren slechts twee waarnemingen buiten De Nolle: op 29 okt langs de zeedijk van Westkapelle en op 19 nov bij Dishoek, beide langsvliegend. *[JL]*

Groenling – *Chloris chloris*
In de winter is de soort overal aan te treffen op Walcheren. Ter illustratie: er werden 74 ex geteld bij het Nollebos op 23 jan en 80 ex op 16 feb bij Groot-Valkenisse. Gedurende maart worden groepen boven de tien steeds schaarser. Wegtrek en paarvorming zijn hier natuurlijk debet aan. De Groenling is een talrijke broedvogel op Walcheren.

Vanaf half juli werden de eerste grotere groepen gezien, vaak gemengd met andere vinkachtigen, zoals 30 op 17 juli bij Zoutelande en 70 op 19 aug. Andere grote concentraties van vogels ter plaatse waren 125 stuks bij telpost De Nolle op 3 sept, gedurende de hele maand oktober op opslagterrein Erika bij Westkapelle (max. 60) en gedurende november en december in ruige, braakliggende terreinen in de Middelburgse wijk Mortiere (max. 80).

De voorjaarstrek verliep nauwelijks zichtbaar. In het najaar passeerden ruim 2300 Groenlingen telpost De Nolle, waarvan de

maanden september en oktober er beide ongeveer 1000 hadden. Het maximale dagtotaal bedroeg 269 op 29 sept. *[JL]*

Putter – *Carduelis carduelis*
Gedurende de eerste maanden van het jaar werd de soort in groepen van maximaal enige tientallen over heel Walcheren gezien. Op een slaapplaats in Westkapelle waren in februari tot 50 Putters aanwezig. Gedurende het voorjaar namen deze groepen langzaam in omvang af, maar tot in mei werden ze nog wel gezien (bijv. 20 op 1 mei bij Zoutelande en 20 ex op 20 mei in het Noordervroon). De soort is een vrij schaarse broedvogel op Walcheren.

Vanaf begin juli beginnen de rondzwervende familiegroepjes weer op te vallen. Op 12 aug bevond zich een groep van 80 bij Westkapelle. Deze groepsgroottes werden gedurende september her en der nog meer gezien, maar vanaf september ging het weer om kleinere groepjes, ten hoogste 40 vogels. Noemenswaardige voorjaarstrek was er niet, maar in het najaar werden ruim 300 vogels geteld vanaf telpost De Nolle, waarvan de meeste in oktober. Het dagmaximum bedroeg 24 op 22 okt. *[JL]*

Sijs – *Spinus spinus*
Groepjes foeragerende Sijzen, vaak van enkele tientallen, werden de hele winter her en der opgemerkt. In Oranjezon ging het soms om 100 vogels. Na maart werden nog maar vijf waarnemingen gedaan, de laatste op 28 mei in Oranjezon. In de zomermaanden werd de soort niet waargenomen en het feit dat het eerste groepje pas weer op 27 sept verscheen maakt het aannemelijk dat er geen broedgevallen plaatsvonden op Walcheren.
Op telpost De Nolle werden in het najaar 1625 Sijzen genoteerd, de hoofdmoot in oktober. Op 22 okt passeerde het hoogste dagtotaal: 352 ex. Bij Westkapelle werd de soort niet systematisch geteld. *[JL]*

Kneu – *Linaria cannabina*
Tijdens de wintermaanden waren groepjes Kneuen van meer dan tien beduidend schaarser dan bijvoorbeeld van Groenling of Putter - zoals we tegenwoordig gewend zijn. Wat dat betreft was de concentratie van 32 op 31 jan bij Koudekerke aanzienlijk te noemen. Noemenswaardige waren de 70 vogels die op 2 apr langs de Boulevard richting oost vlogen. Verder verliep de voorjaarstrek weinig opvallend.

De Kneu is een talrijke broedvogel op Walcheren. Halverwege de zomer werden er alweer grotere groepen ter plaatse gemeld, waarvan 30 ex op 27 juli bij Westkapelle en 60 ex op 5 aug bij Meliskerke. Andere opvallende concentraties waren 140 ex op 28 aug bij Aagtekerke, 100 ex op 15 sept in het Noordervroon, 130 ex op 18 sept bij Zoutelande en 75 ex op 26 sept bij Oost-Souburg.

Wat de aantallen op trek betreft, in het najaar passeerden ongeveer 2500 Kneuen De Nolle. Hier valt de gelijke verdeling over september en oktober op: beide maanden ongeveer 1200 vogels. Het dagmaximum bedroeg 456 op 29 sept. Andere vermeldenswaardige trek van deze soort was 250 ex tijdens NW 6 op 8 okt langs Westkapelle. Na oktober, wanneer de stroom naar het zuiden nagenoeg gepasseerd is, nemen de aantallen weer de normale (geringe) winterproporties aan. *[JL]*

[Frater – *Linaria flavirostris*]
Enkele decennia terug nog een algemene doortrekker en wintergast. De laatste jaren steeds schaarser en in 2011 zelfs niet waargenomen op Walcheren. *[PLM]*

Kleine Barmsijs – *Acanthis cabaret*
Het determineren van Barmsijzen is niet eenvoudig, zeker niet in de vlucht. In het algemeen heeft de Grote Barmsijs een invasie-achtig voorkomen, waarbij vanaf

Kleine Barmsijs, Zoutelande, 23 sept 2011. Foto: Pim Wolf

eind oktober tot ver in december grootschalige verplaatsingen optreden. De meeste Grote Barmsijzen zijn eind maart weer vertrokken. Kleine Barmsijzen zijn regelmatige doortrekkers in kleine aantallen, schaars in de winter en regelmatig tot ver in het voorjaar aanwezig, waarbij ook wordt gezongen en broeden niet uitgesloten is.

De enige winterwaarneming van Kleine Barmsijs betrof vier exemplaren in een groep met 25 Grote Barmsijzen in Berkenbosch, Oostkapelle. Tussen 23 maart en eind mei werden regelmatig kleine groepjes of losse vogels gemeld, vooral in de duinstreek. In mei werden in Oranjezon enkele malen zingende mannetjes gemeld; broeden wordt hier zeker niet uitgesloten. Op 22 apr trokken elf exemplaren over de Veerse Dam.

De eerste najaarstrekkers werden gezien op 19 aug over Westkapelle (drie). Daarna werden regelmatig kleine groepjes trekkers of pleisteraars gezien (inclusief ongedetermineerde barmsijzen), de laatste eind november Rammekenshoek. *[PLM]*

Grote Barmsijs – *Acanthis flammea*
In januari en begin februari werden op diverse plaatsen groepjes van maximaal enkele exemplaren gezien. De grootste groepen waren 20 ex op 22 jan in Oranjezon (gemeld als barmsijs spec.) en 25 ex (met vier Kleine Barmsijzen!) op 25 jan in Berkenbosch, Oostkapelle. Twee vogels waren aanwezig in dé tuin bij Dishoek; dit is ook de enige fotografisch gedocumenteerde waarneming dit jaar! Op 9 apr werd een groepje van zes gebluft over Bossenburgh, Vlissingen.

Er waren geen najaarswaarnemingen van positief gedetermineerde Grote Barmsijzen en vermoedelijk betroffen de meeste najaarswaarnemingen van ongedetermineerde barmsijzen Kleine. Van een invasie van Grote Barmsijzen was in het najaar van 2011 geen sprake. *[PLM]*

Kruisbek – *Loxia curvirostra*
Een mager jaar voor Kruisbekken. Op 28 feb vloog er één over Dishoek. Tussen 23 maart en 10 juli werden er af en toe één of twee waargenomen in Oranjezon, met een opmerkelijke groep van 25 op 28 mei. Tussen 26 juni en 20 okt een handvol waarnemingen langs de zuidwestkust, met een maximum van vier. De laatste vloog op 19 nov over De Nolle. *[PLM]*

Roodmus – *Carpodacus erythrinus*
Van 20 tot 22 mei zong in Oranjezon een volwassen mannetje, dat aardig wat bekijks trok. Een 2kj mannetje zong op 3 juni langs het Puinpad te Westkapelle. Op 24 aug werd een vogel ter plaatse gezien in een groep Putters en Kneuen langs de K. de Vosweg bij Westkapelle. *[JL]*

Goudvink – *Pyrrhula pyrrhula*
De meeste meldingen van Goudvinken kwamen uit de Oranjezon, een gebied met een forse broedpopulatie. Ook Breezand, de duintjes bij Vrouwenpolder en langs het Veerse Meer deden het als vanouds goed. De soort broedt ook in het Veerse Bos en meerdere paren hebben zich gevestigd in de duinstrook tussen Westkapelle en Vlissingen. Er was nauwelijks sprake van zichtbare trek. Eind oktober werden enkele trekkers gemeld langs telpost De Nolle. *[TK]*

Appelvink –
Coccothraustes coccothraustes
Het Veerse Bos en het aangrenzende "Buiten de Veste" bleken in de wintermaanden duidelijk de beste plekken om deze soort te zien, getuige de vele waarnemingen in de eerste maanden van het jaar. Een maximum van maar liefst 17 vogels werd daar gezien op 7 jan, de laatste vogels medio februari. Andere winterwaarnemingen waren vier op 10 jan in Oranjezon, drie op 21 jan in park Toorenvliedt, een zingende man op 13 feb te Breezand en tussen 25 feb en 19 maart enkele malen in het centrum van Middelburg. Op 30 maart zat een Appelvink in het Noordervroon, op 5 apr in Oranjezon en de laatste voorjaarwaarneming was een trekker over de Veerse Dam op 19 apr.

In het najaar was de soort uitgesproken schaars, met losse exemplaren bij Vrouwenpolder op 4 nov, langs het Puinpad bij Westkapelle op 8 nov en in Middelburg op 24 nov. *[TK]*

Sneeuwgors – *Plectrophenax nivalis*
De Sneeuwgors is een doortrekker en overwinteraar in klein aantal. Verrassend was de waarneming van een groepje van vier op 1 jan langs de Geschieresweg bij Aagtekerke. Net als in de afgelopen jaren waren in de eerste maanden van het jaar enkele Sneeuwgorzen aanwezig op de zeedijk van Westkapelle. Het maximum daar was vijf tussen 22 feb en 6 maart. De laatste van het voorjaar werd op 24 maart gezien in het Noordervroon. Op 15 okt zat de eerste Sneeuwgors van het najaar weer op de dijk bij Westkapelle. Tot 28 nov pleisterden daar voor kortere of langere tijd maximaal drie vogels. Naast enkele losse overtrekkende exemplaren bij Westkapelle werden daar groepjes op trek gezien op 17 dec (vijf) en 24 dec (acht). Daarnaast was er op 9 dec een groepje van zeven Sneeuwgorzen aanwezig op het strand bij de aanzet van de Veerse Dam en zat er op 10 dec eentje op het Schor van Rammekens. *[CB]*

IJsgors – *Calcarius lapponicus*
Doortrekker in vrij klein aantal. Het jaar 2010 kende een uniek najaar voor deze soort, met onder meer een groep van 115 exemplaren op de akkers tussen Westkapelle en Domburg. In januari 2011 hadden bijna alle IJsgorzen Walcheren toch echt verlaten. In januari was er slechts één melding, in februari werden er maximaal acht IJsgorzen in het akkergebied ten oosten van het Noordervroon gezien. De laatste vogel werd daar op 10 apr gemeld. Op 16 sept werden de eerste twee IJsgorzen van het najaar weer gezien, op exact dezelfde plaats overigens. Grote groepen aan de grond bleven uit, maar met ca. 45 hoofdzakelijk over Westkapelle trekkende exemplaren was de soort beduidend minder schaars dan in veel andere jaren. *[CB]*

Geelgors – *Emberiza citrinella*
Doortrekker in klein aantal. In het voorjaar werd slechts één Geelgors opgemerkt: op 13 maart vloog een vrouwtje over de zeedijk van Westkapelle. In het najaar werden 15 overtrekkende Geelgorzen genoteerd, allemaal tussen 13 okt en 14 nov. Tien daarvan vlogen langs De Nolle. *[CB]*

Cirlgors – *Emberiza cirlus*
Op 4 mei deden Thomas Luiten en Pieter Beeke een knappe ontdekking met een onvolwassen vrouwtje Cirlgors op de ontmantelde Camping Moens, in het Noordervroon tussen Westkapelle en Domburg. De onbekendheid met het kleed en het gegeven dat de vogel zich veelvuldig verplaatste, zorgde ervoor dat de determinatie nogal wat voeten in de aarde had. Gelukkig werd de melding tijdig wereldkundig gemaakt en bleef de vogel de hele middag en avond aanwezig. De Cirlgors werd die dag door ruim 100 mensen gezien, maar kon op 5 mei niet meer worden teruggevonden.

Minstens zo onverwacht was de zingende Cirlgors die op 27 juni door Pim Wolf vanaf telpost De Nolle werd gehoord. Aanvankelijk werd het geluid opgenomen en niet direct herkend. Pas 's avonds werd duidelijk dat het opgenomen geluid van een Cirlgors afkomstig geweest moest zijn. Een uitgebreide zoekactie leverde niets meer op. De vogel van Westkapelle is inmiddels aanvaard door de CDNA als zesde geval voor Nederland. Daarvan werden er overigens drie dood gevonden. De Cirlgors van de Nolledijk wordt nog ingediend bij de CDNA. *[CB]*

Cirlgors, Westkapelle, 4 mei 2011.
Foto: Thomas Luiten

Ortolaan – *Emberiza hortulana*
In het voorjaar werden geen Ortolanen opgemerkt. De eerste van het najaar (ook landelijk) was al op 20 aug met wat Groenlingen enige tijd ter plaatse in bomen voor telpost De Nolle. Mede omdat deze telpost in het najaar van 2011 bijna dagelijks werd bemand, volgden er daarna nog twee langstrekkende vogels in augustus en zes in september. Met in totaal negen Ortolanen was dit een bovengemiddeld jaar. *[CB]*

Rietgors – *Emberiza schoeniclus*
Vrij talrijke broedvogel en algemene doortrekker. In de winter schaars. De meest recente inventarisatie (2005/2006) leverde een schatting op van 55-65 broedparen (Leeftink & Walhout 2007). De najaarstrek langs telpost De Nolle piekte in de laatste decade van oktober met ruim 1200 vogels. Topdag was 27 okt met 447 trekkers. *[CB]*

Exoten en escapes

De volgende soorten kwamen als exoot of als ontsnapt op Walcheren voor: Fazant, Grote Canadese Gans, Chinese Knobbelgans, Indische Gans, Kleine Canadese Gans, Zwarte Zwaan, Nijlgans, Kaapse Casarca, Muskuseend, Mandarijneend, Chileense Smient (vermoedelijke kruising met Smient, in februari in Zandvoortweggebied), Krooneend (vrouwtje in apr-juni in wijk Klarenbeek, Middelburg; tamme vogel, geen ringen), Rosse Stekelstaart (2 ex feb Veerse Kreken), Zwartkopibis (3 ex 28 okt op verschillende plaatsen) en Valkparkiet.

Literatuurlijst

Berg, A.B. van den, 2012. Lijst van Nederlandse vogelsoorten. http://www.dutchbirding.nl/content/page/files/webprog20120120-76.pdf

Graveland, J. & Coops H. 1997. Verdwijnen van rietgordels in Nederland; oorzaken, gevolgen en een strategie voor herstel. *Landschap* 14 (2), 67-86.

Haperen, A.M.M. van, 2009. Een wereld van verschil; landschap en plantengroei van de duinen op de Zeeuwse en Zuid-Hollandse Eilanden. KNNV-uitgeverij, Zeist.

Leeftink K. 2010. Broedvogelonderzoek van Spotvogel en Bosrietzanger op Walcheren in 2009. *Zwelmpje* 25 (2), bijlage.

Leeftink K. & Walhout J.M. 2010. Broedvogelonderzoek van Staartmees, Pimpelmees, Koolmees, Boomkruiper en Spreeuw op Walcheren in 2008. *Zwelmpje* 25 (2), bijlage.

Leeftink K. & Walhout J.M. 2008. Broedvogelonderzoek van Kuifeend, Tjiftjaf, Fitis en Vink op Walcheren in 2007. *Zwelmpje* 23 (1).

Leeftink K. & Walhout J.M. 2007. Broedvogelonderzoek van een aantal weide- en akkervogels op Walcheren in 2006. *Zwelmpje* 22 (1).

Leeftink K. & Walhout J.M. 2006. Broedvogelonderzoek van grasmusachtigen, spechten en enkele andere soorten op Walcheren in 2005. *Zwelmpje* 21 (1).

Mostert K. 1989. Broedvogelinventarisatie van Middelburg in 1989. Biogeografisch Informatie Centrum, Arnhem.

Smeele, Q. 2011. Broedvogelinventarisatie Bos Biggekerke 2005-2010. *Zwelmpje* 25 (3).

SOVON Vogelonderzoek 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.- Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Strucker R.C.W., Hoekstein M. en Wolf P.A. *in prep.* Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2011. Rapport RWS Waterdienst. Rijkswaterstaat Waterdienst, Lelystad.

Swiers, R.J. (red.) 2006. Nieuwe bossen op Walcheren; inrichtingsplannen van de landinrichtingsbossen. Dienst Landelijk Gebied, Goes.

Walhout J.M. 2009. Broedvogelinventarisatie Middelburg 2009, in opdracht van de Gemeente Middelburg, Middelburg. www.deltabirding.nl/verslagen-en-rapporten.asp.

Walhout, J.M. & Twisk F. 1998. Vogels van Walcheren, Stichting Avifauna van Walcheren, Meulenberg, Middelburg.

Zuylen, G.J.C. van & Vergeer, J.W. 1991. Broedvogelonderzoek Zeeland deelgebied Walcheren. PPD voor Zeeland, Middelburg.

Bijlage 1. Genoemde locaties met gemeente en Amersfoort-coördinaat

Gebied – nabij dorp/stad (gemeente)	x	y
Aardbeieneiland – Veerse Meer (Veere)	37284.20	394697.13
Beekshoekpolder – Vrouwenpolder (Veere)	30641.24	401009.26
Begraafplaats Westkapelle – Westkapelle (Veere)	20422.80	395150.57
Berkenbosch – Oostkapelle (Veere)	26258.47	400089.18
Breezand – Vrouwenpolder (Veere)	32220.50	401101.17
De Caisson – Veere (Veere)	33808.55	398587.13
Fort den Haak – Vrouwenpolder (Veere)	32793.92	401066.48
Fort Rammekens – Ritthem (Vlissingen)	34517.19	386267.55
Het Kustlicht – Zoutelande (Veere)	22369.21	392629.15
Joossesweg – Westkapelle (Veere)	20825.77	393775.71
Kleverskerkse Weihoek – Arnemuiden (Middelburg)	35074.37	392965.95
De Manteling – Oostkapelle (Veere)	26089.62	400120.20
Mosselplaat – Veerse Meer (Veere)	36208.21	397841.23
Nollebos – Vlissingen (Vlissingen)	26781.19	386881.55
Noordervroon – Westkapelle (Veere)	20521.70	396684.03
Opslagterrein Erika – Westkapelle (Veere)	19962.55	394595.23
Oranjebosch – Oostkapelle (Veere)	29024.29	400782.24
Oranjezon – Oostkapelle (Veere)	29150.66	401494.33
Oude Veerseweg(gebied) – Middelburg (Veere)	34156.29	393207.75
Paauwenburg – Vlissingen (Vlissingen)	27302.14	387779.03
Perduinsweg – Middelburg (Middelburg)	29159.00	391664.83
Polredijk – Veere (Veere)	33254.81	399140.80
Puinpad Westkapelle – Westkapelle (Veere)	20120.46	394343.60
(Schor) Sloehaven – Vlissingen (Vlissingen)	35220.09	386526.18
Sint Laurense Weihoek – zie Zandvoortweg(gebied)		
Sloegebied – Vlissingen (Vlissingen)	38707.99	388724.09
Soelekerkeplaat – Veerse Meer (Veere)	37272.80	396509.57
Spuikom Ritthem – Ritthem (Vlissingen)	32246.88	385245.98
Telpost De Nolle (Veere)	25945.04	387471.96
Telpost Westkapelle – Westkapelle (Veere)	19990.68	396652.14
Ter Hooge – Middelburg (Middelburg)	30038.87	390596.30
Toorenvliedt – Middelburg (Middelburg)	30580.45	390309.35
Vebenabos – Vlissingen (Veere)	25892.53	387957.60
Veerse Kreken – Veere (Veere)	34728.53	397216.97
Vliegveldkreek – Veere (Veere)	38341.52	392491.23
Welzinge – Vlissingen (Vlissingen)	33153.50	387944.33
Westhove – Domburg (Veere)	25714.74	399776.52
Westkapelsche Kreek – Westkapelle (Veere)	20495.17	394343.27
Zandvoortweg(gebied) – Middelburg (Middelburg)	30039.62	393040.27
Zeedijk Westkapelle – Westkapelle (Veere)	19730.70	396509.07
Zilveren Schor – Veere (Veere)	36911.92	394063.97
Zuiderhoofd – Westkapelle (Veere)	19862.02	394401.77

Dit is het ornithologisch verslag van de vogelwerkgroep Walcheren. Van elke soort is een beschrijving van het voorkomen in 2011 op Walcheren weergegeven. Daarnaast is een hoofdstuk opgenomen over de vele landschappelijke veranderingen die op Walcheren plaatsvonden in de afgelopen jaren. De teksten zijn geschreven door diverse auteurs. De meeste gegevens komen van de website www.waarneming.nl. Daarnaast werden gegevens gebruikt uit de database van www.trektellen.nl, van SOVON Vogelonderzoek Nederland en uit eerdere broedvogelinventarisaties.